

ISP Veerstalblok

Definitief

Gemeente Gouda

Grontmij Nederland bv
Waddinxveen, november 2004

Verantwoording

Titel : ISP Veerstalblok
Projectnummer : 163318
Documentnummer : 99057281 – Ginkel/JL
Revisie : Definitief
Datum : november 2004

Auteur(s) : drs. F.B.H. Dercksen, ing. J.D. van Ginkel
e-mail adres : Janbart.vanginkel@grontmij.nl
Gecontroleerd : ir. M.J. Raak
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd : ir. M.J. Raak
Paraaf goedgekeurd :

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding tot het plan	4
1.2	Begrenzing van het plangebied	5
1.3	Leeswijzer	5
2	Beleidskader	7
2.1	Algemeen	7
2.2	Europese regelgeving	7
2.3	Rijksbeleid	7
2.4	Provinciaal en regionaal beleid	10
2.5	Gemeentelijk beleid	14
2.6	Conclusie	17
3	Ruimtelijke en functionele aspecten	18
3.1	Algemeen	18
3.2	Wonen	18
3.3	Werken	19
3.4	Verkeer en vervoer	20
3.5	Recreatie en toerisme	20
3.6	Water	21
3.7	Natuur	22
3.8	Het landschap	23
3.8.1	Bebouwde kom van Gouda	23
3.8.2	Krimpenerwaard	23
3.9	Cultuurhistorie en archeologie	25
3.9.1	Cultuurhistorisch waardevolle elementen in het gebied	25
3.9.2	Archeologie	26
3.9.3	Vervolgacties	27
3.10	Autonome ontwikkelingen in de omgeving	28

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het plan

De verkeersafwikkeling in en rondom het zuidelijk deel van Gouda - omgeving Veerstalroute - is al jaren problematisch. Gedurende de spitsuren staan er files op de Veerstalroute. Daarom is in de jaren tachtig gestart met studies naar mogelijke manieren om dit probleem op te lossen.

De belangrijkste conclusies van deze studies zijn:

- De verwachte toekomstige verkeersintensiteit op de Veerstalroute leidt tot een toenemende congestie. Hierdoor worden Gouda en de Krimpenerwaard steeds minder goed bereikbaar en komen er steeds meer negatieve effecten op het woon- en leefmilieu in de omgeving van de Veerstalroute.
- Deze problemen zijn niet of nauwelijks op te lossen door het treffen van maatregelen op de bestaande route.
- De enige oplossing voor dit probleem lijkt de aanleg van een nieuwe weg die via de Polder Krimpenerwaard en de N207 om de bebouwde kom van Gouda loopt. Deze nieuwe weg, de Zuidwestelijke Randweg, zal de huidige Veerstalroute voldoende ontlasten.

Uit de diverse modelstudies van de gemeente Gouda en Provincie Zuid-Holland in 1985 -1996 blijkt dat de realisering van de Zuidwestelijke Randweg (kortweg ZWR) noodzakelijk is om de bereikbaarheid van Gouda en de Krimpenerwaard te verbeteren en de leefbaarheid langs de huidige wegen in het zuidelijk deel van Gouda te verbeteren.

In 1995 hebben Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland besloten tot een onderzoek naar een Zuidwestelijke Randweg die in westelijke richting aansluit op het Sluiseiland en in oostelijke richting op of nabij de rotonde Stolwijkersluis. Vervolgens zijn de gemeenten Gouda en Ouderkerk en de provincie Zuid-Holland in 1996 begonnen met het onderzoek naar de tracékeuze. Hierbij speelt ook een andere ruimteclaim een rol, namelijk die voor de aanleg van een bedrijventerrein in de polder Veerstalblok van de Gemeente Ouderkerk. Voor het afwegen van deze ruimteclaims in het plangebied, de Polder Veerstalblok, is een “Intergemeentelijke Structuurplan” (kortweg ISP) opgesteld.

Voordat de nieuwe rondweg gerealiseerd kan worden moeten de milieueffecten in beeld worden gebracht. Hiervoor is een MER opgesteld. De uitkomsten van het MER zijn vertaald in het voorliggende ISP. Het ISP beschrijft de variant die uit het MER “Aanvulling MER Zuidwestelijke randweg” naar voren komt. De Zuidwestelijke Randweg van Gouda zal lopen van Sluiseiland, langs de dijk, langs het bedrijventerrein naar Stolwijkersluis.

Met de realisering van de ZWR zal het volgende doel worden bereikt:

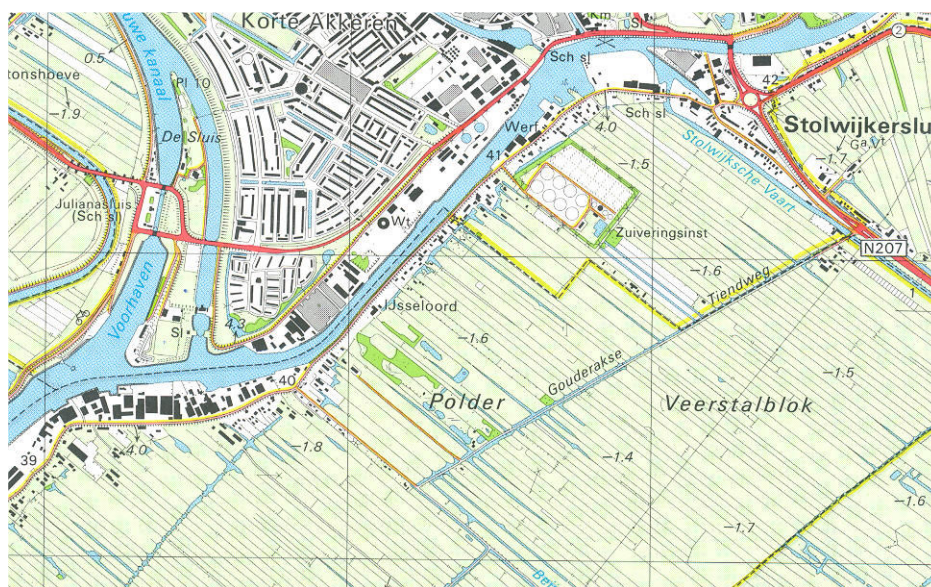
“De reservering van een tracé voor de ZWR, opdat de druk van het lokale en regionale verkeer op de bebouwde kom van Gouda afneemt, de bereikbaarheid verbetert en de leefbaarheid toeneemt.”

Ten aanzien van de doelstelling wordt opgemerkt dat de bescherming van natuur en landschap niet als projectdoelstelling geldt, maar wel als algemene randvoorwaarde bij de realisatie van een ZWR. Aspecten van natuur en landschap vormen daarom belangrijke randvoorwaarden bij de ontwikkeling van alternatieven en varianten. De ZWR moet een eigen plaats krijgen binnen de Krimpenerwaard.

Het ISP dient als onderlegger voor de nog nader uit te werken bestemmingsplannen en vrijstellingsprocedures. Het ISP beschrijft op welke wijze en met welke randvoorwaarden de ZWR en het bedrijventerrein in het gebied worden ingepast.

1.2 Begrenzing van het plangebied

In het ISP is ruimte gereserveerd voor het tracé van de ZWR en het in het convenant aangegeven bedrijventerrein Veerstablok. Als gevolg hiervan zou het plangebied uitsluitend de beide planfuncties beslaan. Echter als gevolg van de inpassing en om een goede ruimtelijke inpassing tot stand te kunnen brengen is het noodzakelijk naar enige vorm van compensatie te zoeken alsmede de zogenaamde restruimte te herbestemmen. Als gevolg hiervan loopt de zuidgrens van het plangebied parallel aan de ZWR, waarbij de ruimte tussen de Veerstablokboezem en het Beijersewegje meegenomen is als beoogd compensatiegebied. Het gedeelte van de Zelling dat doorsneden wordt door de ZWR maakt eveneens onderdeel uit van het plangebied evenals het gehele zuidelijke gedeelte van het Sluiseiland. Aan de noordzijde in de Krimpenerwaard loopt de grens achter de (Gouderaksedijk)woningen langs, tussen het bedrijventerrein en de AWZI en vervolgens langs de weg tot aan de Schoonhovenseweg. Op de plankaart in bijlage 2 is de precieze plangrens aangegeven. Onderstaand figuur 1 geeft een globale indicatie van het projectgebied.

Figuur 1: Topografische kaart zuidwest Gouda

1.3 Leeswijzer

Allereerst is gekeken naar de context van het plangebied aan de hand van relevant beleid (Hoofdstuk 2). Het hoofdstuk eindigt met een conclusie waarin de belangrijkste beleidspunten voor de ZWR op een rijtje worden gezet. In

hoofdstuk 3 worden de functionele en ruimtelijke aspecten van het plan beschreven. Thema's als wonen, werken, natuur, et cetera, komen aan de orde. Tevens wordt aandacht besteed aan een aantal autonome ontwikkelingen die in de omgeving van Gouda een rol spelen. Hoofdstuk 4 is een beschrijving van het plan. Naast de hoofdlijnen wordt ook per deellocatie aangegeven wat de eventuele veranderingen zijn in de toekomst. Hoofdstuk 5 draait geheel om de milieuaspecten. Feitelijk zijn hier de uitkomsten van het MER aangegeven, aangevuld met een aantal andere van belang zijnde aspecten. Het laatste hoofdstuk (6) behelst de uitvoerbaarheid van het plan.

2 Beleidskader

2.1 Algemeen

In het kader van dit ISP is bezien in hoeverre de beoogde ontwikkeling past binnen het beleid van de verschillende overheden. Hiervoor is een aantal van toepassing zijnde beleidsnota's en plannen geanalyseerd. De belangrijkste aanknopingspunten en conclusies van deze analyse zijn in dit hoofdstuk opgenomen.

2.2 Europese regelgeving

Vogelrichtlijn (1979)

De Europese Vogelrichtlijn regelt de bescherming van vogelsoorten door aanwijzing van zogenaamde Speciale Beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden). Van belang is of het plangebied in een dergelijke beschermingszones is gelegen of aan een van deze gebieden grenst. De beschermingszones zijn vastgelegd in de zogenaamde Aanwijzingsbesluiten Vogelrichtlijnen met vermelding van de kwalificerende soorten.

Habitatrichtlijn (1992)

De Europese Habitatrichtlijn richt zich op de bescherming van habitattypen (natuurtypen), waarvoor Europa op wereldschaal een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. In dit kader zijn voor de Habitatrichtlijn eveneens Speciale Beschermingszones (SBZ, Habitatrichtlijngebieden) aangewezen op basis van bijzondere habitats en/of het voorkomen van bijzondere planten- en diersoorten.

Dit Europees beleid is voor soorten vertaald in de Flora- en faunawet en moet voor gebieden nog vertaald worden in de nieuwe Natuurbeschermingswet.

2.3 Rijksbeleid

Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX, 1993)

Tot dusver vormt de VINEX in combinatie met de Stellingnamebrief Nationaal Ruimtelijk Beleid het vigerende rijksbeleid. Hierin wordt o.m. gestreefd naar een bundeling van huisvesting, werkgelegenheid en voorzieningen in de stedelijke centra.

Nota Ruimte (2004)

In de Nota Ruimte staan de principes voor de ruimtelijke inrichting van Nederland. Het gaat daarbij om inrichtingsvraagstukken die spelen tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030. In de nota worden de hoofdlijnen van beleid aangegeven, waarbij de Ruimtelijke Hoofdstructuur van Nederland (RHS) een belangrijke rol speelt.

De Nota Ruimte is op d.d. 23 april 2004 vastgesteld in de Ministerraad. De nota stelt “ruimte voor ontwikkeling” centraal en gaat uit van het motto “decentraal wat kan, centraal wat moet”. Deze nota ondersteunt gebiedsgerichte, integrale ontwikkeling waarin alle betrokkenen participeren. “Ruimte voor ontwikkeling” betekent dat het rijk voor ruimtelijke waarden van nationaal

belang waarborgen creëert om die te kunnen behouden en ontwikkelen. Voor heel Nederland wordt een beperkt aantal generieke regels gehanteerd onder de noemer “basiskwaliteit”: dat zorgt voor een heldere ondergrens op het gebied van bijvoorbeeld veiligheid, milieu, verstedelijking, groen en water. Een aantal ruimtelijke structuren en netwerken dat in belangrijke mate ruimtelijk structurerend is voor Nederland als geheel, vormt samen de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur.

Een belangrijk onderdeel van de hoofdstructuur is het Groene Hart. De bijzondere landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van de waarden, plassen en venen in het Groene Hart dragen in belangrijke mate bij aan de kwaliteit van de Randstad als geheel. De andere functies in het Groene Hart, met zijn gevarieerde economische productiestructuur, vragen ook om ontwikkelingsruimte. Het is op veel plekken echter goed mogelijk de “groen/blauwe” en “rode” vraag naar ontwikkelingsruimte op een verantwoorde manier met elkaar te combineren. Uitgangspunt voor de ontwikkeling van het Groene Hart als geheel is de invulling en uitwerking van een kwaliteitszonering. Dit houdt in dat verschillende zones elk met eigen richting en snelheid ontwikkeld kunnen worden. De al lopende strategische projecten zoals De Venen, de Krimpenerwaard (veenweidegebied) en de Hollandse IJssel (kwaliteitszonering) worden versneld aangepakt.

De nota bevat niet alleen de ruimtelijke uitspraken zoals die eerder in de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening waren opgenomen, maar ook die uit het Tweede Structuurschema Groene Ruimte (SGR2) en uit de Nota Mobiliteit. De Nota Ruimte zal zo hét ruimtelijke beleid van het kabinet gaan bevatten en wordt één integraal product.

Het beleid van het SGR 2 is gericht op “duurzame instandhouding en verdere ontwikkeling van een selectie van die patronen en elementen die op nationale schaal bepalend zijn voor de identiteit”, oftewel het nationaal landschapspatroon. Deze gebieden hebben in het Structuurschema Groene Ruimte een specifieke beschermde status gekregen, wat betekent dat hier in principe geen ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden. De Krimpenerwaard vormt als kerngebied van de Ecologische Hoofdstructuur één van deze gebieden. Volgens het “nee, tenzij-principe” zijn ruimtelijke ingrepen alleen toegestaan als er sprake is van een aantoonbaar zwaarwegend maatschappelijk belang en bij gebrek aan alternatieven. Op grond van het Structuurschema Groene Ruimte moet de initiatiefnemer dan het verlies aan natuur, bos en/of recreatie compenseren. Hierbij bestaat de verplichting tot het opstellen van een compensatieplan waarin aangegeven wordt welke waarden verloren gaan en op welke wijze deze gecompenseerd kunnen worden.

In het kader van de realisatie van de Zuidwestelijke Randweg gaat een bepaalde hoeveelheid aan natuurwaarden verloren. Er moet tijdens de fase van verdere detaillering van de weg dan ook een compensatieplan worden opgesteld (in overleg met betrokken actoren, zoals de provincie en het Zuid-Hollands Landschap).

Vierde Nota Waterhuishouding (NW4; 1999)

In de vierde Nota Waterhuishouding is de doelstelling van het waterbeleid als volgt geformuleerd: “Het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het in stand houden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd.” Water in de stad dient gezien te worden als “drager” voor stadslandschappen. Ecologi-

sche, landschappelijke en recreatieve waarden vormen de basis voor een hoogwaardig woon-, werk- en leefklimaat in de bebouwde kom.

Advies Waterbeheer 21^e eeuw (2000)

Ook in het Advies Waterbeheer 21e eeuw (ook wel Commissie Tielrooij genoemd) wordt aandacht en ruimte voor water gevraagd. Deze commissie pleit voor toekomstig waterbeheer volgens het principe: “vasthouden, bergen en vervolgens pas afvoeren van het water”. Dit principe is overgenomen in de Startovereenkomst waterbeleid 21e eeuw (WB21). In de startovereenkomst is verder overeenstemming bereikt over de volgende waterhuishoudkundige principes, waarmee rekening dient te worden gehouden bij de (her)inrichting van een bepaald gebied:

- niet afwentelen (bestuurlijk, financieel en geografisch);
- meer ruimte voor water naast techniek;
- de kwaliteitstrits schoonhouden – scheiden – afvoeren;
- van schoon naar vuil.

Uit het Advies Waterbeheer 21e eeuw is de watertoets ontstaan. De watertoets houdt onder meer in dat in bestemmingsplannen een waterparagraaf dient te worden opgenomen waarin waterhuishoudkundige aspecten aan bod komen. De watertoets is per 1 november 2003 wettelijk verankerd in het Besluit op de Ruimtelijke ordening (Bro).

Structuurschema Groene Ruimte (1993)

Het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) bevat het beleid dat gericht is op een duurzame ontwikkeling en een verantwoord toekomstig grondgebruik in het landelijk gebied. Dit vertaalt zich onder andere in de vorm van de Ecologische hoofdstructuur (EHS), Randstadgroenstructuur en Groene Hart. De EHS is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones.

De provincie heeft tot taak het SGR nader uit te werken. In dat kader heeft de provincie ook de EHS nader uitgewerkt. Inmiddels is een SGR 2 opgesteld, waarvan de inhoud overgenomen zal worden in de Nota Ruimte.

Flora- en faunawet (2002)

De Flora- en faunawet is gericht op de bescherming van individuele soorten op nationaal niveau. De Flora- en faunawet vervangt onder andere de Vogelwet, de Jachtwet en de soortbescherming uit de Natuurbeschermingswet. In deze nieuwe wet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels beschermd. Daarnaast zijn er selectieve lijsten van beschermde planten, vissen, vlinders en ongewervelde dieren. De beschermde soorten en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden verstoord of vernietigd.

Vanaf 1 januari 2005 treedt waarschijnlijk de aangepaste Flora- en faunawet in werking. De belangrijkste wijziging zal zijn dat er drie beschermingscategorieën zijn.

Natuurbeschermingswet (1998)

De huidige Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van aangewezen staatsnatuurmonumenten (eigendom van de staat) en beschermde natuurmonumenten (eigendom van particulieren en natuurorganisaties). De individuele soortenbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet. De nieuwe Natuur-

beschermingswet 1998 zal de Natuurbeschermingswet van 1968 vervangen. Naar verwachting treedt deze wet begin 2005 in werking. In de nieuwe Natuurbeschermingswet zal ook de bescherming van de speciale beschermingszones (SBZ) op grond van de van de Habitat- en Vogelrichtlijn worden geregeld.

Verdrag van Malta

Het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed, kortweg “het Verdrag van Malta”, is op 16 januari 1992 te Valletta tot stand gekomen. Uitgangspunt van het verdrag is het archeologisch erfgoed waar mogelijk te behouden: bij het ontwikkelen van ruimtelijk beleid moet het archeologisch belang, beter nog het cultuurhistorisch belang, vanaf het begin meewegen in de besluitvorming. Invoering van het verdrag heeft gevolgen voor het huidige archeologisch bestel.

Nota Belvédère 1999

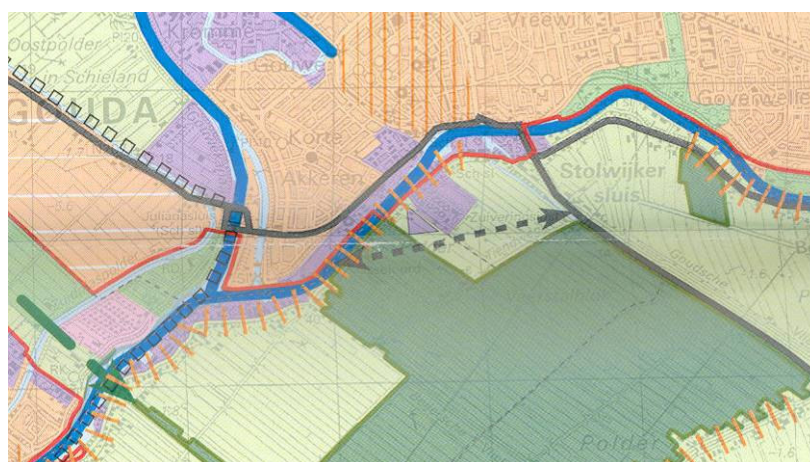
De centrale doelstelling van de Nota Belvédère is dat de cultuurhistorische identiteit sterker richtinggevend wordt voor de inrichting van de ruimte. De identiteit komt tot uitdrukking in sporen, objecten en patronen / structuren, zichtbaar of niet, die onderdeel uitmaken van onze leefomgeving en zo een beeld geven van een historische situatie of ontwikkeling. De cultuurhistorische identiteit omvat zowel het archeologisch erfgoed als het historisch (steden)bouwkundig en historisch landschappelijk erfgoed. De nota vormt een belangrijke bouwsteen voor het rijksbeleid en vindt zodoende ook doorwerking in het gemeentelijk beleid en in bestemmingsplannen in het bijzonder.

2.4 Provinciaal en regionaal beleid

Streekplan Zuid-Holland Oost (2003)

In het streekplan Zuid-Holland Oost is de realisering van de ZWR als een kernpunt opgenomen. Kernpunten vormen de schakel tussen streekplandoelstellingen en de concrete uitvoering van het beleid. De provincie gebruikt kernpunten om de doorwerking van het streekplan in bestemmingsplannen te waarborgen.

In kernpunt 25 staat: Het aanleggen van de Zuidwestelijke Randweg Gouda volgens één van de in de tracé-MER procedure opgenomen tracés of een variant daarop. Als voorkeurstracé geldt het tracé Sluiseiland Buitendijks (alternatief 3 uit het MER). Het ISP beschrijft onder andere de inpassing van dit voorkeurstracé.

Figuur 2: uitsnede streekplan ZHO. De gestippelde pijl geeft de indicatieve route voor de ZWR weer.

De ZWR heeft als doel overlast door verkeer binnen Gouda te verminderen, de verkeersafwikkeling in Gouda te verbeteren en de ontsluiting van de Krimpenerwaard een nieuwe impuls te geven.

Daarnaast wordt er aangegeven dat om de economische en sociale vitaliteit van Zuid-Holland Oost op peil te houden, nieuwe bedrijventerreinen moeten worden ontwikkeld. Daarbij dient de nadruk te liggen op de knooppunten en vestigingslocaties. Hiervoor is met name ruimte beschikbaar binnen de te ontwikkelen gebieden binnen de bebouwingscontouren. Een besluit om deze ruimte te gebruiken, moet door de gemeente worden onderbouwd met een gemeentelijke structuurvisie. Hierin zal een afweging tussen wonen en werken moeten worden gemaakt en moet worden ingegaan op de omvang van de behoefte, op de mogelijkheden om ruimte te winnen door het herstructureren van bestaande bedrijventerreinen, op het te voeren uitgiftebeleid en op de verwachte fasering van de uitgifte. Eventueel verlies aan bedrijventerreinareaal in het stedelijk gebied door functiewijziging (meestal naar woningbouw) dient binnen de contour (lokaal of regionaal) te worden gecompenseerd. Wanneer ook dat onvoldoende soelaas biedt, is (beperkte) verruiming van het van de contour niet op voorhand onmogelijk, zij het dat daar een (partiële) herziening van het streekplan voor nodig is. In het streekplan zijn bij een aantal gemeenten de bebouwingscontouren gewijzigd ten einde de realisering van de volgende bedrijventerreinen mogelijk te maken:

- Overslagterminal en Steekterweg (gemeente Alphen aan den Rijn);
- Hoekse Aarkade (gemeente Ter Aar);
- Veerstaalblok (gemeente Gouda);
- Dijklaan (gemeente Bergambacht);
- Schelluinen-West (gemeente Giessenlanden).

Kernpunt 33 van het streekplan: Het ruimtelijk niet onmogelijk maken van het ontwikkelen van het bedrijventerrein Veerstaalblok (Gemeente Gouda) ten behoeve van Hollandse IJssel-bedrijven.

Buiten het bedrijventerrein en de AWZI wordt de Polder Veerstaalblok aangegeven als natuurgebied. Het streekplan Zuid-Holland Oost is op 12 november 2003 door Provinciale Staten vastgesteld.

Beleidsplan Milieu en Water (2000)

Het beleidsplan Milieu en Water 2000-2004 van de provincie Zuid-Holland (2000), heeft als (water)doelstelling “het vergroten van het waterbergend -en bufferend vermogen en het realiseren van een goede ecologische waterkwaliteit in en om de steden” opgenomen. De steden met hun grote hoeveelheid verhard oppervlak kunnen extreme neerslag op dit moment onvoldoende verwerken. Bij de (her)inrichting van stedelijke gebieden is het daarom van belang het waterbergende vermogen te vergroten en regenwater beter te benutten. Het ligt voor de hand de grootschalige berging van water in de stadsranden te combineren met recreatie. Eventueel kan de stad op die manier aanliggende groengebieden van schoon water voorzien. Het water uit de stad moet daarom van een goede kwaliteit zijn.

Het beleidsplan Milieu en Water is het vigerend beleid van provincie Zuid-Holland. Omdat het plan al in het jaar 2000 is gepubliceerd is het op concreet niveau deels ingehaald door WB21. In hoofdlijnen blijft de visie van het beleidsplan Milieu en Water overeind en zal hoogstwaarschijnlijk na 2004 met een periode van vier jaar worden verlengd.

Beleidsplan natuur en landschap (1991)

Het beleidsplan geeft inrichting aan activiteiten tot bescherming van natuur- en landschapswaarden en vormt hiermee een beleidskader voor onder andere integrale landinrichtingsplannen.

Het belangrijkste doel van het natuurbeleid van de provincie is het realiseren van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). De provincie heeft samen met het Rijk de Ecologische Hoofdstructuur uitgewerkt in de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Het belangrijkste doel van het natuurbeleid van de provincie is het realiseren van deze PEHS. De PEHS bestaat, net als de EHS, uit kerngebieden en natuurontwikkelingsgebieden die met elkaar verbonden worden door ecologische verbindingzones. Deze verbindingzones staan beschreven in het rapport Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland (vastgesteld in 1997).

Stiltegebied

In de Provinciale Milieuverordening Zuid-Holland zijn de milieubeschermingsgebieden voor stilte (stiltegebieden) vastgelegd. Ruimtelijke ontwikkelingen mogen in beginsel niet leiden tot aantasting van deze gebieden, structurele verstoringen moeten worden voorkomen.

Discussienota Randzone Groene Hart

Het Groene Hart staat al jaren in het middelpunt van de belangstelling als het gaat om de inrichting van de ruimte in de Randstad. Zoals hiervoor reeds aan de orde is gekomen, heeft het Groene Hart ook in de Vijfde Nota een belangrijke status gekregen, namelijk die van Nationaal Landschap. Ondanks dit alles blijft er sprake van een spanningsveld tussen de dynamiek van stedelijke ontwikkelingen, de inrichting van de Groene Ruimte en het restrictieve Groene-Hartbeleid. Binnen het Groene Hart nemen de Randzones een enigszins aparte positie in. De stedelijke druk op het gebied en de niet overal optimale waarde van de ruimtelijke kwaliteit vragen om een eigen aanpak. In dat kader heeft de Provincie Zuid-Holland een inrichtingsvisie opgesteld voor de randen van het Groene Hart.

Hierin zijn een aantal inrichtingsopgaven voorgesteld waaronder de inrichting van de Hollandse IJssel/ Lekmondig. Het realiseren van nieuwe en versterken van bestaande recreatieve functies met bijbehorende verbindingen voor recreatief verkeer worden hier gestimuleerd.

In de inrichtingsvisie is een “groen raamwerk” voorgesteld als kader voor het hele gebied. Daarbinnen zijn een 17-tal gebieds- of probleemgerichte inrichtingsopgaven geformuleerd. Een van deze opgaven betreft het gebied ten zuiden van Gouda, waar de Zuidwestelijke Randweg een plaats zal moeten krijgen. Het gebied van de Hollandse IJssel met zijn omgeving wordt hierin beschouwd als een belangrijke recreatieve verbindingzone vanuit de Rotterdamse regio naar het Groene Hart. Er wordt dan ook gepleit voor een inpassing die recht doet aan de aanwezige landschaps- en natuurwaarden om daarmee de versnippering zoveel mogelijk te beperken.

Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Midden-Holland (ISMH)

Het Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Midden-Holland is een samenwerkingsverband van de gemeenten Bergambacht, Bodegraven, Boskoop, Gouda, Moordrecht, Nederlek, Nieuwerkerk aan den IJssel, Ouderkerk, Oudewater, Reeuwijk, Schoonhoven, Vlist, Waddinxveen en Zevenhuizen-Moerkapelle. Deze gemeenten hebben de gezamenlijke behoefte een krachtige inbreng vanuit de regio te leveren in de integrale herziening van het Streekplan Zuid-Holland-Oost.

Belangrijke uitgangspunten ten aanzien van het gebied waarin de Zuidwestelijke Randweg geprojecteerd is, zijn met name de knooppuntbenadering (nieuwe verkeersaantrekkende ontwikkelingen situeren (na)bij uitvalswegen en OV-voorzieningen) waarbij de stedelijke uitbreidingen van Gouda en Waddinxveen (Westergouwe en Triangel) centraal staan en de realisatie van een drietal rand- of rondwegen (Zuidwestelijke Randweg, Westelijke Randweg Waddinxveen en de Oostelijke Rondweg Boskoop). Daarnaast wordt er van uitgegaan dat de locatie ten behoeve van een bedrijventerrein van de gemeente Ouderkerk, die is aangewezen nabij de AWZI van Gouda, tot ontwikkeling gebracht kan worden.

Structuurschets Hollandse IJssel

In het principebesluit Hollandse IJssel uit 1991 hebben het rijk, de provincie en de gemeenten, verenigd in de stuurgroep Hollandse IJssel, zich verplicht zich in te spannen om de Hollandse IJssel integraal te saneren. Dit is noodzakelijk om een aanvaardbare milieukwaliteit te kunnen realiseren. Op 23 juni 1999 ondertekenden de samenwerkende partners het “Uitvoeringscontract Hollandse IJssel” dat een periode van tien jaar beslaat. Sinds deze ondertekeningen is al een aantal saneringsmaatregelen uitgevoerd, waardoor er momenteel geen sprake meer is van een ernstige verontreiniging van de rivier.

In het uitvoeringscontract is een vijftigtal projecten opgenomen, waarvan er twee relevant zijn bij de besluitvorming rondom de Zuidwestelijke Randweg. Deze twee projecten zijn de herinrichting Middelblok-groot en de Gouderak-sedijk.

Behalve de genoemde deelprojecten kent het Hollandse IJsselproject ook een aantal themaprojecten. Een van deze projecten is de realisatie van het bedrijventerrein Veerstablok.

Paragraaf 3.9 gaat verder in op de autonome ontwikkelingen rond de Hollandse IJssel.

Waterbeleid Hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard

Het Hoogheemraadschap wenst de minimum bergingscapaciteit van het watergangenstelsel per peilgebied te handhaven. Om dit te bewerkstelligen zijn overleggen gevoerd tussen de initiatiefnemers en het Hoogheemraadschap. Er is overeenstemming bereikt over de randvoorwaarden waarbinnen de ZWR gerealiseerd wordt. Concreet betekent dit dat een verdere verkleining van de oppervlakte van open water niet wordt toegestaan. Vergunningen tot slootdempingen worden dan ook alleen afgegeven als de aanvrager het verlies van open waterberging compenseert door het graven van een nieuw oppervlak aan water elders in het betrokken peilgebied.

Cultuurhistorische hoofdstructuur (2002)

Het beleid van de Provincie voor cultuurhistorie is vastgelegd in de *Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS)* en is een uitwerking van de *Nota Belvédère*. Met deze kaartenserie wil de provincie bereiken dat cultuurhistorie een belangrijkere rol gaat spelen in de planvorming om zo een zorgvuldige omgang met het cultureel erfgoed te waarborgen.

2.5 Gemeentelijk beleid

Stadsplan Gouda

In het stadsplan is een ruimtelijk kader weergegeven dat ontwikkelingen op elkaar afstemt en de samenhang tussen de verschillende sectorale beleidsvelden aangeeft. In het plan is Gouda opgedeeld in een aantal deelgebieden. Een relevant gebied bij de realisatie van de Zuidwestelijke Randweg is de “IJsselzone”. Voor dit gebied gelden twee hoofddoelstellingen:

1. De relatie van de stad met de rivier versterken en daarbij het beeld langs het water “verfraaien”.
2. Het tot stand brengen van een relatie tussen de bestaande stad en het nieuwe stadsdeel (Westergouwe) door onder andere het Sluiseiland als entree van de stad te laten fungeren.

Voor de uitwerking van beide doelstellingen is een aantal voorstellen gedaan. Met name de uitstraling van de bedrijven langs de Hollandse IJssel is een belangrijk thema bij de eerste doelstelling. Daarbij zou ook de verbinding van de stad met het water en de achterliggende Krimpenerwaard hersteld moeten worden door enkele zichtlijnen te realiseren. Bij de inrichting van het Sluiseiland is opgemerkt dat uitwerking van de plannen voor dit gebied moeten worden gezien in samenhang met de realisatie van de Zuidwestelijke Randweg.

Evaluatie stadsplan Gouda

Ruim 3 jaar na het verschijnen van het stadsplan heeft een evaluatie plaatsgevonden. Deze evaluatie heeft relatief snel plaatsgevonden door de enorme dynamiek op het gebied van ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. In deze evaluatie is het beleid op een aantal punten bijgesteld. Het Groene-Hartbeleid is verder aangescherpt, de stedelijke vernieuwing krijgt een steeds belangrijkere rol en er is een toenemende ruimtebehoefte voor wonen en werken.

De doelstellingen en ontwikkelingsrichtingen uit het stadsplan blijven na deze evaluatie grotendeels overeind. De belangrijkste, voor het plangebied relevante, accentverschuiving is te vinden op het Sluiseiland waar nadrukkelijk gekeken moet worden naar de mogelijkheden voor een meer recreatieve invulling van het gebied.

Re-Urba

In de gemeente Gouda is, in samenwerking met het intergemeentelijk samenwerkingsorgaan Midden-Holland, een pilot-project van Re-Urba¹ uitgevoerd voor de zuidelijke stadsranden van de stad.

In het kader van dit project is een modellenstudie uitgevoerd, waarbij 4 modellen aan de orde zijn gekomen. Het model “Stad met 4 gezichten” is na deze studie verder uitgewerkt tot een Masterplan en vervolgens een projectplan.

¹ REstructuring and transformation of URBanised Areas

Uitgangspunt hierbij is dat de verschillende typen landschappen als vertrekpunt voor de invulling van een gebied worden gehanteerd. Een van deze landchapstypen is het gebied langs de Hollandse IJssel in samenhang met de veenweidelandschappen van de Krimpenerwaard.

In het Masterplan is aangegeven dat met name het karakter van “stad aan de rivier” benadrukt moet worden. Om dit te realiseren wordt vooral aandacht besteed aan de waterfronten. Grote uitdagingen hierbij zijn het getijdenkarakter van de rivier en de herstructurering van oude bedrijfslocaties.

In het Masterplan is aangegeven dat voor de Krimpenerwaard wordt gestreefd naar het ontlasten van lokale wegen in de Goudse stadsrand. Het doorgaand verkeer moet de stad uit en de ZWR op. De eindrapportage is als basis materiaal betrokken bij het opstellen van de integrale regiovisie Midden Holland.

Visie Ouderkerk: ruimtelijk perspectief voor wonen en werken

Binnen het kader van beleid en fysieke structuren heeft de gemeente Ouderkerk in 1994 een ruimtelijke visie opgesteld die als sturing voor verder beleid dient. In deze visie is specifiek aandacht besteed aan woningbouw en bedrijvigheid. Met name de visie met betrekking tot de bedrijvigheid uit dit beleidsdocument is voor het plangebied relevant.

Om de bedrijvigheid in de gemeente en in de regio te waarborgen wordt uitgegaan van het standpunt dat de aanwezige werkgelegenheid behouden moet worden en dat er compensatielocaties gecreëerd moeten worden. Op bedrijfsterreinen bij de kernen moet plaats geboden worden aan kleinschalige bedrijven die consumentgebonden zijn en nu vaak gevestigd zijn binnen het stedelijk gebied. De locatie die in het kader van de Zuidwestelijke Randweg gerealiseerd wordt, moet plaats bieden aan de bedrijven die vanwege herstructurering (onder andere in het kader van het Hollandse IJsselproject) hun huidige locatie moeten verlaten. De gemeente heeft bij de exacte bepaling van de locatie de voorkeur voor een ruimtelijke koppeling met de AWZI.

Bestemmingsplannen zuidelijk van de Hollandse IJssel

Er zijn twee vigerende bestemmingsplannen ten zuiden van de Hollandse IJssel, namelijk het **bestemmingsplan Middelblok** (1978 met bijstelling in 1983) en het **bestemmingsplan Landelijk gebied** (1978). Beiden zijn onder verantwoordelijkheid van de gemeente Ouderkerk opgesteld.

Het overgrote deel van de gronden in deze plangebieden heeft een agrarische bestemming zonder bebouwing. Met name langs de Gouderaksedijk is een aantal percelen te vinden met een bestemming “agrarisch met bebouwing”. Onder bebouwing wordt hier bebouwing met woondoeleinden verstaan.

De Veerstalblokboezem is aangemerkt als natuurgebied en de aangrenzende percelen hebben vanwege hun ligging de bestemming “beschermde agrarisch” gekregen.

Ander “bijzonder” bestemd gebied is de zelling Middelblok. Hier bevindt zich een aantal bedrijven. Deze strook (ongeveer vanaf het Beijersewegje) heeft de bestemming “bedrijven zonder (woon)bebouwing”. In dit gebied gelden enkele hoogtebeperkingen (veelal maximale bouwhoogte van 10 m).

Bestemmingsplannen noordelijk van de Hollandse IJssel

Destijds is aan het bestemmingsplan Schielands Hoge Zeedijk voor wat betreft het gebied rond de watertoren goedkeuring onthouden door de provincie Zuid-Holland. Door deze onthouding van goedkeuring zijn voor het gebied rond de watertoren op dit moment de “voorschriften van stedenbouwkundige aard” uit de bouwverordening van de gemeente Gouda van toepassing. Een nieuw integraal **bestemmingsplan voor de Schielands Hoge Zeedijk** is op dit moment ambtelijk in voorbereiding. Er is nog sprake van een voorontwerp. Reden voor de onthouding was het feit dat geen planologische regeling in het plan opgenomen was die de aanleg van de ZWR mogelijk maakte. Deze beslissing (de onthouding van goedkeuring) van de provincie werd vervolgens door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State vernietigd. Dit omdat op dat moment (oktober 2002) onvoldoende vaststond dat het betreffende gebied in de toekomst nodig zou zijn voor de aanleg van het wegtracé. Een variantenstudie op zich was onvoldoende. Vervolgens onthield de Raad van State wel goedkeuring aan de bestemming “chemisch bedrijf”, omdat de regeling aangaande het bedrijf Uniqema onvoldoende wast toegespitst op de bestaande bedrijfsvoering ter plaatse. Een maatbestemming met een clausule van de gebruiks- en bouwmogelijkheden werd noodzakelijk geoordeeld.

Voor het gebied rond de watertoren is op dit moment een nieuw **bestemmingsplan** in voorbereiding (“**Watertoren en omgeving**”, voorontwerp, inspraak en artikel 10 Bro-overleg loopt). Het betreft het gebied ter weerszijden van de voormalige watertoren. Twee (voormalige) dienstwoningen van Uniqema maken geen deel uit van het bestemmingsplan. Voor het genoemde gebiedje is een bestemming “Bedrijven” voorzien.

Bestemmingsplannen ten westen van de AWZI

Het gebied ten westen van de AWZI, gelegen op Gouds grondgebied, wordt gedekt door in totaal drie bestemmingsplannen, te weten de **bestemmingsplannen** “**A.W.Z.I. Gouda**” (GS 02-06-1981), “**Middelblok**” (KB 14-04-1983) en “**Landelijk Gebied**” (GS 27-03-1979, KB 15-04-1983).

Het bestemmingsplan “A.W.Z.I. Gouda” beslaat een strook van circa 100 meter breed. De gronden hebben daarin de bestemming “Agrarische doeleinden, geen gebouwen toegestaan”.

Voor zover de gronden vallen binnen het bestemmingsplan “Middelblok” hebben zij overwegend de bestemming “Agrarische doeleinden”, deels met en deels zonder bebouwing. Verder zijn destijds de bestaande woon- en bedrijfsfuncties overeenkomstig het bestaande gebruik positief bestemd.

Het bestemmingsplan “Landelijk Gebied” kent aan de betrokken gronden de bestemming “Agrarische doeleinden, geen gebouwen toegestaan” toe.

Het gebied van de AWZI zelf en de gronden ten oosten en zuidoosten daarvan vallen binnen het **bestemmingsplan** “**Gouderaksedijk**” (GS 05-05-1971).

De AWZI is daarin bestemd als “Rioolwaterzuivering met bijbehorende terreinen (BNR)”. De overige gronden hebben de bestemming “Agrarische doeleinden (AB)”.

De gronden waar tot slot de aansluiting op de Schoonhovenseweg is voorzien vallen binnen het “**Uitbreidingsplan in onderdelen Stolwijkersluis**” (GS 25-03-1952). De betreffende gronden zijn hier bestemd tot “Wegen”, berm/plantsoen/groenstrook en “Water”.

2.6 Conclusie

Het ontwikkelen van een Zuidwestelijke Randweg past binnen de gestelde uitgangspunten van het rijksbeleid i.c. de Nota Ruimte. De ZWR zorgt ervoor dat het stedelijk gebied van Gouda wordt ontlast en biedt ruimte voor versterking van stedelijke functies. De ZWR zal gedeeltelijk door de bestaande ecologische hoofdstructuur en het natuurgebied komen te lopen. Er zal, in nauw overleg met onder meer het Zuid Hollands Landschap (ZHL), een compensatieplan worden opgesteld.

De ontwikkeling van de ZWR en de realisatie van het bedrijventerrein Veerstaalblok passen binnen het beleid zoals dat door de provincie Zuid – Holland is beschreven in het streekplan van 2003.

De regionale -en gemeentelijke beleidsnota's geven de grenzen waarbinnen de ontwikkelingen beschreven in dit ISP gerealiseerd wordt. Het ISP is de basis voor een verdere detaillering naar bestemmingsplanniveau. In het ISP en de daaruit volgende plannen zal zoveel mogelijk voldaan worden aan de beleidslijnen van de in dit hoofdstuk aangegeven rapporten.

3 Ruimtelijke en functionele aspecten

3.1 Algemeen

In dit hoofdstuk is een beeld geschetst van de huidige situatie in het gebied. Hierbij zijn met name de meest bepalende elementen in het plangebied en de omgeving aan de orde gesteld.

3.2 Wonen

In de regio is een viertal gebieden te onderscheiden, te weten:

- De kern Gouda.
- De kernen Ouderkerk aan den IJssel en Gouderak.
- Het buurtschap Stolwijkersluis.
- Het open gebied van de Krimpenerwaard.

Gouda is een middelgrote gemeente dat zich kenmerkt door een relatief hoge bebouwingsdichtheid. Kenmerkende elementen voor de stad zijn de historische binnenstad met de markt met daar omheen woonwijken die zowel qua tijdsbeeld als de huidige fysieke kwaliteit sterk van elkaar verschillen. Er bestaat dan ook een opgave om enkele delen van de stad te herstructureren. Bij de wijken Korte Akkeren en Gouda-Oost is hiermee reeds begonnen. Naast de herstructurering is er op termijn een aanzienlijke uitbreidingsdoelstelling: Westergouwe. Ten westen van de stad wordt op termijn gezorgd voor de realisatie van 4.000 woningen die plaats moet bieden aan woningzoekenden uit Gouda en de regio.

Ouderkerk aan den IJssel en Gouderak zijn ontstaan als dijkdorpen langs de Hollandse IJssel. Kenmerkend voor dijkdorpen is een T-vormige structuur die ontstond als gevolg van een lintbebouwing langs de dijk en daarnaast een lintbebouwing langs de kerk (kerkweg). Beide kernen hebben hun karakteristieke “dorpse” karakter behouden.

Ander belangrijk element in het gebied, als het gaat om wonen, is het historische buurtschap Stolwijkersluis. Het buurtschap Stolwijkersluis is als bebouwingslint langs de Stolwijksche Vaart ontstaan. De verschijningsvorm is in de loop der jaren steeds meer veranderd. De karakteristieke ligging haaks op de dijk is nog herkenbaar, maar de structuur is op plaatsen aangetast. Het buurtschap is een in archeologisch opzicht belangrijke plaats vanwege de oude sluis, een middeleeuws verlaat en de aanwezigheid van waardevolle panden (Rijksmonumenten).

In het open gebied van de Krimpenerwaard bevindt zich met name langs de Gouderaksdijk enige bebouwing. Enkele van de aanwezige woningen zijn getypeerd als monumentale boerderijen. Daarnaast is er langs het Beijersewegje nog verspreide bebouwing te vinden. Een belangrijk deel van de bebouwing langs de dijk heeft in het verleden een agrarische bestemming gehad. Door ruilverkavelingen, bedrijfsovernames en herbestemmingen is een groot deel van deze agrarische bedrijven verdwenen of herbestemd tot woningen.

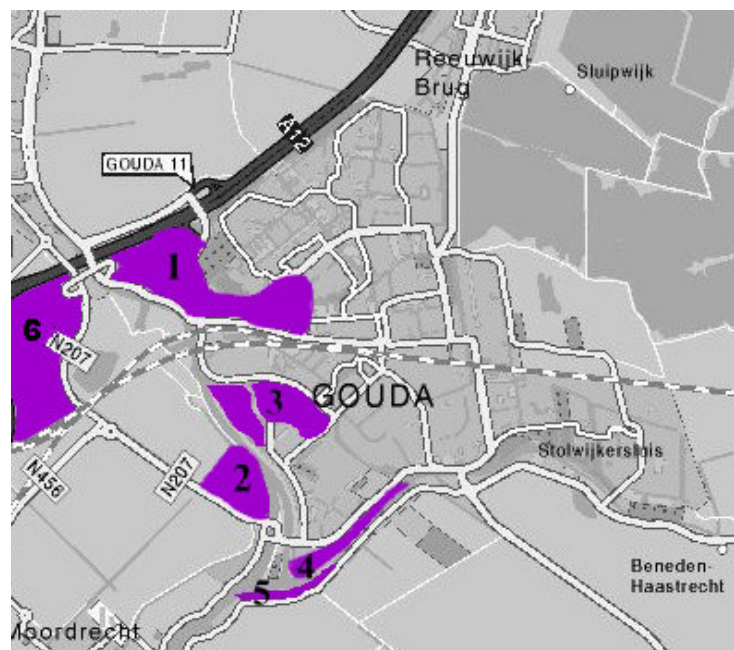
Thans liggen langs de dijk afwisselend woningen en enkele kleine, veelal ambachtelijke, bedrijfjes. Aan de zellingenkant is het beeld het tegenovergestelde. In het verleden hebben hier voornamelijk watergebonden activiteiten plaatsgevonden. Tegenwoordig is de noodzaak voor transport of koeling niet meer aanwezig, met uitzondering van een enkele scheepswerf en een aantal grotere bedrijven zoals Koudasfalt.

3.3 Werken

De economische ontwikkelingen in Midden-Holland onderscheiden zich al enkele jaren in positieve zin van Zuid-Holland en Nederland als geheel. Dit betreft zowel de stijging van de omzet als de werkgelegenheidsgroei. Er is een aantal concentraties van bedrijven te noemen in de directe omgeving van het plangebied, te weten:

1. Goudse Poort (met name grotere kantoren en bedrijven die gericht zijn op de Rijksweg);
2. Gouwestroom (grote variatie aan bedrijven, waaronder enkele doe-het-zelf bedrijven);
3. Kromme Gouwe (veel oude industrie en meer dienstverlenende bedrijven als overgang richting de binnenstad);
4. De bedrijvenstrook langs de Schielands Hoge Zeedijk (Aantal productiebedrijven, waaronder Uniqema en Compaxo, en verder gemengde bedrijvigheid);
5. Zelling Middelblok (gemengde bedrijvigheid met relatief veel bouwgerelateerde bedrijven);
6. Gouwe Park (nieuw bedrijvencomplex aan de zuidkant van de A12).

In figuur 3 is aangegeven waar deze bedrijventerreinen gesitueerd zijn.

Figuur 3: Ligging bedrijventerreinen Gouda

Naast deze concentraties van bedrijvigheid is de Koudasfaltcentrale een beeldbepalend element in het gebied. Enige tijd is sprake geweest van een mogelijke verplaatsing van dit bedrijf.

Een groot deel van de aanwezige bedrijvigheid in het plangebied zelf behoort tot het midden- en kleinbedrijf. Allerlei bedrijfstakken zijn hierin vertegenwoordigd. Enkele van deze bedrijven zijn gevestigd op de zelling Middelblok-Groot. De samenstelling van de bedrijven in deze zone is zeer divers (bouwmaterialenhandel, glashandel, riethandel, autoschadeherstelbedrijf en dergelijke). Daarnaast zijn nog enkele agrarische bedrijven in het gebied aanwezig. De in de zelling aanwezige bedrijven hebben met uitzondering van de scheepswerf geen watergebonden activiteiten. Allen kunnen eventueel met de komst van de weg uitgeplaatst worden naar het toekomstige bedrijventerrein. Voor de scheepswerf dient te zijner tijd een passende oplossing gevonden te worden. De polder wordt gebruikt voor veeteelt. Ten westen van de Veerstalblokboezem ligt een aantal agrarische bedrijven met huiskavels. Ten oosten van de Veerstalblokboezem liggen enkele veldkavels (dus zonder bedrijfsgebouwen) die deels in eigendom zijn en deels worden gepacht.

3.4 Verkeer en vervoer

De ontsluiting van de Krimpenervaard is al sinds jaren problematisch. Er ontbreken schakels in het randwegenstelsel in de regio. Met name het ontbreken van een Randweg ter hoogte van Gouda heeft grote invloed op de bereikbaarheid van het gebied. Op dit moment wordt het doorgaande verkeer hoofdzakelijk afgewikkeld via de Goeverjanwelledijk en de Rotterdamseweg die door de bebouwde kom van Gouda lopen. Dit zorgt voor aanzienlijke overlast voor de bewoners in de aanliggende wijken en daarnaast vanzelfsprekend ook voor het verkeer zelf². Het vinden van een oplossing is dan ook van groot belang. Voor de verkeersonderzoeken wordt verwezen naar het MER, dat tegelijkertijd met dit ISP het besluitvormingsproces zal doorlopen.

In het Streekplan Zuid-Holland Oost uit 2003 is een begin- en eindpunt voor de Zuidwestelijke Randweg opgenomen. De realisatie van een ZWR is één van de kernpunten van het provinciaal beleid.

3.5 Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme zijn in een stedelijk gebied van groot belang. Mensen hebben een toenemende behoefte aan een actieve besteding van hun vrije tijd. Daarmee samenhangend is er ook een toenemende behoefte aan ruimte voor recreatie.

In de Krimpenervaard is de groene component een expliciete waarde voor de recreatie in het gebied. Het Groene Hart met haar karakteristieke veenweidegebieden heeft een belangrijke functie op het gebied van extensieve recreatie, zoals wandelen, fietsen, varen, vissen en tuinieren (volkstuinten). Zo maakt de Gouderakse Tiendweg deel uit van het landelijk fietspadennetwerk (LF-route) en wordt deze veelvuldig gebruikt door wandelaars en fietsers.

Daarnaast kan de ligging aan de Hollandse IJssel aangemerkt worden als een (potentiële) kwaliteit van het gebied. Op dit moment wordt deze kwaliteit echter relatief weinig benut, vanwege de huidige inrichting (bedrijven aan de noordzijde) en de grote hoeveelheid verkeer.

In het raamplan herinrichting Krimpenervaard is een landschapselement nabij de randweg ter grootte van 25 ha opgenomen. Dit landschapselement moet de recreatieve mogelijkheden voor de bewoners vergroten en zijn met het recreatieve padennet (onder andere Gouderakse Tiendweg) in de Krimpenervaard verbonden, zodat vanuit de woongebieden kleinere en grotere wan-

² Zie MER hoofdstuk 2

delingen en fietstochten gemaakt kunnen worden in het landelijk gebied. In totaal zijn vijf landschapselementen opgenomen. De invulling van het element bij Gouda hangt nog af van de uitwerking van het tracé van de rondweg.

Op het sluseiland bevindt zich de voetbalvereniging SV Donk. Door de aanleg van de ZWR over het Sluseiland zal de voetbalvereniging verplaatst moeten worden.

3.6 Water

Het waterpeil in de polder Veerstalblok is in 1996 ingesteld op NAP -2,15 m. Om de autonome maaiveldddaling te volgen wordt het waterpeil eens in de drie jaar verlaagd met 2 cm. De afwatering vindt plaats via een hoofdwatgang langs de Tiendweg en de Stolwijksche Vaart. Binnen de polder Veerstalblok ligt het natuurgebied Veerstalblok met een oppervlakte van circa 5,5 ha. Met behulp van een pomp wordt het waterpeil in de Veerstalblokboezem op een hoger niveau, NAP -1,90 m, gehouden. Een klein deel van het Veerstalblokboezem, het dotterbloemhooiland langs de dijk, profiteert waarschijnlijk van een kleine kwelstroom uit de Hollandse IJssel.

Het waterpeil in de polder Middelblok is in 1996 ingesteld op NAP -2,38 m. Dit peil wordt eens in de twee jaar verlaagd met 3 cm. De afwatering vindt plaats via twee hoofdwatgangen in zuidwestelijke richting.

Het Beijersewegje met de aangrenzende bebouwing is een afzonderlijk peilgebied, met een vast peil van NAP -2,20 m.

Grondwater

Het freatische (oppervlakkige) grondwater staat voornamelijk onder invloed van het neerslagoverschot en de gehanteerde polderpeilen. Volgens de bodemkaart ligt de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) op minder dan 0,4 m beneden maaiveld en de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG) tussen 0,5 en 0,8 m beneden maaiveld.

Het grondwater in het eerste watervoerend pakket stroomt in noordwestelijke richting naar de laaggelegen Zuidplaspolder (polderpeil circa NAP -6,5 m). De stromingssnelheid bedraagt ongeveer 40 m/jaar. De stijghoogte varieert in het plangebied van circa NAP -3,3 m in het (zuid)oosten tot NAP -3,9 à -4,5 m in het westen. De seizoensfluctuatie is klein (fluctuatie +/- 0,2 m). De infiltrerende invloed van de Hollandse IJssel op de grondwaterstroming is gelet op de stijghoogten nabij de rivier niet significant.

Omdat de stijghoogten in het watervoerend pakket 1 à 2 m lager zijn dan de polderpeilen en de freatische grondwaterstanden, is sprake van een inzijgings-situatie. Vanwege de grote weerstand van de deklaag (5.000 dagen volgens de Grondwaterkaart) zal het grootste deel van het neerslagoverschot via drainage en sloten worden afgevoerd en niet in de bodem infiltreren.

Waterkwaliteit

Om het peil in de Krimpenerwaard in droge perioden te kunnen handhaven wordt er water ingelaten vanuit de Hollandse IJssel en de Lek. Dit is van grote invloed op de kwaliteit van het oppervlaktewater. Het oppervlaktewater bevat hierdoor, en door andere oorzaken, veel nutriënten. Dit is een belangrijke oorzaak van de lage natuurwaarden van slootoever- en watervegetaties.

Het grondwater in het eerste watervoerend pakket is overwegend zoet met chloridegehalten <150 mg/l. Het grensvlak met brak water (chloridegehalte >150 mg/l) ligt ongeveer op NAP -30 m. Het grondwater bevat verder vrij hoge gehalten aan calcium en waterstofbicarbonaat. De hardheid, een maat voor calcium- en magnesiumgehalten is ongeveer 25 °D (circa 5 mmol/l). De ijzergehalten liggen in de regio beneden de 20 mg/l (RIVM, 1994).

3.7 Natuur

In deze paragraaf worden de hoofdlijnen van de natuurlijke aspecten van het plangebied belicht. Voor een nadere detaillering wordt verwezen naar de milieuparagraaf over flora en fauna (paragraaf 5.7)

Het studiegebied bestaat overwegend uit open cultuurgrasland met enkele bomenrijen en bosjes in de polder Veerstablok. De Veerstablokboezem is een enclave van moeras, hooiland en moerasbos.

Het gebied maakt deel uit van het internationaal belangrijke veenweidegebied Holland-Utrecht. De aanwezige natuurwaarden hangen samen met de hoge grondwaterstand en het daarmee gepaard gaande relatief extensieve landbouwkundig grondgebruik.

Polder Veerstablok

Een deel van de polder is in het streekplan aangewezen als natuurgebied (bestaand en gepland) als onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Dit betekent dat deze gronden op termijn aan de landbouw worden onttrokken en ingericht zullen worden als natuurgebied. Een aantal graslandpercelen in de polder is reeds in bezit van de “Stichting het Zuid-Hollands Landschap”. Deze gronden worden extensief gebruikt en beheerd.

Botanisch waardevolle vegetaties komen met name langs de slootkanten voor. De meest waardevolle vegetaties liggen waar de cultuurdruk en het agrarisch grondgebruik het minst intensief is en in de sloten met betere waterkwaliteit. In de loop der jaren is het grondgebruik intensiever geworden. Daarnaast is de kwaliteit van het oppervlaktewater achteruitgegaan. Hierdoor is de flora in de loop der jaren minder soortenrijk geworden.

Het gebruik als grasland in combinatie met de openheid van het landschap maakt het gebied bij uitstek geschikt voor verschillende vogels.

Polder Middelblok

De Polder Middelblok is relatief open en bestaat hoofdzakelijk uit cultuurgraslanden en sloten. In het deel ten zuiden van de Lange Tiendweg zijn enkele polderkaden aan te treffen.

Veerstablokboezem

De Veerstablokboezem is in eigendom en beheer van de “Stichting het Zuid-Hollands Landschap”.

Het terrein is door de lage maaiveldligging ten opzichte van de omgeving en een hoog oppervlaktewaterpeil nat. Het terrein ligt bijna helemaal in een in-zijingsgebied, alleen achter de dijk van de Hollandse IJssel treedt enige kwel op.

Door de aanwezigheid van schraallanden en veel microgradiënten in de grondwaterkwaliteit (grondwaterbalans kwel-, regen- en oppervlaktewater) en bodemkwaliteit (kleiveen), is het gebied zeer soortenrijk. De graslanden in de omgeving zijn voedselrijker door het voorkomen van een kleidek en de bemesting.

De Veerstablokboezem geldt als brongebied van waaruit bronpopulaties zich door het gebied verspreiden.

3.8 Het landschap

3.8.1 Bebouwde kom van Gouda

Het studiegebied wordt gevormd door het Sluiseiland en de bebouwing aan weerszijde van de Veerstalroute tot en met de Haastrechtsebrug.

Sluiseiland

Het Sluiseiland met als hart het Julianasluizen-complex kenmerkt zich door een onduidelijke inrichting. De verbinding met de stad wordt gevormd door het sluizencomplex en het Pijnacker Hordijk-gemaal.

Het Sluiseiland vormt zowel ruimtelijk als functioneel een belangrijke schakel tussen Westergouwe en Gouda-stad en is onderdeel van het stadsfront.

Zowel het sluizencomplex als het gemaal zijn Rijksmonumenten uit de jaren dertig. De directe omgeving van het Julianasluizen-complex moet in verband met de monumentale waarde worden vrijgehouden van bebouwing (Stadsplan Gouda, 1995).

Op het Sluiseiland is een provinciale laad- en loswal aanwezig langs de Donkstraat aan de westkant van het eiland. Het overige terrein van het Sluiseiland wordt ingenomen door de voetbal vereniging SV Donk.

Veerstalroute

De omgeving van de Veerstalroute is een verstedelijkte omgeving. Zuidelijk van de Rotterdamseweg en de Koningin Wilhelminaweg ligt de woonwijk Weidebloemkwartier en de bedrijfsterreinen van de bedrijven Compaxo en Uniqema. Noordelijk van de Veerstalroute bevindt zich op korte afstand (circa 25 m) de bebouwing van de woonwijk Korte Akkeren en de binnenstad. Bij de woningbouwcorporaties, de gemeente Gouda en bij de bewoners van Korte Akkeren leeft al enige jaren de gedachte om de leefbaarheid in deze wijk te verbeteren. De watertoren gelegen aan de Veerstalroute is een Rijksmonument.

3.8.2 Krimpenerwaard

Bij het aspect landschap, cultuurhistorie en archeologie van de Krimpenerwaard zijn de volgende onderwerpen van belang:

- de ontstaansgeschiedenis en het agrarische grondgebruik en van dit deel van het studiegebied;
- het landschap;
- de cultuurhistorische waarden;
- de archeologische waarden.

Ontstaansgeschiedenis en agrarisch grondgebruik

De ontstaansgeschiedenis van de Krimpenerwaard is nauw verbonden met de geschiedenis van de landbouw. In de vroege Middeleeuwen was de Krimpenerwaard begroeid met moerasbos dat bestond uit Wilgen, Elzen, Essen en Iepen. Dit zogenoemde “broekbos” was drassig en ontoegankelijk.

De ontginning van de Krimpenerwaard begon in de Middeleeuwen op de hoger gelegen gronden langs de rivieren. Aan de voet van de rivierdijk, op de kop van de kavels, bouwden de kolonisten hun boerderijen en opstallen. Zo ontstond vlak langs de rivier een lint van boerderijen. Het laagveengebied is ontgonnen door vanaf het langgerekte bebouwingslint, de ontginningsbasis, op korte afstand van elkaar ontwateringssloten te graven. Voor de afwatering werden verder op regelmatige afstand weteringen parallel aan de ontgin-

ningsbasis gegraven. Zij zorgden er tevens voor dat alle kavels dezelfde lengte kregen.

Op de grens van een ontginning bouwden de kolonisten een landscheidingskade om het water uit aangrenzende, nog niet ontgonnen gebieden tegen te houden. Elke polder had aanvankelijk een eigen waterscheiding. De Gouderakse Landscheiding is hier een voorbeeld van.

De lange Tiendwegen herinneren eveneens aan de ontginningen in de vroegere Middeleeuwen. Het begrip Tiendweg zou afgeleid zijn van “tien” dat onder meer “trekken” (van water) betekent (Kroon en De Klunder, 1993).

Hoewel de bodem van de Krimpenerwaard grotendeels uit veen bestaat, is er nooit op grote schaal veen gestoken. In de eeuwen voor de aanleg van de dijken werd de waard namelijk regelmatig overspoeld met rivierwater en daardoor bedekt met een laagje klei. Zo groeide er een veenlaag vermengd met kleilig slib. De turfwinning was hierdoor niet winstgevend omdat gedroogd veen slecht brandt wanneer het vermengd is met klei of zand. Wel werden plaatselijk putten gegraven waaruit de boeren voor eigen gebruik veen haalden. De huidige met water gevulde veenputten zijn hier de restanten van. Nu zijn de meeste veenputten verland of begroeid met waterplanten en riet. In sommige gevallen zijn ze gedempt

Polderlandschap

Het voor de Krimpenerwaard zo karakteristieke polderlandschap wordt gerekend tot het veenweidelandschap en kenmerkt zich door een grote openheid en een patroon van afwisselend langgerekte weilanden en kaarsrechte sloten. Het water is een visueel opvallend kenmerk. De lintvormige bebouwing is geconcentreerd langs de Hollandse IJssel en de weteringen en vormen duidelijke randen in de polder. Het oorspronkelijke ontginnings- en gebruikspatroon is nog sterk bepalend voor het landschapselementen.

Als gevolg van veenwinning op kleine schaal en het baggeren van de sloten is het vele water een opvallend visueel kenmerk. Circa 20% van het oppervlak van de polder bestaat uit water. In de loop der jaren is dit karakteristieke beeld van het gebied geleidelijk afgenomen door het dempen van sloten, de aanleg van landbouwwegen en fietspaden.

Het plangebied dat grotendeels bestaat uit de Polder Veerstablok is net als het grootste deel van de rest van de Krimpenerwaard weinig verstedelijkt. Het lint langs de dijk typeert zich hoofdzakelijk door een dichte structuur van bebouwing aan de polderzijde. Bij de splitsing van het Gouwe Kanaal en de Hollandse IJssel en ter hoogte van de Stolwijkersluis overheerst het beeld van bedrijfsgebouwen.

De open ruimten in de polder worden plaatselijk onderbroken en begrensd door houtkaden en kleine landschapselementen met opgaande beplanting en smalle bebouwingslinten.

De losse bebouwing concentreert zich langs de Gouderakse Tiendweg en het Beijerse Weegje. Dit Weegje verbindt de Polder Veerstablok met de Polder Middelblok.

De randen van de polder die worden gevormd door de Gouderaksedijk, de Gouderakse Tiendweg, het Beijersewegje en de weg langs de Stolwijksche Vaart, zijn voor de ruimtelijke opbouw van het landschap heel markant. Met name de Hollandse IJssel, die de grens vormt tussen het dichte stadslandschap en het open veenweidegebied, is een belangrijke drager van de ruimtelijke

structuur. Daarnaast is de lage ligging van de polders ten opzichte van de dijk, circa 5½ m, een belangrijk landschapskenmerk.

De kwetsbaarheid van de randen is met name zichtbaar langs de voet van de dijk waar verschillende stadsrandverschijnselen zich ontwikkelen, zoals de AWZI.

3.9 Cultuurhistorie en archeologie

Het studiegebied bestaat uit twee delen die qua karakter sterk van elkaar verschillen. Het eerste deel is de verstedelijkte omgeving van de bebouwde kom van Gouda. Het tweede deel is het landelijke gebied van de Krimpenerwaard. Hierin liggen de Polder Veerstalblok en Polder Middelblok.

Aandachtspunten

Hoewel het gebied nu een grotendeels open karakter heeft, betekent dit niet dat het nooit bebouwd en/ of bewoond is geweest. Er zijn bij archeologisch veldonderzoek wat dieper in het gebied al eens middeleeuwse bebouwingslijnen aangetroffen (IJsseldijk, Stolwijkersluis). Er moet dan ook rekening gehouden met dergelijke vondsten in het gebied wat verder van de bestaande Gouderaksedijk. Vanwege deze reden heeft het gebied in de (concept) cultuurhistorische hoofdstructuur van de provincie Zuid-Holland een hoge nederzettingenwaarde gekregen en is het aangemerkt als een gebied met een redelijke tot grote kans op archeologische sporen. De gemeente Gouda werkt momenteel aan een archeologische basiskaart. Hierop krijgt het gebied ten zuiden van de Hollandse IJssel de aanduiding ‘middelhoge verwachtingen’ en de strook Gouderaksedijk vanaf de AWZI naar de Stolwijkersluis krijgt de aanduiding “hoge verwachting”³. Verder zijn ook de resten van een molen te verwachten bij de Veerstalblokboezem en een mogelijke begraafplaats van terechtgestelde misdadigers in de polder Middelblok. Aanvullend archeologisch onderzoek kan wellicht meer inzicht verschaffen in het werkelijke bodemarchief in dit gebied.

3.9.1 Cultuurhistorisch waardevolle elementen in het gebied

De cultuurhistorische waardevolle elementen worden bepaald aan de hand van de Cultuurhistorisch Hoofdstructuur Zuid-Holland (CHS), de Rijksmonumenten lijst, de provinciale archeologische kaart en de gemeentelijke monumentenlijst. De cultuurhistorische waarde in de Krimpenerwaard wordt bepaald door de samenhang en herkenbaarheid van de oude structuren en patronen (verkavelingspatronen, wegprofielen en bebouwingsstroken) in het gebied.

De Polder Veerstalblok bezit nog waardevolle cultuurhistorische componenten waaraan de ontstaanswijze en ruimtelijke opbouw van de polder is af te lezen. De belangrijkste lijn wordt gevormd door het water van de Hollandse IJssel met de Gouderaksedijk en de lintbebouwing. De relatie nederzetting-landschap heeft in dit gebied een hoge waarde (Deze lijn is niet alleen een duidelijke ruimtelijke grens tussen stad en land, maar vormt ook de oude ontginningsas van het landschap. De relatie met de Gouderakse Tiendweg, die de grens van de eerste veenontginningsfase vormt, is nog duidelijk zichtbaar. Tussen de bovengenoemde lijnen ligt de verlandde veenboezem Veerstalblokboezem. Dit landschappelijke element maakt deel uit van een reeks van natuurgebieden langs de Gouderaksedijk. Deze natuurgebieden vormen groene lamellen naar het achtergelegen polderlandschap en weerspiegelen het natte karakter van het gebied. De kop van de Veerstalblokboezem ter hoogte van

³ Conform archeologische basiskaart Gouda, augustus 2002.

de voormalige uitstroomopening naar de Hollandse IJssel is een cultuurhistorisch waardevol element in het gebied.

Evenwijdig aan de ontginningsrichting en haaks op de dijk ligt in dit veenweidelandschap een aantal noordwest-zuidoost georiënteerde lijnen. Het Beijersewegje is één van deze karakteristieke lijnen die zich duidelijk voegt in het onderliggende landschapspatroon en evenwijdig ligt aan de ontginningsrichting. Hier zijn losstaande woningen langs gelegen.

In het plangebied ligt het buurtschap Stolwijkersluis. Het buurtschap kent waardevolle monumenten, een oude sluis en een middeleeuws verlaat. In het zuidoosten van het plangebied ligt de markante boerderij (gemeentelijk monument) met een hoge cultuurhistorisch waarde en de gietijzeren ophaalbrug uit 1803 (rijksmonument).

Voor de polder Middelblok in het plangebied geldt dat de relatie nederzetting-landschap een redelijk hoge waarde heeft. Voor het lint en de verspreide bebouwing is de waarde eveneens redelijk hoog. (Cultuurhistorisch Hoofstructuur Zuid-Holland.)

Ten Noordwesten van het Sluiseiland ligt de Julianasluis. Medio 2000 heeft deze sluis tezamen met het bedieningsgebouw, de brugwachtershuisjes en de twee bedieningsgebouwen een monumentale status gekregen ingevolge artikel 6 van de Monumentenwet uit 1988. Aan de Zuidoost kant van het Sluiseiland bevindt zich het Pijnacker Hordijkemaal. Ook dit gemaal heeft sinds enige tijd de status van een rijksmonument. Aan de Schielands Hoge Zeedijk ligt het rijksmonument de Watertoren.

Samengevat liggen de volgende rijksmonumenten en MIP panden binnen het plangebied:

Rijksmonumenten:

- Middelblok 209.
- Middelblok 37 eb bijgebouw 37.
- Gietijzeren ophaalbrug (1883) bij de Goudrakse Tiendweg.
- Stolwijkersluis (de sluis).
- Schielands Hoge Zeedijk 20 (watertoren).
- Schielands Hoge Zeedijk 71 (Pijnacker Hordijkemaal).
- Julianasluizen.

MIPpanden:

- Middelblok 1-3 Boerderij.
- Middelblok 7 Woonhuis.
- Middelblok 11 Boerderij.
- Middelblok 37-39 Boerderij.
- Veerstaalblok 37, Boerderij plm. 1850 (oudste gedeelte).
- Veerstaalblok 49-53, rijtje arbeiderswoningen (oudste delen plm. 1900).
- Goudersdijk 71.

Gemeentelijke monumenten:

- Goudersdijk 30.
- Goudersdijk 3, 5-7,9-11,14,19-29,55,77,105,115,133.
- Goudseweg 2 en 8.

3.9.2 Archeologie

Ten behoeve van dit MER is een verkennend archeologisch onderzoek uitgevoerd (Verkennend archeologisch onderzoek Zuidwestelijke Randweg Gouda, ArcheoMedia, juli 2004, A04-331-Z). Hierin is de bewonings- en ontginningsgeschiedenis van het gebied beschreven op grond van beschikbare

literatuur. Een belangrijk bron is de Archeologische Basiskaart Gouda (ABK).

Vanaf de prehistorie heeft de mens in het natte West-Nederland zich vooral gevestigd op de hoge en droge plaatsen, zoals rivierduinen (donken). Vanaf omstreeks 3000 voor Christus wordt ook de kuststreek langzamerhand in gebruik genomen. Daarachter lag een uitgestrekt veengebied waar Gouda middenin ligt, met grote rivieren en kleinere veenriviertjes. Sporen van bewoning zijn alleen te verwachten langs de oevers van de grote rivieren. Vanaf het ontstaan van de Hollandse IJssel, omstreeks het einde van de Romeinse tijd, zijn ook de oevers van de rivier de Hollandse IJssel gebieden waar bewoning kan hebben plaatsgevonden.

In het Verkennend archeologisch onderzoek is beschreven welke mogelijke archeologische en cultuurhistorische waarden in het studiegebied van de ZWR liggen. Het gaat om:

- kleiruggen die zijn afgezet vanuit de IJssel;
- middeleeuwse vindplaats Gouderaksedijk 131. In het kader van eerder archeologisch onderzoek zijn hier sporen aangetroffen, waarschijnlijk van een huisterp. Het gaat om bewoning uit de 11^e en 12^e eeuw;
- resten van middeleeuwse boerderijen langs de Gouderaksedijk, onder andere de voormalige herenboerderij IJsseloord uit 1760, Veerstalblok5 en 11.
- resten van de bouw van de IJsseldijk, die rond de 12^e eeuw is begonnen. Deze bevinden zich in het dijklichaam.

Voor deze elementen geldt dat er een (middel)hoge archeologische verwachtingswaarde is (ABK).

Vervolgens is een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd om deze archeologische verwachting te toetsen. Hierbij is een oppervlaktekartering uitgevoerd en is een aantal boringen uitgevoerd.

Bij de oppervlaktekartering zijn geen vondsten gedaan. Bij de boringen is een aantal nieuwe mogelijke vindplaatsen aangetroffen. Het betreft:

- een houtskoolconcentratie, die kan wijzen op bewoning, op het perceel van Gouderaksedijk 131 (valt buiten de uiteindelijke tracékeuze voor de ZWR);
- een laag met baksteen en houtskool, op de plaats waar een boerderij heeft gestaan op de kop van de Veerstalblokboezem (valt binnen de ZWR);
- de locatie van een voormalige steenbakkerij uit de Nieuwe Tijd na de middeleeuwen (valt buiten de uiteindelijke tracékeuze voor de ZWR).

3.9.3 Vervolgacties

Op grond van het uitgevoerde onderzoek kan een aantal aandachtspunten worden aangewezen. Voor het tracé van de ZWR wordt de kleirug ten zuiden van de rioolwaterzuivering doorsneden. Hoewel hier nu met een tweetal boringen geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen (boring 065 en 066), heeft het gebied rondom deze kleirug nog een redelijk hoge archeologische verwachtingswaarde, evenals de kleirug ten westen van het oude Beijersewedge. De gronden dienen nog door middel van waarderend booronderzoek onderzocht te worden.

Het tweede aandachtspunt is de Gouderaksedijk en de bebouwing daarlangs. Onafhankelijk van waar de weg uiteindelijk de dijk zal passeren, is archeolo-

gisch onderzoek naar de opbouw van het dijklichaam gewenst. Informatie over de opbouw en ouderdom van de dijk kan belangrijke gegevens over de bedijkingsgeschiedenis van de Krimpenerwaard opleveren.

Ook zal overal langs de dijk rekening moeten worden gehouden met de bebouwing die langs de dijk heeft gestaan. Sinds de ontginning in de 11e à 12e eeuw, heeft er een bewoningslint van boerderijen langs de Hollandse IJssel gelegen. Vanaf die tijd is er continu sprake van bewoning langs de dijk. Aanleg van de weg zal vrijwel zeker een verstoring inhouden van deze, oorspronkelijk, tenminste uit de 16e-eeuw daterende boerderijen. Nader booronderzoek kan uitwijzen of hier ook al laatmiddeleeuwse vindplaatsen naast of onder deze boerderijen liggen.

Alvorens met de uitvoering van de werkzaamheden kan worden begonnen zullen waarderende bodemonderzoeken (en eventueel opgravingen als daar aanleiding voor is) moeten worden uitgevoerd.

3.10 Autonome ontwikkelingen in de omgeving

Bebouwde kom van Gouda

In en nabij het studiegebied is een aantal ontwikkelingen voorzien, die van invloed zijn op de directe omgeving van het zuiden van Gouda. Zo zijn er uitbreidingen voorzien op het gebied van woningbouw en bedrijventerreinen op een aantal locaties in Gouda:

- Op de locatie Gouda-Westergouwe komen ongeveer 4000 woningen.
- Het 55 ha grote gemeenschappelijke regionale bedrijventerrein van Gouda, Waddinxveen en Moordrecht zal naar verwachting in 2010 volledig zijn ingericht (Gouwepark, zie ook paragraaf 3.3).
- De stationsomgeving in het centrum van Gouda wordt uitgebreid met circa 130.000 m² aan kantooroppervlak en centrumvoorzieningen.

Het Centraal Overleg Vaarwegen (COV) heeft in 1997 aangegeven dat voor 2010 een tweede sluiskolk op het Sluiseiland (aanvullend aan de Julianasluisen) noodzakelijk is. De definitieve besluitvorming is vooralsnog onzeker.

Aangenomen kan worden dat een eventuele uitbreiding van de sluiscapaciteit gepaard zal gaan met het realiseren van een tweede sluis. De meest voor de hand liggende locatie hiervoor is naast de huidige sluis op het Sluiseiland. Bij de inpassing van de ZWR is reeds rekening gehouden met het ruimtebeslag van een dergelijke sluiskolk. Indien wordt besloten de sluiskolk te realiseren, zal dit consequenties hebben voor de inrichting van het Sluiseiland en de verkeerstechnische inrichting op het Sluiseiland.

Aangezien de besluitvorming rond de sluiskolk nog onzeker is, wordt hiermee in het MER geen rekening gehouden. Echter bij het bepalen van de maat van de rotonde en de locatie ervan op het Sluiseiland is al rekening gehouden met een verdubbeling van het ruimtegebruik van de bestaande sluis.

Voor de Korte Akkeren is een visie op de wijk ontwikkeld door de gemeente Gouda, Woningstichting Ter Gouw, Woningstichting Het Volksbelang en Woonpartners Midden-Holland. Binnen het plangebied van de ZWR ligt de herstructureringsopgave van Korte Akkeren. In het "Uitvoeringsprogramma Korte Akkeren" staat een reeks concrete projecten die de gemeente en de corporaties willen uitvoeren om de wijkverbetering te kunnen realiseren. Vanaf 2006 staat het Magrietplein –Weidebloemkwartier op de concept-projectenlijst. De coördinatie hiervan ligt bij Woonpartners. De herstructureringsopgave voor het Magrietplein is sloop van de flats en nieuwbouw. Daar-

naast ligt de voormalige Gunningmavo binnen het plangebied. In 2004 is begonnen met de voorbereiding van een nieuwbouwplan op deze locatie.

Landschap Krimpenerwaard

De melkveehouderij is momenteel verreweg de belangrijkste tak van landbouw. In de autonome ontwikkeling wordt ervan uitgegaan dat het aantal hoofdberoeps melkveehouderijen zal afnemen. Mogelijk zullen agrariërs die met hun bedrijf gelegen zijn in het toekomstige reservaatgebied binnen Veerstablok ervoor kiezen hun bedrijf elders voort te zetten. Eén van de consequenties van de herinrichting van de Krimpenerwaard is een schaalvergroting van de melkveehouderijbedrijven.

In de Krimpenerwaard wordt actief gewerkt aan de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur. Daar waar mogelijkheden zich voordoen worden gebieden aangekocht en ingericht met natuur(waarden).

Stadsrandverschijnselen als de AWZI, het volkstuintencomplex en het toekomstige bedrijventerrein, beïnvloeden het landschap aanzienlijk en verdichten langzaam de polder. De AWZI en het volkstuintencomplex worden afgeschermd door een beplanting van bomen, maar is van een afstand goed zichtbaar. Er zijn plannen voor uitbreiding van de AWZI in noordoostelijke richting (de bouw van twee hoge tanks op de huidige slibdroogvelden, op eigen terrein).

Hollandse IJssel

De Hollandse IJssel is ernstig verontreinigd geweest. De ophoging van de zellingen in vroeger tijden met verontreinigd materiaal (baggerspecie en afval uit de steden en dorpen langs de rivier) heeft geleid tot een omvangrijk milieuprobleem. Een integrale sanering is dan ook noodzakelijk om een aanvaardbare milieukwaliteit te kunnen realiseren. In het principebesluit Hollandse IJssel uit 1991 hebben het rijk, de provincie en de gemeenten, verenigd in de stuurgroep Hollandse IJssel, zich verplicht zich in te spannen om deze beleidsdoelstelling te realiseren. Op 23 juni 1999 ondertekenden de samenwerkende partners het “Uitvoeringscontract Hollandse IJssel” dat een periode van tien jaar beslaat. Sinds deze ondertekeningen is al een aantal saneringsmaatregelen uitgevoerd, waardoor momenteel niet meer gesproken kan worden van een ernstige verontreinigde rivier.

In het uitvoeringscontract is een vijftigtal projecten opgenomen, waarvan er twee relevant zijn bij de besluitvorming rondom de Zuidwestelijke Randweg. Deze twee projecten zijn de herinrichting Middelblok-groot en de Gouderaksedijk. Het project Middelblok-groot heeft twee speerpunten, te weten het aansluiten van buitendijkse bedrijven en woningen op het rioleringsnet en de herinrichting van de bedrijfszelling ter plaatse. De herinrichting van deze bedrijfszelling is afhankelijk van de tracékeuze voor de Zuidwestelijke Randweg, maar er wordt wel gestreefd naar het behalen van ruimtewinst voor bedrijven. Het tweede project, de Gouderaksedijk, streeft tevens naar herinrichting van de daar aanwezige bedrijfsmatige activiteiten. In het oostelijke deel bestaat de voorkeur voor vestiging van watergebonden bedrijven. In het westelijke deel wordt de bestaande bedrijfsmatige situatie gehandhaafd, waarbij wel extra aandacht besteed zal worden aan de inpassing in de omgeving.

Behalve de genoemde deelprojecten kent het Hollandse IJsselproject ook een aantal themaprojecten. Een van deze projecten is de realisatie van het bedrijventerrein Veerstablok. Dit bedrijventerrein is in het streekplan als inrich-

tingsprincipe aangegeven ten westen van de AWZI (Afval Water Zuiverings Installatie). Op dit bedrijventerrein worden bedrijven gevestigd die uitgeplaatst dienen te worden uit de gemeente Ouderkerk. Met name de niet-watergebonden bedrijvigheid zal hier een nieuwe plaats krijgen (onder andere autoschadeherstelbedrijf, bouwmaterialenhandel). Richtlijnen voor bedrijven die zich hier willen vestigen zijn nog niet opgesteld. Wel heeft de gemeente Ouderkerk aangegeven in principe de bouw van bedrijfswoningen ter plaatse niet toe te staan.

Het Hollandse IJsselproject levert al met al geen directe fysiek belemmeringen op voor de tracékeuze voor de Zuidwestelijke Randweg. Wel is het van belang een aantal zaken op termijn in het oog te houden. De waterbodemsanering, uitgevoerd door Rijkswaterstaat, is bij de eventuele aanleg van een brug over de Hollandse IJssel een aandachtspunt, bijvoorbeeld bij het bouwen van de landhoofden in de rivier of het realiseren van een tussensteunpunt. Tevens is verdere afstemming met betrekking tot de herinrichting van het Middelblok-Groot gewenst en dan met name wat betreft de doelstelling voor het behalen van ruimtewinst voor de aanwezige bedrijven.

Julianasluis en het gemaal

Ten Noordwesten van het Sluiseiland ligt de Julianasluis. Medio 2000 heeft deze sluis tezamen met het bedieningsgebouw, de brugwachtershuisjes en de twee bedieningsgebouwen een monumentale status gekregen ingevolge artikel 6 van de Monumentenwet uit 1988. Er bestaan plannen om de sluis te vergroten, maar hierover is op dit moment nog geen duidelijkheid. Aangenomen kan worden dat een eventuele uitbreiding van de sluiscapaciteit gepaard zal gaan met het realiseren van een tweede sluis. De meest voor de hand liggende locatie hiervoor is naast de huidige sluis op het Sluiseiland. Bij de inpassing van de ZWR is reeds rekening gehouden met het ruimtebeslag van een dergelijke sluiskolk.

Aan de Zuidoost kant van het Sluiseiland bevindt zich het Pijnacker Hordijk-gemaal. Ook dit gemaal heeft sinds enige tijd de status van een rijksmonument. Lange tijd bestonden er plannen tot uitbreiding of het realiseren van een geheel nieuw gemaal naast het reeds bestaande gemaal. Recentelijk heeft het Hoogheemraadschap van Rijnland echter aangegeven dat zij hoogstwaarschijnlijk tot renovatie van het bestaande gemaal overgaat, maar aan de westkant van het gemaal wel een werkterrein en brandstofopslag wil realiseren. In de huidige vormgeving van de weg is reeds rekening gehouden met een uitbreiding van het gemaal aan de westkant van het bestaande gemaal. Bij de verdere detaillering van het tracé (voorontwerp/ definitief ontwerp) is nader gekeken naar de definitieve plannen van het Hoogheemraadschap en de gevolgen voor de benodigde ruimte, zowel op het Sluiseiland als de ruimte met betrekking tot de breedte van de rivier. Een eventueel toekomstige uitbreiding van het gemaal staat de inpassing van de ZWR niet in de weg. De doorvaarroute voor grote schepen (zoals de Henri Dunant) blijft gewaarborgd.

Met betrekking tot het uitstroomgebied van het gemaal dient opgemerkt te worden dat dit thans in overeenstemming is met de huidige capaciteit. Vergroting van de capaciteit zal daarmee gevolgen hebben voor de rivier en het ruimtebeslag daarvan. Eventuele bouwwerken in of aan de rivier, waaronder de landhoofden van de brug dienen derhalve afgestemd te worden met het Hoogheemraadschap Rijnland en Rijkswaterstaat in relatie tot het debiet en de stroming. Er wordt thans vanuit gegaan dat een eventuele capaciteitsvergroting van het gemaal geen invloed heeft op de maat en vormgeving van het

Stroomkanaal. Indien dit toch het geval is dan dient deze ruimte gevonden te worden op het Sluiseiland, hetgeen geen invloed heeft op de ZWR, maar de ruimtelijke inpassingsmogelijkheden van de weg wel verder beperkt. Daarnaast betekent dit dat de oversteek over de Hollandse IJssel meer in westelijke richting verplaatst wordt, waardoor meer gronden aangekocht zullen moeten worden. De inpassing van de ZWR in de toekomst is gegarandeerd.

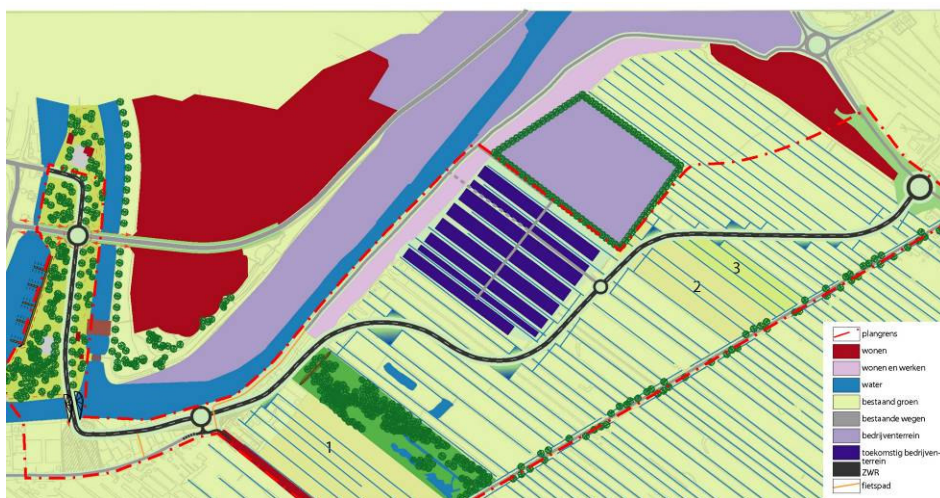
Inhoudsopgave

4	Planbeschrijving	2
4.1	Algemeen	2
4.2	Het gebied als geheel	2
4.3	ZWR	3
4.4	Bedrijventerrein	7
4.5	Polder Veerstalblok	9
4.6	Zelling Middelblok	10
4.7	Sluiseiland	10
5	Milieu	13
5.1	Algemeen	13
5.2	Geluid	13
5.2.1	Toetsingscriteria	15
5.2.2	Effectbeschrijving woningen met meer dan 55 dB(A)	16
5.2.3	Geluidmaatregelen	17
5.3	Bodem	17
5.3.1	Mitigerende en compenserende maatregelen bodem	19
5.4	Water	19
5.5	Luchtkwaliteit	21
5.5.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling	21
5.5.2	Toetsingscriteria	23
5.5.3	Effectbeschrijving stikstofdioxide en fijn stof	24
5.5.4	Samenvatting lucht	24
5.6	Flora en fauna	24
5.6.1	Huidige situatie en autonome situatie	25
5.6.2	Toetsingscriteria	29
5.6.3	Effectbeschrijving Vernietiging	29
5.6.4	Effectbeschrijving Verstoring	30
5.6.5	Effectbeschrijving Versnippering	30
5.6.6	Mitigerende maatregelen	31
5.6.7	Toetsing effecten aan beleid, wet- en regelgeving	31
5.6.8	Compensatie en mitigatie	35
5.7	Externe veiligheid	37
6	Uitvoerbaarheid	38
6.1	Het vervolg	38
6.2	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	38

4 Planbeschrijving

4.1 Algemeen

Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van het toekomstige gebied. Waarbij de geografische eenheden apart worden besproken. Onderstaand figuur is vergroot terug te zien in bijlage 2 van dit rapport.

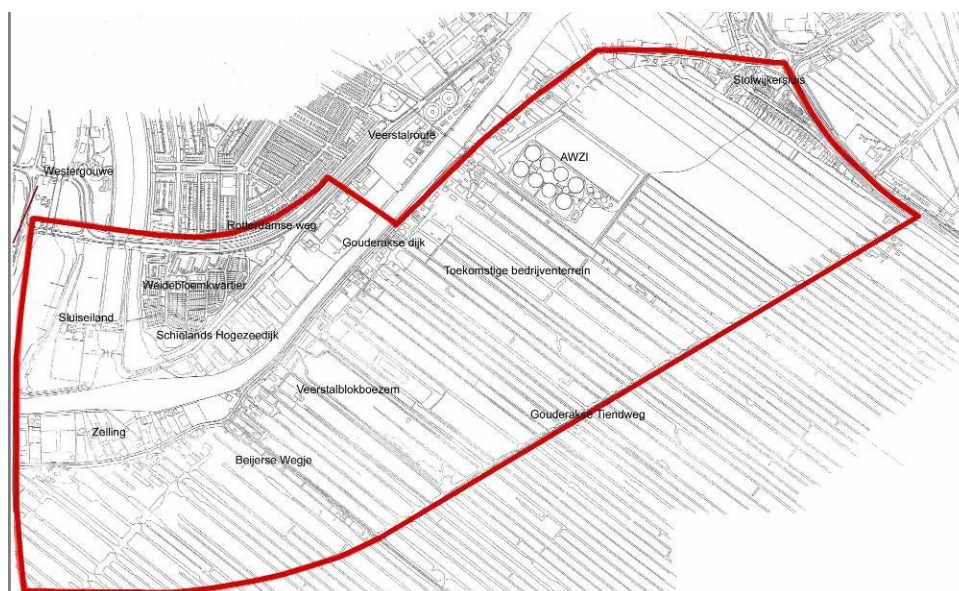

Figuur 4: ISP Zuidwestelijke Randweg

4.2 Het gebied als geheel

Zoals al eerder aangegeven kenmerkt het landschap, dat gerekend wordt tot de veenweidelandschappen, zich in dit gebied door een grote mate van openheid en een patroon van afwisselend langgerekte weilanden en kaarsrechte sloten. Deze karakteristieken maken dat het gebied een sterke eigen identiteit heeft die duidelijk herkenbaar is voor bewoners en bezoekers. Deze herkenbaarheid blijft behouden en wordt waar mogelijk versterkt. Versterking kan plaatsvinden door een “harde stedelijke wand” te realiseren ten noorden van de Hollandse IJssel als contrast met het groene gebied ten zuiden van de rivier. Bestaande kwaliteiten, zoals het venster op Gouda, blijven behouden. Ten oosten van de AWZI zijn geen verdere ontwikkelingen gewenst.

Nieuwe ontwikkelingen in dit gebied, zoals de aanleg van de Zuidwestelijke Randweg en de realisatie van een nieuw bedrijventerrein, zijn geen bedreiging voor de identiteit van het gebied. Een juiste “inpassing” van deze nieuwe elementen zorgt ervoor dat de ZWR in zijn toekomstige vormgeving tegen de achtergrond van het behouden en versterken van de open structuur van de polder dan ook beschouwd wordt als een zelfstandig element in het landschap. De weg krijgt op een eigen manier een plaats in het gebied. De Zuidwestelijke Randweg wordt de buitenste contour van het bedrijventerrein. Daarbinnen krijgt het bedrijventerrein een eigen plek in het toekomstige landschapsbeeld.

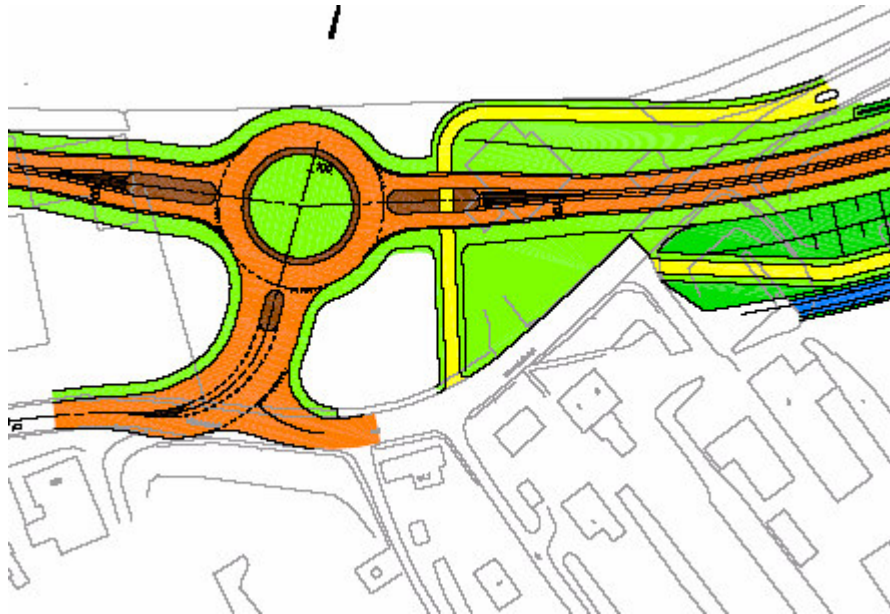

Figuur 5: Toponiemen

Het Sluiseiland is een bijzonder onderdeel van het plangebied. De bijzondere ligging van het eiland in combinatie met de sluis en het stroomkanaal geven het eiland een geheel eigen karakter. Het eiland vormt het zuidelijk deel van de groene schakel tussen de bestaande stad en de toekomstige bebouwing (Westergouwe). De Zuidwestelijke Randweg komt centraal op het eiland te liggen. Er zal geen aansluiting zijn op de provinciale weg. De functie van de ZWR als doorgaande route laat dat niet toe. Voor het onderhoud van het gemaal kan wel een weg worden aangelegd voor incidenteel gebruik. Het zuidelijk deel van het eiland wordt daarmee onbereikbaar voor gemotoriseerd verkeer en is alleen bereikbaar zijn voor voetgangers, fietsers of per boot. Dit alles geeft aanleiding voor een geheel eigen invulling van dit eiland.

4.3 ZWR

Het tracé van de ZWR loopt vanaf de Schoonhovenseweg met een bocht om het toekomstige bedrijventerrein schuin in de richting van de Gouderaksedijk. De weg ligt hier ongeveer een meter boven maaiveld, hetgeen de zogenaamde natuurlijke drooglegging is voor een dergelijke hoofdverbinding. Na de bocht blijft de weg op maaiveld liggen en komt parallel aan de Gouderaksedijk te lopen, door de kop van de Veerstalblokboezem. In het ontwerp van de weg wordt rekening gehouden met de eventuele kwelstroom ter hoogte van de Veerstalblokboezem. Direct na de Veerstalblokboezem zal de weg beginnen te stijgen om nog voor het Beijerse Wegje op dijk niveau uit te komen (figuur 6). Vervolgens loopt het tracé parallel aan de Hollandse IJssel op de zelling (Buitendijks). Door middel van een rotonde, die ook een directe aansluiting heeft op de Gouderaksedijk, buigt de weg af en steekt vervolgens de Hollandse IJssel over in de richting van het Sluiseiland. De Hollandse IJssel wordt gekruist met een beweegbare brug die dezelfde hoogte heeft als de brug bij de Goejanverwelledijk (NAP +5 m). Met een nieuw aan te leggen rotonde wordt het tracé aangesloten op de huidige N207 ter plaatse van de Rotterdamse weg.

Figuur 6: Oversteek Gouderakse Dijk.

De Gouderaksedijk wordt vanuit de westelijke richting in de toekomstige situatie aangesloten op de zelling door middel van een drietaks rotonde op de ZWR. Er ontstaat op deze manier een knip in de Gouderakse dijk. Waardoor het gemotoriseerde verkeer ten oosten van de Zelling middels de rotonde Stolwijkersluis op de ZWR wordt aangesloten. Een eventuele variant is een verbindingsweg via het toekomstige bedrijventerrein. Het fietsverkeer zal, evenals landbouwverkeer, ander langzaam gemotoriseerd verkeer en bestemmingsverkeer, gebruik blijven maken van de bestaande Gouderakse dijk.

Aanvullende verkeersmaatregelen

Als gevolg van de inpassing van de ZWR in de Krimpenerwaard en op het Sluiseiland worden bepaalde verkeersrelaties doorsneden of onmogelijk gemaakt. Als gevolg hiervan zijn aanvullende verkeersvoorzieningen nodig ten einde de bereikbaarheid van het gebied voor alle vervoerwijzen te kunnen blijven garanderen.

Samenvattend gaat het om de volgende maatregelen:

1. De bestaande Gouderaksedijk(west) wordt ter hoogte van het Beijersewegje aangesloten op de ZWR door middel van een drietaks rotonde. Het oostelijke deel van de Gouderaksedijk zal indirect (via Stolwijkersluis / Schoonhovenseweg) aangesloten worden op de ZWR.
2. Aan het einde van de Goudseweg in Stolwijkersluis komt een keerlus, daar de huidige aansluiting op de Schoonhovenseweg komt te vervallen als gevolg van de aanleg van de rotonde die de ZWR met de Schoonhovenseweg verbindt.
3. De busstrook langs de Schoonhovenseweg dient doorgetrokken te worden tot aan de nieuwe rotonde en daar ingepast te worden.
4. Verbinding van de Gouderakse Tiendweg met de rotonde ZWR-Schoonhovenseweg.
5. Op het Sluiseiland dienen langzaamverkeersvoorzieningen aangebracht te worden ter ontsluiting van het zuidelijk deel.

Tevens biedt het ontwerp de mogelijkheid om een tweede ontsluitingsweg voor het bedrijventerrein richting Gouderaksedijk te realiseren. Deze zou dan gebruik kunnen maken van de bestaande aansluiting van de AWZI.

Vormgeving

Bij het vormgeven van de ZWR gaat het om het vinden van een juiste verhouding tussen een herkenbaar beeld (continuïteit) en afwisseling (oriëntatie). Een continu wegbeeld geeft rust en daardoor een prettige beleving voor de gebruiker. Een continu wegbeeld bevordert daarmee de verkeersveiligheid en de doorstroming.

Continuïteit is te bereiken door sobere en doelmatige vormen en regelmaat te gebruiken. Hierbij kan gedacht worden aan lage beplantingen in de vorm van grassoorten, eenduidigheid in belijning en een rustig kleurgebruik en materiaalkeuze als het gaat om de wegverharding en het straatmeubilair.

Essentieel voor de oriëntatie is de beleving van het landschap. Herkenningspunten in het landschap markeren de route zowel vanuit de weggebruiker als de omgeving. De sobere zelfstandige vormgeving van de weg vormt een contrast met het omliggende “groene” landschap. Met name de maaiveldligging maakt dat de weg op een bepaalde manier in het landschap ligt. De weggebruiker ervaart het landschap slechts vanuit één invalshoek. De sobere vormgeving van de weg, maakt echter toch dat de weggebruiker zich van de afwisseling in het landschap bewust is: het venster op Gouda, het bijzondere karakter van de boezem en de karakteristieken van het Veenweidelandschap. Na het passeren van de doorsteek van de Gouderaksedijk krijgt de weggebruiker langzaam een beeld van de stad en de historische monumenten op het Sluiseiland.

Inpassing

Bij de inpassing van de weg gaat het om het vinden van een juiste verhouding tussen het benadrukken van het zelfstandige karakter van de weg en het in stand houden van de identiteit van het gebied. Daarbij zal voorkomen worden dat de polder wordt gezien als twee losse gebieden.

Figuur 7: Situering geluidsscherm op enige afstand van de ZWR

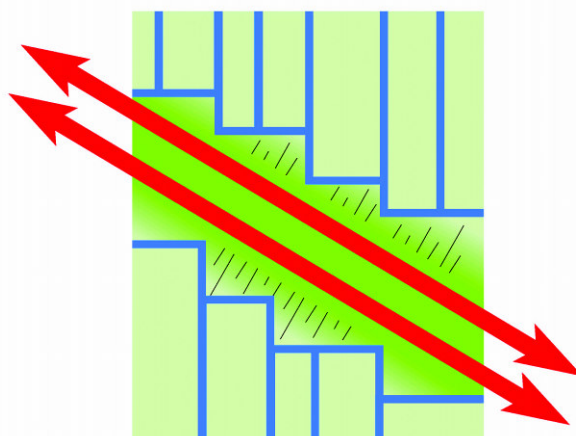
Om de ruimtelijke verbanden en het groene karakter van de polder te behouden, is ook aandacht besteed aan de vormgeving van het geluidsscherm. De ZWR ligt ter hoogte van de Veerstaalblokboezem op maaiveld, met aan de ene zijde de Gouderaksedijk en aan de andere zijde het open veenweidelandschap. Bij de realisatie van een geluidsscherm moet voorkomen worden dat de weggebruiker zich tussen twee “harde wanden” bevindt. Een natuurlijke vormgeving van het geluidsscherm op enige afstand van de weg geniet dan ook de voorkeur (figuur 7). Hierbij kan gedacht worden aan het gebruik van turf of houtstobben met nog enige beplanting aan de zijde van de weg (figuur 8). Vanuit ecologisch oogpunt is dit een aantrekkelijke oplossing. De houtstob-

benwal kan bijvoorbeeld een schuilplaats bieden aan kleine zoogdieren en amfibieën.

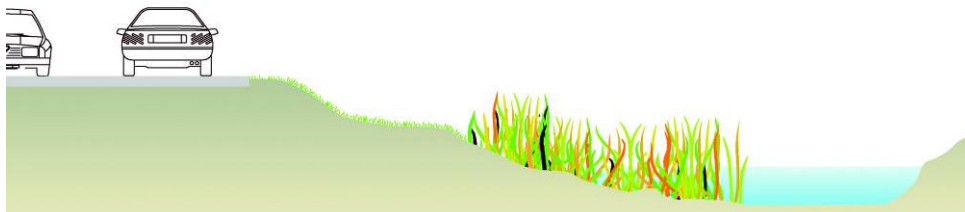
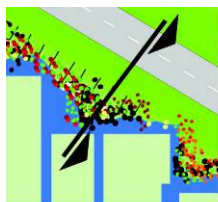
Figuur 8: Impressie stobbenwal; en detail van de stobbenwal

Om het landschapspatroon te versterken wordt veel aandacht besteed aan het slotenpatroon. De sloten lopen zo ver mogelijk door tot aan de weg. Er ontstaat dan een structuur zoals te zien is in figuur 9.

Figuur 9: Principe slotenpatroon

De nieuwe sloten die hiervoor aangelegd worden, vervangen daarbij de sloten die gedempt moeten worden ten gevolge van de aanleg van de weg. Dit komt overeen met het beleid van het Hoogheemraadschap dat verkleining van het wateroppervlak niet toestaat. De vele “haakse” bochten in het toekomstige slotenpatroon bieden de mogelijkheid om zogenaamde natuurlijke niches te creëren om daarmee een goede doorstroming en berging van het water te waarborgen. Deze niches leveren daarnaast ook een stukje extra kwaliteit in het gebied doordat het een meer natuurlijk karakter geeft langs de kant van de weg (figuur 10).

Figuur 10: Principe doorsnede niches

4.4 Bedrijventerrein

Typering

In het vigerende streekplan is de realisatie van een bedrijventerrein opgenomen als een indicatieve pijl. Op dit bedrijventerrein wordt primair plaats geboden aan bedrijven die uitgeplaatst moeten worden vanwege de sanering en herinrichting van de Hollandse IJssel (zellingen) en zijn oevers in het kader van het Hollandse IJsselproject. Daarnaast biedt dit terrein ruimte voor de vestiging van andere bedrijven.

Het bedrijventerrein krijgt het karakter van een gemengd bedrijventerrein met voornamelijk een lokale en regionale functie. Deze terreinen kennen een gevarieerd aanbod aan bedrijvigheid, voornamelijk bestaande uit lichte moderne industrie. Kenmerkend voor deze terreinen is de aanwezigheid van bedrijven uit bijvoorbeeld de bouwnijverheid, voedingsmiddelenindustrie, meubelindustrie, papier- en papierwarenindustrie en elektronische industrie¹. Op dit terrein worden slechts bedrijven toegelaten tot hindercategorie 3, zoals gesteld in de Staat van Bedrijfsactiviteiten, van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Hiermee wordt de vestiging van bijvoorbeeld transportbedrijven geweerd. Dit type bedrijven zou een extra belasting betekenen voor de natuurwaarden in de polder. Afhankelijk van de precieze invullingen van het bedrijventerrein moet op basis van de richtlijnen uit het “groene boekje” (KGM) een afstand van 50 tot 200 meter tot de bestaande woningen aan de Gouderaksedijk gehanteerd worden. In de praktijk ligt deze afstand gemiddeld op 100 meter².

Kernbegrip bij alle vormen van bedrijvigheid op dit terrein dient “kleinschaligheid” te zijn (kleine tot middelgrote bedrijven, geen megaconcerns). Daarbij is de inpassing van deze bedrijven van groot belang. Hierna wordt verder ingegaan op de manier waarop bedrijven op een goede manier ingepast kunnen worden.

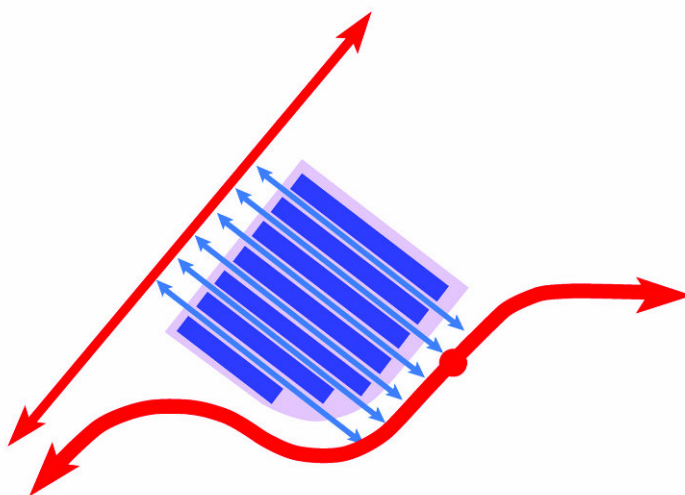
¹ Op basis van milieuwetgeving, categorisering bedrijven.

² Dit betreft de afstand van de gevel van de bestaande woning tot de gevel van het nieuwe bedrijfspand en niet de grens van de kavel. Afstanden kunnen afhankelijk van gemeentelijk beleid variëren en worden per situatie vastgesteld.

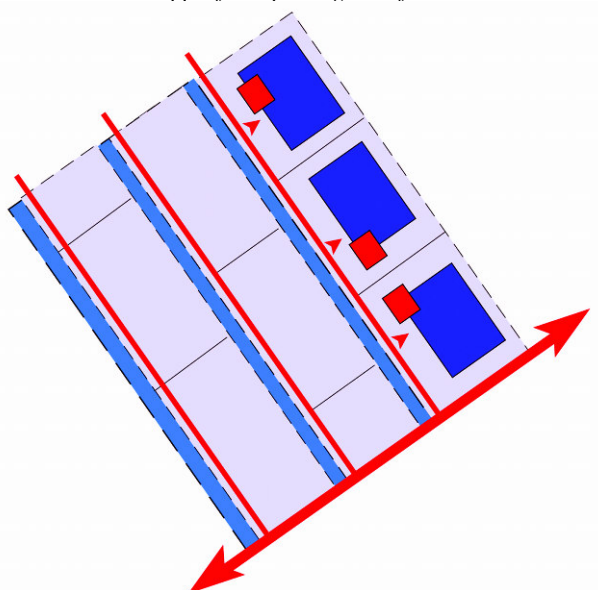
Inpassing

Evenals de Zuidwestelijke Randweg is het bedrijventerrein een nieuw element in het landschap. Dit nieuwe element wordt op een zodanige wijze ingepast dat het zo min mogelijk afbreuk doet aan het karakter van het gebied. Beeldbepalende karakteristieken zullen behouden blijven en benadrukt worden.

Met name het slotenpatroon en de bijbehorende smalle verkaveling zijn elementen die bij de inrichting van het terrein terug komen. Het slotenpatroon wordt zoveel mogelijk doorgetrokken in het terrein. Hierdoor wordt het bedrijventerrein als het ware onderdeel van het bestaande patroon in het landschap (figuur 11 & 12).

Figuur 11: Landschappelijke inpassing bedrijventerrein

Figuur 12: Principeverkaveling bedrijventerrein

Ook de richtingen die nu reeds in het landschap bestaan worden doorgevoerd in de uitgifte van het nieuwe terrein (in dit geval met name de richting noord-zuid). De bedrijven moeten ook in deze richting geplaatst. De grootte van kavels kan dan slechts variëren in de “lengte” en niet in de “breedte”. De ontsluiting van het terrein volgt dezelfde richting met lange wegen die loodrecht op de Gouderaksedijk staan en enkele “dwarswegen”. Naast de reguliere ontsluiting moet een extra route gerealiseerd worden. Deze route sluit aan op de

Gouderaksedijk. Op de plankaart (bijlage 2) is indicatief aangegeven waar deze ontsluiting gesitueerd kan worden.

Het ontwerp biedt de mogelijkheid voor een tweede aansluiting van het bedrijventerrein op de Gouderaksedijk. Mogelijk kan hier gebruik gemaakt worden van de bestaande aansluiting van de AWZI.

Beide inrichtingselementen samen (slotenpatroon en richting van het landschap) maken dat de zichtlijnen vanuit de Krimpenerwaard naar de Gouderaksedijk met zijn bebouwing en omgekeerd behouden blijven. Het “inpakken” van het terrein is hierdoor niet nodig. Het open karakter van het landschap blijft zoveel mogelijk behouden. Een beeldkwaliteitsplan kan het aanzicht van de individuele bedrijven op het bedrijventerrein regelen.

4.5 Polder Veerstalblok

In de polder zijn in de toekomstige situatie verschillende functies te onderscheiden, zowel bestaande als toekomstige. In aansluiting op de visie voor het gebied als geheel wordt ingezet op behoud van bestaande waarden en inpassing van nieuwe elementen. Met name de realisatie van de Zuidwestelijke Randweg, het bedrijventerrein en de herstructurering van de bedrijven op de Zelling Middelblok zijn, naast de bestaande waarden, nieuwe ontwikkelingen in dit gebied die bijzondere aandacht verdienen.

Aanwezige kenmerken en waarden in het gebied

Het buurtschap Stolwijkersluis is als bebouwingslint langs de Stolwijksche Vaart ontstaan. De verschijningsvorm ervan is in de loop der jaren steeds sterk veranderd. De karakteristieke ligging haaks op de dijk is nog herkenbaar, maar de structuur is op verschillende plaatsen aangetast. Het buurtschap is een in archeologisch opzicht belangrijke plaats vanwege de oude sluis en een middeleeuws verlaat en het omvat een aantal waardevolle panden, die reeds vastgelegd zijn als Rijksmonument. Deze kenmerken blijven behouden en de structuur zal waar mogelijk hersteld worden.

De bebouwing langs de Gouderaksedijk vertoont naast het lint van woningen aan de waterzijde een aantal bedrijven en groothandels ondernemingen. Met name ter hoogte van het Sluiseiland wordt het beeld hierdoor gedomineerd. Deze lintvormige bebouwing vormt een duidelijke rand en markeert de overgang tussen het stedelijk gebied van Gouda en het open polderlandschap. Door de Zuidwestelijke Randweg worden de bedrijfsgebouwen van een bedrijf (direct ten westen van de Veerstalblokboezem) doorsneden. De overige bedrijven kunnen blijven voortbestaan. Ten oosten van de Veerstalblokboezem worden veldkavels doorsneden. De bruikbaarheid van deze kavels voor veeteelt moet, ook in het licht van het Landinrichtingsplan, worden beschouwd. Een eventuele verschuiving van de functie naar reservaatgebied of beheersgebied behoort tot de mogelijkheden.

In de toekomst zal het aantal melkveehouders in de polder Veerstalblok afnemen als gevolg van de autonome ontwikkelingen en reeds vastgelegde afspraken omtrent herverkavelingen en natuurontwikkelingen. Om het historische beeld van het veenweidegebied te handhaven, is relatief extensief agrarisch grondgebruik gewenst. Dit kan worden bereikt door overeenkomsten af te sluiten met de agrariërs over de mate en vorm van agrarische activiteit. Bij herverdeling van de grond moet rekening gehouden worden met de karakteristieke verkaveling (figuur 13).

Figuur 13: Verkavelingsstructuur

De volkstuinen die op dit moment reeds in het gebied aanwezig zijn, komen ten dele te verdwijnen vanwege de doorsnijding van de Zuidwestelijke Randweg. Behoud van het complex in de polder is echter gewenst. Aan de oostzijde van het bestaande volkstuinencomplex zal dan ook gezocht worden naar mogelijkheden om tot compensatie te komen van de ruimte die verloren gaat ten gevolge van de weg.

4.6 Zelling Middelblok

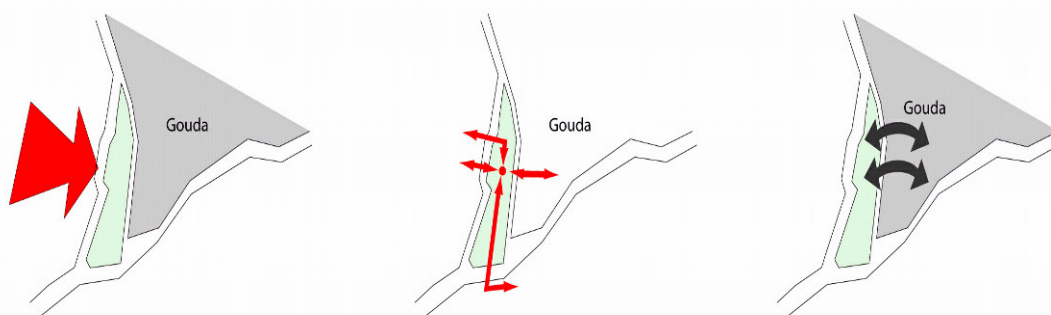
De ligging van de ZWR is zoveel mogelijk direct langs de Hollandse IJssel. Als gevolg hiervan kan een aantal opstallen in de zelling behouden blijven. Deze panden dienen ingepast te worden in het inrichtingsplan voor het gebied, waarbij het huidige verkavelingspatroon gehandhaafd blijft.

Bij de bedrijven die gehandhaafd kunnen blijven of bedrijven die hier gehuisvest worden, wordt ingezet op een oriëntatie van de bedrijfsgebouwen op de Zuidwestelijke Randweg en op de Gouderaksedijk. Dit betekent dat de gebouwen gericht moeten zijn op de weg, waarbij opslag van goederen en parkeren aan de zijde van de Gouderaksedijk gesitueerd wordt. Bij de vormgeving van deze gebouwen wordt gestreefd naar een eenduidig karakter om daarmee een samenhangend beeld te creëren dat het eenduidige karakter van de weg ondersteunt. De ontsluiting van deze bedrijven vindt plaats door middel van een aansluiting op de Gouderaksedijk (dit is ook in de huidige situatie reeds het geval).

4.7 Sluiseiland

Typering

Het Sluiseiland is een apart deel van het plangebied. Het vormt één van de entrees van Gouda (figuur 14). Het Sluiseiland is tevens het punt waar alle toegangswegen bij elkaar komen. De Rotterdamseweg die midden over het Sluiseiland loopt, verbindt de bestaande stad met het toekomstige stadsdeel Westergouwe. Centraal op het Sluiseiland is de Zuidwestelijke Randweg geprojecteerd. Deze ontsluiting wordt in de toekomst een belangrijke schakel, die moet zorgen voor een betere verkeersafwikkeling in de gehele Krimpenerwaard. Aandacht voor dit stadsfront is dan ook van evident belang.

Figuur 14: Het Sluiseiland getypeerd

Belangrijke randvoorwaarden voor de inrichting van het eiland zijn de plannen rondom het gemaal, de status van de provinciale laad- en loswal en de ontsluiting van het gebied. Op het Sluiseiland bevinden zich nu ook de sportvelden van SV Donk. Het is op dit moment nog niet bekend waar deze sportvelden naar toe zullen worden verplaatst. Lange tijd is onduidelijkheid geweest omtrent de vraag of het gemaal uitgebreid zou worden en daarvoor ruimte nodig zou hebben op het Sluiseiland of dat het bestaande gemaal gerenoveerd zou worden. Recentelijk heeft het Hoogheemraadschap Rijnland besloten het gemaal te renoveren.

Op het Sluiseiland is een provinciale laad- en loswal aanwezig langs de Donkstraat aan de westkant van het eiland. De onderhoudstoestand van deze wal is matig en hij is al enige tijd niet meer in gebruik. De provincie heeft aangegeven deze laad- en loswal op te willen geven, omdat aan de overkant van de voorhaven van de Julianasluis nog een wal aanwezig is die nog wel in gebruik is en goed functioneert.

De ontsluiting van het gebied is ook van essentieel belang. De Zuidwestelijke Randweg wordt naar verwachting een weg met een provinciale status. De richtlijnen die bij deze status horen maken echter dat er geen aansluiting voor motorvoertuigen naar het Sluiseiland gerealiseerd kan worden. Het Sluiseiland is in de toekomstige situatie dan ook alleen bereikbaar voor voetgangers, fietsers en boten. Een ontsluiting voor incidenteel gebruik, zoals voor het onderhoud van het gebied, mag wel aangelegd worden. De aan- en afvoer van brandstof en grote onderdelen voor het gemaal kan ook via deze ontsluiting afgewikkeld worden.

Inrichting

Zoals al eerder aangegeven is het Sluiseiland een entree van Gouda. Het gebruik en de inrichting van het eiland zijn bepalend voor de “eerste indruk” die een bezoeker van de stad krijgt. Daarnaast ligt het gebied tussen de bestaande stad en de uitbreidingslocatie Westergouwe. Deze ligging maakt dat het gebied een meer openbare recreatieve functie vervult waarbij ook plaats is voor de bewoners van de aangrenzende gebieden. Een dergelijke invulling sluit aan bij de doelstellingen uit de inrichtingsvisie Groene Hart (provincie Zuid-Holland) en het stadsplan Gouda (en de latere evaluatie).

Ontsluiting van het gebied voor voetgangers en fietsers vindt plaats door middel van de aanleg van fietspaden langs de Zuidwestelijke Randweg en een eigen fietsvoorziening over de Hollandse IJssel parallel aan de ZWR.

Daarnaast kan een fiets- en voetgangersbrug ter hoogte van het gemaal aangelegd worden om de bereikbaarheid richting de bestaande stad te verbeteren. Bezien moet worden of dit gezien de fietspaden langs de ZWR noodzakelijk is.

Het eiland kan opgedeeld worden in twee gebieden: het oostelijk en het westelijk deel. Het oostelijk deel grenst aan de bebouwde kom van Gouda en het westelijk deel grenst aan het (nog) groene gebied waar in de toekomst Westergouwe gesitueerd zal worden.

Het oostelijk deel krijgt, mede vanwege zijn ligging richting de stad, een meer intensiever gebruik in de vorm van een stadspark. In dit stadspark kunnen mensen even ontsnappen aan de wat meer versteende dagelijkse leefomgeving.

Gebruik van dit gebied is dan ook met name gericht op de bewoners van de aangrenzende wijken en Gouda als geheel. Om het park optimaal toegankelijk te laten zijn, worden nieuwe routes gecreëerd voor zowel de voetgangers als de fietsers. Bij de ZWR is langs de rotondes ook voorzien in de aanleg van fietspaden. In dit stadspark zelf lopen de routes van noord naar zuid en omgekeerd. Wanneer mensen deze routes volgen komen ze langs een aantal bijzondere elementen, zoals het Pijnacker Hordijkemaal, de Julianasluis en vanzelfsprekend de Hollandse IJssel. Deze elementen leveren een toegevoegde waarde voor de ruimtelijke kwaliteit in het gebied.

Het westelijke deel van het Sluiseiland is wat meer gericht op het landschap en krijgt daarom een extensiever karakter. De ligging aan het water en het mooie uitzicht op verschillende punten krijgt hier dan ook meer aandacht. Binnen de gemeente Gouda wordt nog nagedacht over een recreatieve invulling van het eiland.

Het zuidwestelijk puntje van het eiland krijgt een bijzondere behandeling. Het uitzicht op dit punt is bijzonder. De Hollandse IJssel splitst op dit punt en gaat richting het noorden over in de Gouwe. Een ieder heeft hier een goed overzicht op zowel het landschap van de Krimpenerwaard als het water. Op dit punt bestaat de mogelijkheid een extra verblijfskwaliteit in de vorm van een landmark te realiseren. Daarmee wordt het Sluiseiland een herkenningpunt over de weg en het water voor zowel passant als bezoeker van het gebied.

Om het gebied een extra accent te geven, moet ook bijzondere aandacht besteedt worden aan de vormgeving van de brug over de Hollandse IJssel aan de zuidzijde van het eiland. De vorm en maat kunnen deze toegang tot het eiland tot een beeldbepalend element van de stad maken.

Het eiland krijgt op deze manier in zijn totaliteit een representatieve uitstraling. Dit kenmerkt zich door een groen en parkachtige omgeving met een sterke betrokkenheid van het water dat een bepalend element in het gebied is. Het eiland krijgt door het groen meer “body” en zal hierdoor meer opvallen als een groen eiland dat met zijn eigen herkenningspunt een entree vormt voor groen.

5 Milieu

5.1 Algemeen

Voor de ontwikkeling van de Zuidwestelijke Randweg is, zoals in de wet is bepaald, een MER opgesteld. In dit MER “Zuidwestelijke Randweg Gouda, aanvulling milieueffectrapport”, van 2004, worden de milieueffecten van de ZWR voor het omliggende gebied beschreven. In het volgende hoofdstuk worden de verschillende milieuthema's kort beschouwd. Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar het Milieu Effect Rapport.

Ten behoeve van het voorliggende bestemmingsplan zijn onder meer de volgende milieukundige aspecten van belang:

- geluid;
- bodem
- water;
- luchtkwaliteit;
- flora en fauna;
- externe veiligheid.

Hieronder wordt nader ingegaan op de verschillende onderwerpen.

5.2 Geluid

De geluidbelasting in de huidige situatie en voor de autonome ontwikkeling is met een model in combinatie met een GIS analyse berekend.

Bij de analyse is aangenomen dat het wegennet en de bebouwing in 2015 gelijk zijn aan het wegennet en bebouwing in de huidige situatie, met uitzondering van de bouw van woningen op de plaats van de school op de hoek Rotterdamseweg – Koningin Wilhelminaweg.

De resultaten van de berekening zijn weergegeven in onderstaande tabel 5.1.

Tabel 5.1 *Analyse geluidberekeningen voor de huidige situatie en autonome ontwikkeling*

Criterion	2002	2015
woningen met > 55 dB(A)	821	909
aantal geluidgehinderden door wegverkeer	2104	2305
waarvan ernstig gehinderd	405	481
akoestisch ruimtebeslag > 50 dB(A) in ha	188	232
waarvan behorend tot EHS	45	63

In de bovenstaande tabel is zichtbaar dat de geluidssituatie in de autonome ontwikkeling verslechtert ten opzichte van de huidige situatie. Dit wordt veroorzaakt door de toename in verkeersintensiteiten.

Het aantal woningen binnen het studiegebied met een gevelbelasting van meer dan 55 dB(A) stijgt in de autonome ontwikkeling in de gemeente Gouda met 11% als gevolg van de toenemende verkeersintensiteiten. In de gemeente Vlist, voorzover binnen het studiegebied, verandert dit niet.

Daarnaast is er een kinderdagverblijf (Kinderdagverblijf De Kinderstal, Gouderaksedijk 131) en drie woonboten in de Stolwijkse Vaart (geluidbelasting bij autonome ontwikkeling tussen 60 en 65 dB(A)-etmaalwaarde).

Voor de bepaling van het aantal gehinderden is gebruik gemaakt van de methode gebaseerd op het rapport van NIPG-TNO "Response functions for environmental noise in residential areas". Het aantal gehinderden neemt toe met circa 9%, terwijl het aantal ernstig gehinderden met circa 19% toeneemt. Deze toenames treden vooral op in de gemeente Gouda.

Het akoestisch ruimtebeslag met meer dan 50 dB(A) ten gevolge van het wegverkeer wordt in de autonome ontwikkeling circa 23% groter dan in de huidige situatie.

De rekenresultaten van de geluidberekeningen vanwege de nieuwe ZWR zijn opgenomen in het bijlagenrapport Geluid en Trillingen (bij het MER). In bijlage 14 van dat rapport blijkt dat voor drie waarneempunten, ook na het nemen van maatregelen, een overschrijding van de toetsingswaarde van 50 dB(A) plaatsvindt. Namelijk bij Ranunkelplantsoen 22, Gouderakse Tiendweg 30³ en Veerstalblok 3-5. De overschrijding bij de genoemde woningen is echter dermate gering dat de afgeronde waarde van de geluidbelastingen niet toeneemt na realisatie van de geluidschermen. Er zijn dus geen aanvullende procedures nodig voor deze 3 woningen.

De aanpassing van de Gouderaksedijk wordt in het bijlagenrapport Geluid en Trillingen apart behandeld (paragraaf 5.2.1.3); hieruit blijkt dat er voor 1 woning een hogere grenswaardenprocedure nodig is.

Geluidsschermen zijn wellicht noodzakelijk bij de Veerstalblokboezem en bij de rotonde die de Gouderakse Tiendweg met de rotonde ZWR-Schoonhovenseweg verbindt. Onderzocht moet worden hoe er met het wegverkeerslawaaï omgegaan dient te worden in de zelling, als blijkt dat daar woningen gehandhaafd blijven.

Trillingen

Uit de inventarisatie die is uitgevoerd, blijkt dat bij geen van de gemeenten binnen het studiegebied sprake is van geregistreerde meldingen van trillingshinder van omwonenden van de in dit onderzoek betrokken wegen.

In onderstaande tabel 5.2 geeft het aantal woningen dat binnen het studiegebied binnen een afstand van 50 m tot de kant verharding van de beschouwde doorgaande wegen is gelegen.

Tabel 5.2. Aantal woningen binnen 50 m van de doorgaande route

Wegomschrijving	Aantal woningen	2015
	2002	
Rotterdamseweg/Schielands Hoge Zeedijk	194	218
Schoonhovenseweg	50	50

Industrielawaai

In het studiegebied zijn twee gezoneerde industrieterreinen aanwezig:

- Melkunie/Kromme Gouwe.
- Uniqema/Koudasfalt.

³ In het bijlagenrapport Geluid en Trillingen van het MER is een verkeerd huisnummer opgenomen. Daar waar in dat rapport sprake is van de Gouderakse Tiendweg nr. 99, wordt de Gouderakse Tiendweg nr. 30 bedoeld.

Op het terrein van Uniqema/Koudasfalt zal een geluidsanering worden uitgevoerd. Hiervoor is een bouwvergunning verleend. De geluidcontouren van bovenstaande industrieterreinen zijn, voorzover die vallen binnen het studiegebied, per terrein weergegeven in bijlage Geluid en Trillingen. Voor Uniqema/Koudasfalt zijn dezelfde geluidcontouren gehanteerd voor de huidige situatie als voor 2015, dit zijn de contouren na de geluidsanering. Opgemerkt wordt dat de gehanteerde 55 dB(A) contour geldt voor de situatie na het aanbrengen van saneringsmaatregelen. De 50 dB(A) contour geldt tevens als zonnegrens. Voor het terrein van Melkunie/Kromme Gouwe zijn de huidige en toekomstige situaties wel verschillend.

Behalve deze bestaande bedrijventerreinen is een berekening gemaakt van de effecten van de realisatie van een mogelijk nieuw bedrijventerrein naast de RWZI ter grootte van 9 hectare. De geluidcontouren voor de toekomstige situatie vanwege dit terrein zijn bepaald met behulp van de door de gemeente Ouderkerk opgegeven bedrijfscategorieën.

5.2.1 Toetsingscriteria

De wettelijke normen voor woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen, zoals scholen, ziekenhuizen en woonwagendplaatsen, zijn vastgelegd in de Wet geluidhinder (Wgh). Deze normen zijn van toepassing op geluidgevoelige bestemmingen voorzover deze binnen de wettelijke geluidzone van een weg zijn gelegen. Als basis bij de normstelling geldt de zogenoemde “voorkeursgrenswaarde” waarop onder bepaalde voorwaarden, ontheffing kan worden verkregen. Voor een nieuw aan te leggen weg bedraagt de voorkeursgrenswaarde 50 dB(A). In geval van de reconstructie van een bestaande weg of een bestaande aansluiting geldt in principe het “stand-still” beginsel.

Naast bovenstaand wettelijk kader worden in het Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer (SVV2) en het Nationaal Milieubeleidsplan (NMP) verschillende (nationale) doelstellingen geformuleerd:

- het totale oppervlak met een geluidbelasting hoger dan 50 dB(A) als gevolg van het lawaai van interlokaal verkeer mag ten opzichte van 1986 niet toenemen;
- het aantal woningen met een gevelbelasting hoger dan 55 dB(A) als gevolg van lokaal verkeer is in 1995 5% en in 2010 50% lager dan in 1986;
- het aantal geluidsgehinderden in 2010 is niet meer dan in 1986.

In het onlangs vastgestelde NMP 3 is aangegeven dat de doelstelling ten aanzien van het aantal geluidsgehinderden te ambitieus is gebleken. De doelstelling blijft wel richtinggevend.

Daarom zijn de volgende toetsingscriteria gebruikt bij het vergelijken van de alternatieven:

- G1 aantal woningen met een gevelbelasting van meer dan 55 dB(A);
- G2 aantal gehinderde;
- G3 waarvan ernstig gehinderde;
- G4 akoestisch ruimtebeslag van meer dan 50 dB(A) van diverse gebieden in hectare; onderscheiden zijn: bebouwd gebied, ecologische hoofdstructuur, IJsselfront en het mogelijk toekomstige bedrijventerrein.

Deze analyse richt zich op het wegverkeerslawaai. Hierbij zijn alle relevante wegvakken tezamen bekeken. De berekeningen zijn uitgevoerd met de Standaard Rekenmethode 2 conform het Reken- en Meetvoorschrift Wegverkeerslawaai 2002 (RMW2002). Voor ieder alternatief is nagegaan wat de

(eventueel) benodigde schermmaatregelen zijn, waarna met deze schermmaatregelen de geluidcontouren in het studiegebied zijn berekend. Deze zijn weergegeven in bijlage Geluid en Trillingen bij het MER.

Voor de beoordeling van trillingseffecten is geen bruikbaar prognosemodel beschikbaar. Deze worden beoordeeld door vergelijking van het aantal woningen binnen een strook van 50 m aan weerszijden van de doorgaande wegen binnen het studiegebied.

Ter plaatse van vijftien representatieve waarneempunten binnen het studiegebied zijn de geluidbelastingen van industrielawaai en wegverkeerslawaaï opgeteld. De wijze waarop dit gebeurt is staat in het bijlagenrapport van het MER.

Op deze waarneempunten is onderzocht welke effecten de verschillende alternatieven hebben op de cumulatieve waarde van verkeerslawaaï en industrielawaai. De resultaten van deze vergelijking is opgenomen in de bijlage Geluid en Trillingen van het MER.

Uit de resultaten blijkt dat voor de meeste locaties het wegverkeerslawaaï maatgevend is en dat de alternatieven niet onderscheidend zijn indien ook het industrielawaai wordt meegerekend.

Door het onttrekken van verkeer aan de doorgaande route via de Rotterdamseweg/ Schielands Hoge Zeedijk is in alle drie alternatieven een duidelijke **afname** te zien van de totale geluidbelasting op de waarneempunten langs deze weg. Alleen ter plaatse van woningen aan de Schielands Hoge Zeedijk is het aandeel van industrielawaai vergelijkbaar met het aandeel wegverkeerslawaaï. Hierdoor is de cumulatieve afname van de geluidbelastingen minder groot dan de afname van het verkeerslawaaï.

Echter op waarneempunten nabij de toekomstige ZWR is een duidelijke **toename** van de cumulatieve geluidbelastingen te zien vanwege het grotere aandeel verkeerslawaaï.

De kwantitatieve gegevens van de effectbeschrijving zijn omgezet in een relatieve waardering ten opzichte van de referentiesituatie (autonome ontwikkeling). Bij de omzetting van de kwantitatieve gegevens naar de relatieve beoordeling zijn steeds de volgende regels aangehouden:

- verandering ten opzichte van referentie is 0-2,5%: geen relevante verandering;
- verandering is 2,6 tot 10%: relatief beperkte verandering (- of +);
- verandering is 10,1 tot 25%: verandering (-- of ++);
- verandering is meer dan 25%: grote verandering (--- of +++).

5.2.2 Effectbeschrijving woningen met meer dan 55 dB(A)

Bij de realisering van de ZWR treedt een reductie op van het aantal woningen met een gevelbelasting van >55 dB(A) met 135 stuks binnen de gemeente Gouda. Binnen de gemeente Ouderkerk treedt voor deze categorie een toename op van 3 woningen.

De realisatie van de Zuidwestelijke Randweg zorgt ervoor dat er een reductie plaatsvindt van het aantal woningen met een gevelbelasting van 55 dB(A) of meer.

Binnen de gemeente Gouda neemt het aantal geluidsgehinderden af met 182. Daar tegenover staat een toename met 17 binnen de gemeente Ouderkerk in verband met de toename van het verkeer op de Gouderaksedijk binnen deze

gemeente. In totaal is een daling te zien van het aantal geluidsgehinderden ten opzichte van de autonome situatie met circa 8%.

Het aantal ernstig gehinderde wordt gereduceerd van 490 naar 385, hetgeen voornamelijk komt door een afname van 100 binnen de grenzen van gemeente Gouda.

Het akoestisch ruimtebeslag > 50 dB(A) neemt door de aanleg van de ZWR toe.

In het buitengebied van Ouderkerk en Vlist is geen sprake van een vermindering van de geluidbelasting. Met name in Ouderkerk treedt een lichte toename op van het aantal belaste woningen en het aantal geluidsgehinderden, door de ligging van en de relatief hoge verkeersintensiteit op de ZWR, op het grondgebied van deze gemeente.

5.2.3 Geluidmaatregelen

In onderhavige situatie is een onderzoek vereist naar geluidbeperkende maatregelen in het kader van de nieuwe aanleg van de ZWR én de lokale aanpassing van de Schoonhovenseweg.

Gelet op de overschrijdingen ter plaatse van het kruisingsvlak met de Goudersdijk (waarneempunten 42, 46, 50, 58, 78 t/m 81 en 94) zijn gecombineerde schermmaatregelen mogelijk in het overdrachtsgebied.

Nabij de aansluiting met de Schoonhovenseweg is ter weerszijden van de Randweg een geluidsscherm bepaald, enerzijds ten behoeve van de drie woonboten aan de noordzijde van de aansluiting, anderzijds ten behoeve van twee woningen (nabij de Stolksevaart en Goudersdijk 99).

Een bronmaatregel zoals geluidarm asfalt is niet onderzocht in overleg met de opdrachtgever. Conform de wettelijke voorkeursvolgorde komt daardoor een geluidsscherm of -wal voor onderzoek in aanmerking.

De overschrijdingen van de voorkeurswaarde kunnen op alle genoemde punten teniet worden gedaan door de realisatie van een vijftal schermen. De schermen zijn vooralsnog als geluidreflecterend materiaal aangenomen. Indien deze schermen de volgende dimensies hebben wordt overal aan de voorkeursgrenswaarde voldaan. De tabel verwijst naar bijlage 5 van het MER.

	Scherm 1	Scherm 2	Scherm 3	Scherm 4	Scherm 5
Hoogte boven wegdek	2,0 m	4,0 / 2,0m	1,0 m	4,0 / 3,0 m	1,0m
Lengte:	125 m	175 / 105m	40 m	95 / 50 m	70 m

5.3 Bodem

Het maaiveldniveau in het plangebied van de Polder Veerstalblok ligt op circa NAP -2,0 m. In de richting van de dijk loopt het maaiveld, door de aanwezigheid van stroomruggen, iets op.

De ondiepe bodem (tot 1,2 m -mv) bestaat overwegend uit veen.

Hieronder is in de regio een 12 tot 14 m dikke holocene deklaag aanwezig. In het oostelijk deel van het plangebied en ten westen van het Gouwe Kanaal en het Sluiseiland is de deklaag opgebouwd uit een afwisseling van klei- en veenlagen. In een smalle band evenwijdig aan de Hollandse IJssel en in westelijke richting uitwaaiend worden op variabele diepten geulinsnijdingen met fijn zand of zandige klei aangetroffen. Deze geulafzettingen zijn onderin gefundeerd op het Pleistocene zandpakket. Ter plaatse van de geulafzettingen is de

dikte van het afdekkende pakket kleiner dan in de omgeving. Hierdoor is de bodemopbouw in het studiegebied wisselend.

De indeling volgens de geologische kaart is weergegeven in de bijlage Bodem en water.

Onder de Holocene deklaag bevindt zich een goed waterdoorlatend Pleistocene zandpakket. Dit Pleistocene zandpakket bevindt zich hier op een diepte van NAP -12 tot -13 m. Onder dit zandpakket is een circa 40 m dikke slecht waterdoorlatende laag aanwezig, bestaande uit fijne slibhoudende zanden en zandige leem.

De zettingsgevoeligheid in het plangebied is relatief erg groot door de aanwezige veenafzettingen in de deklaag. Deze gevoeligheid is het grootst in het zuidoosten. De overige gebieden met zandige geulafzettingen en komklei zijn minder zettingsgevoelig. In verband met de aanwezigheid van geulenpatronen kunnen er op relatief geringe afstanden aanzienlijke zettingsverschillen optreden.

Geohydrologische schematisatie

In de ondergrond is een afwisseling aanwezig van slecht waterdoorlatende lagen en watervoerende zandpakketten. In een watervoerend pakket is de grondwaterstroming voornamelijk horizontaal, in een slecht doorlatende laag overwegend verticaal.

De bodem binnen het plangebied kan als volgt worden geschematiseerd:

- Vanaf maaiveld tot circa NAP -12m:
slecht doorlatende deklaag, opgebouwd uit klei en veen. In het westelijk deel van het plangebied en in een smalle zone evenwijdig aan de dijk bestaat het onderste deel van de deklaag uit fijnzandige geulafzettingen.
- Circa NAP -12 tot circa -33 m:
1e watervoerend pakket, opgebouwd uit goed waterdoorlatende pleistocene zanden. Het doorlaatvermogen bedraagt in de regio ongeveer 1.000 m²/dag.
- Dieper dan NAP -33 m:
1e scheidende laag, opgebouwd uit slecht doorlatende fijnzandige slibhoudende en lemige afzettingen. Door de dikte van deze laag ($\pm$ 40 m) zijn de onderliggende watervoerende lagen voor deze studie niet van belang.

Bodemkwaliteit

Voor het plangebied is een inventarisatie van bestaande gegevens over de milieuhygiënische bodemkwaliteit uitgevoerd. Deze informatie is opgenomen in de bijlage Achtergrondinformatie Bodem en Water.

Voor de effecten van de alternatieven is met name de verontreinigingssituatie van de zellingen langs de Hollandse IJssel van belang. Deze zijn weergegeven in de bijlage Bodem en water. Zellingen zijn in het verleden aangelegde verhogingen waarin onder andere chemisch afval, bedrijfsafval en baggerspecie zijn verwerkt. Hierdoor zijn deze gebieden in mindere of meerdere mate verontreinigd. Op een aantal plaatsen bestaat er de noodzaak tot bodemsanering.

Effecten

In het MER zijn de effecten van de alternatieven op bodem en water onderzocht. De ZWR is de variant geweest waarbij de effecten ten aanzien van zettingen, doorsnijdingen van verontreinigde locaties en ten behoeve van een goede waterhuishouding, het best bleek. Daarbij moet aangemerkt worden dat de effecten van zettingen voor alle varianten ongunstig was. Hieronder wordt aangegeven welke maatregelen genomen kunnen worden om de effecten tot een minimum te beperken.

De ZWR loopt na de oversteek met de Hollandse IJssel na het Sluiseiland ongeveer 500 meter buitendijks op de zelling. In dit gebied worden geen noemenswaardige zettingen verwacht als gevolg van de aan te leggen weg. Nadat de dijk en het tracé van de weg elkaar kruisen, loopt het tracé over een lengte van circa 1.800 m door de polder Veerstalblok. Dit gebied is relatief zeer zettingsgevoelig.

Het negatieve effect van zettingen over 1.800 meter is een relatieve verslechtering.

Het tracé van de ZWR loopt ongeveer 500 m over verontreinigde zellingen. Bij het aanleggen van de fundering van de weg en het aanleggen van de landhoofden voor de brug zal een deel van de verontreinigde zelling worden afgegraven. Een deel van de verontreinigde grond wordt daarmee verwijderd. Dit is een beperkte verbetering.

5.3.1 Mitigerende en compenserende maatregelen bodem

De effecten van zettingen kunnen worden beperkt door middel van het treffen van technische maatregelen. Om het wegprofiel binnen een kortere periode zettingsarm te maken, kan gebruik worden gemaakt van technische hulpmiddelen, als verticale drainage of vacuümconsolidatie. Hierdoor zal de benodigde bruto ophoging minder lang aanwezig zijn dan bij een traditionele aanleg van het wegprofiel. Bij vacuümconsolidatie kan na circa 3 maanden worden begonnen met wegaanleg en bij verticale drainage na circa 6 maanden tot 1 jaar. Deze methoden zijn wel duurder dan de traditionele methode met zand, maar dat kan worden afgezet tegen de tijdswinst die kan worden behaald.

5.4 Water

In de afgelopen jaren zijn voortdurend gesprekken gevoerd met het Hoogheemraadschap. Er zijn goede afspraken gemaakt tussen initiatiefnemer en waterkwantiteits- en waterkwaliteitsbeheerder voor wat betreft de ontwikkelingen van de ZWR en het bedrijventerrein Veerstalblok.

Waterhuishouding

Het waterpeil in de polder Veerstalblok is in 1996 ingesteld op NAP -2,15 m. Om de autonome maaiveldafvaling te volgen wordt het waterpeil eens in de drie jaar verlaagd met 2 cm. De afwatering vindt plaats via een hoofdwatgang langs de Tiendweg en de Stolwijksche Vaart. Binnen de polder Veerstalblok ligt het natuurgebied Veerstalblok met een oppervlakte van circa 5,5 ha. Met behulp van een pomp wordt het waterpeil in de Veerstalblokboezem op een hoger niveau, NAP -1,90 m, gehouden. Een klein deel van het Veerstalblokboezem, het dotterbloemhooiland langs de dijk, profiteert waarschijnlijk van een kleine kwelstroom uit de Hollandse IJssel.

Het waterpeil in de polder Middelblok is in 1996 ingesteld op NAP -2,38 m. Dit peil wordt eens in de twee jaar verlaagd met 3 cm. De afwatering vindt plaats via twee hoofdwatgangen in zuidwestelijke richting.

Het Beijersewegje met de aangrenzende bebouwing is een afzonderlijk peilgebied, met een vast peil van NAP -2,20 m.

Grondwater

Het freatische (oppervlakkige) grondwater staat voornamelijk onder invloed van het neerslagoverschot en de gehanteerde polderpeilen. Volgens de bodemkaart ligt de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) op minder dan 0,4 m beneden maaiveld en de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG) tussen 0,5 en 0,8 m beneden maaiveld.

Het grondwater in het eerste watervoerend pakket stroomt in noordwestelijke richting naar de laaggelegen Zuidplaspolder (polderpeil circa NAP -6,5 m). De stromingssnelheid bedraagt ongeveer 40 m/jaar. De stijghoogte varieert in het plangebied van circa NAP -3,3 m in het (zuid)oosten tot NAP -3,9 à -4,5 m in het westen. De seizoensfluctuatie is klein (fluctuatie +/- 0,2 m). De infiltrerende invloed van de Hollandse IJssel op de grondwaterstroming is gelet op de stijghoogten nabij de rivier niet significant.

Omdat de stijghoogten in het watervoerend pakket 1 à 2 m lager zijn dan de polderpeilen en de freatische grondwaterstanden, is sprake van een inzijgings-situatie. Vanwege de grote weerstand van de deklaag (5.000 dagen volgens de Grondwaterkaart) zal het grootste deel van het neerslagoverschot via drainage en sloten worden afgevoerd en niet in de bodem infiltreren.

Uit de afspraken tussen initiatiefnemer en waterkwantiteits- en waterkwaliteitsbeheerder komen o.m. de volgende zaken naar voren:

Waterkwaliteit

Om het peil in de Krimpenerwaard in droge perioden te kunnen handhaven wordt er water ingelaten vanuit de Hollandse IJssel en de Lek. Dit is van grote invloed op de kwaliteit van het oppervlaktewater. Het oppervlaktewater bevat hierdoor, en door andere oorzaken, veel nutriënten. Dit is een belangrijke oorzaak van de lage natuurwaarden van slootoever- en watervegetaties.

Het grondwater in het eerste watervoerend pakket is overwegend zoet met chloridegehalten <150 mg/l. Het grensvlak met brak water (chloridegehalte >150 mg/l) ligt ongeveer op NAP -30 m. Het grondwater bevat verder vrij hoge gehalten aan calcium en waterstofbicarbonaat. De hardheid, een maat

voor calcium- en magnesiumgehalten is ongeveer 25 °D (circa 5 mmol/l). De ijzergehalten liggen in de regio beneden de 20 mg/l (RIVM, 1994).

De realisatie van de ZWR zal door deze maatregelen niet van invloed zijn op de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Krimpenerwaard

Bij het ontwerp van de ZWR wordt rekening gehouden met de eisen van de waterkwantiteits- en waterkwaliteitsbeheerder. Aan beide zijden van de ZWR wordt een watergang aangelegd die de aansluitende perceelsloten met elkaar verbindt. Hiermee wordt aan de eisen voor compensatie van gedempte watergangen en het voorkomen van doodlopende watergangen voldaan. Op regelmatige afstanden worden duikers onder de weg aangelegd, waarmee de noord-zuidverbinding in stand wordt gehouden. Ook de andere eisen van de waterschappen zijn goed inpasbaar in het ontwerp, zodat de ZWR geen belemmering vormt voor het goed functioneren van de waterhuishouding in de Krimpenerwaard.

Sluiseiland

Recentelijk heeft het Hoogheemraadschap van Rijnland echter aangegeven dat zij hoogstwaarschijnlijk tot renovatie overgaat, maar aan de westkant van het gemaal wel een werkterrein en brandstofdopslag willen realiseren. In de huidige vormgeving van de weg is reeds rekening gehouden met een uitbreiding van het gemaal aan de westkant van het bestaande gemaal.

5.5 Luchtkwaliteit

De effecten van de ZWR op de luchtkwaliteit zijn berekend met een model waarmee de verspreiding van verontreinigingen door autoverkeer kan worden berekend: CARII. In dit model zitten gegevens over de achtergrondluchtkwaliteit verwerkt die worden verzameld door het RIVM. Deze achtergrondkwaliteit is gebaseerd op een groot aantal metingen van de luchtkwaliteit die over een langere periode zijn uitgevoerd.

De berekeningen zijn uitgevoerd voor een groot aantal locaties langs de Veerstalroute en het gebied waar de ZWR zal komen te liggen. De locaties 21 tot en met 34 zijn gelegen langs het binnenstedelijke deel van de Veerstalroute.

5.5.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Huidige situatie

Voor zowel de huidige situatie als voor de autonome ontwikkeling is met het model CAR II berekend hoe de luchtkwaliteit is op de locaties langs de Veerstalroute. Bij deze berekening zijn de uitlaatgassen van het verkeer als het ware opgeteld bij de (huidige en toekomstige) achtergrondkwaliteit van de lucht. Het verkeer dat daarbij is meegenomen is het verkeer over de Veerstalroute. De uitstoot van ander verkeer wordt geacht in de achtergrondconcentratie verwerkt te zitten.

Het is in de praktijk erg moeilijk, zo niet onmogelijk, de resultaten van deze berekeningen te ijken aan metingen. Metingen geven een momentopname, op een bepaald moment van een dag, onder bepaalde weersomstandigheden. In het model wordt rekening gehouden met alle weersomstandigheden die zich gedurende het jaar gemiddeld in Nederland voordoen.

Volgens de modelberekeningen treedt in de **huidige situatie** (2002) op drie locaties (22, 24 en 32) voor PM₁₀ (fijn stof) en NO₂ (stikstofdioxide) een overschrijding op van de grenswaarde van 40 microgram per m³ als jaargemiddelde. Hierbij wordt opgemerkt dat de achtergrondconcentratie voor PM₁₀ de

grenswaarde al meer dan 35 keer per jaar overschrijdt. De plandrempel van 56 microgram per m³ als jaargemiddelde voor NO₂ wordt niet overschreden. Voor zowel CO en C₆H₆ treden geen overschrijdingen op ten opzichte van de grenswaarden.

Autonome ontwikkeling

De emissie-eisen voor motorvoertuigen zullen steeds strenger worden. In het model wordt er van uitgegaan dat de uitstoot per gereden kilometer in de komende jaren lager wordt.

Voor de periode na 2010 zijn nog geen richtlijnen voor de luchtkwaliteit en emissie-eisen vastgesteld. Het model is doorgerkend met de verkeersintensiteiten in 2015 (volgens het verkeersmodel) en de emissies van het jaar 2010. De berekende concentraties worden getoetst aan de grenswaarden van het jaar 2010.

De berekeningsresultaten voor de autonome ontwikkeling zijn in de onderstaande tabel opgenomen.

Tabel 9.1: Concentraties per locatie in de autonome ontwikkeling

Loc	Wegvak	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM ₁₀
		(a)	(b)	(a)	(a)
1	Schoonhovenseweg Z oml.	26	1047	1	32
2	Schoonhovenseweg N oml.	26	1047	1	32
3	Schoonhovenseweg N oml.	26	1050	1	32
4	Gouderaksedijk	26	1048	1	32
5	Gouderaksedijk	25	1030	1	31
6	Gouderaksedijk	26	1061	1	32
7	Gouderaksedijk	27	1080	1	32
8	Gouderaksedijk	26	1066	1	32
9	Gouderaksedijk	26	1064	1	32
10	Gouderaksedijk	27	1096	1	32
11	Gouderaksedijk	27	1076	1	32
12	Gouderaksedijk	26	1063	1	32
13	Veerstalblok	27	1071	1	32
14	Veerstalblok	25	1030	1	32
15	Veerstalblok	26	1051	1	32
16	Veerstalblok	26	1065	1	32
17	Middelblok	26	1065	1	32
18	Middelblok	26	1049	1	32
19	Middelblok	27	1074	1	32
20	Middelblok	27	1067	1	32
21	Haastrechtsebrug	29	1246	1	33
22	Nieuwe Veerstal	33	1628	2	36
23	Nieuwe Veerstal	29	1266	1	33
24	Nieuwe Veerstal	34	1729	2	36
25	Schielands Hoge Zeedijk	28	1202	1	33
26	Schielands Hoge Zeedijk	28	1202	1	33
27	R'damseweg na KW weg	28	1182	1	32
28	R'damseweg na KW weg	28	1183	1	32
29	R'damseweg na KW weg	28	1205	1	33
30	R'damseweg na KW weg	28	1181	1	32
31	R'damseweg na KW weg	30	1303	1	33
32	R'damseweg na KW weg	32	1544	2	35
33	R'damseweg voor KW weg	30	1393	2	34
34	Provinciale weg west	27	1059	1	32

35	Schoonhovenseweg Z oml.*	25	1000	1	31
36	ZWR.(wegdeel 3)*	25	1026	1	31
37	ZWR. (wegdeel 3)*	25	1026	1	31
38	Koningin Wilhelminaweg	30	1331	1	33
39	Koningin Wilhelminaweg	29	1218	1	33

microgram per m³ als jaargemiddelde concentratie

microgram per m³ als 98-percentiel van 8 uurgemiddelde concentratie

** gebaseerd op achtergrondkwaliteit in alternatief 7*

In de autonome situatie treden op de locaties voor zowel CO, NO₂, C₆H₆ en PM₁₀ geen overschrijdingen op van de grenswaarden.

Ten aanzien van PM₁₀ blijkt uit de bijlagen dat de concentraties de grenswaarde (humaan: 24 uurgemiddelde) meer dan 35 keer per jaar worden overschreden op de beschouwde locaties. Hierbij wordt opgemerkt dat de achtergrondconcentratie op de beschouwde locaties de grenswaarde en plandremmel (humaan: 24 uurgemiddelde) echter al meer dan 35 keer per jaar overschrijdt. Dit wordt met name veroorzaakt door de aanwezigheid van industrie.

5.5.2 Toetsingscriteria

Belangrijkste verontreinigingen die worden uitgestoten voor het wegverkeer zijn stikstofdioxide (NO₂), koolmonoxide (CO), benzeen (C₆H₆) en fijn stof (PM₁₀). Voor deze stoffen heeft het Rijk zijn in het Besluit luchtkwaliteit normen opgenomen.

In het Besluit worden de begrippen “grenswaarde” en “plandremmel” gebruikt. Een grenswaarde is het vastgestelde kwaliteitsniveau van de buitenlucht dat tenminste moet worden bereikt of gehandhaafd (resultaatsverplichting). Een plandremmel is het vastgestelde kwaliteitsniveau van de buitenlucht waarvan de overheid bij overschrijding een actieplan moet opstellen om tijdig aan de grenswaarden te kunnen voldoen (inspanningsverplichting).

Aangezien 2010 het peiljaar is waarop voldaan moet worden aan de grenswaarden, zijn in dit geval de plandremmels niet relevant aangezien deze voor tussentijdse toetsing gelden.

De grenswaarden zijn in de onderstaande tabel 9.2 weergegeven.

Tabel 9.2 Grenswaarden luchtkwaliteit

stof	grenswaarde
stikstofdioxide (NO ₂)	40 microgram per m ³ als jaargemiddelde concentratie 200 microgram per m ³ als daggemiddelde concentratie (humaan; 24 uurgemiddelde dat 18 keer per jaar mag worden overschreden)
koolmonoxide (CO)	6 mg per m ³ als 98-percentiel van 8 uurgemiddelde concentratie.
benzeen (C ₆ H ₆)	10 microgram per m ³ als jaargemiddelde concentratie.
fijn stof (PM ₁₀).	40 microgram per m ³ als jaargemiddelde concentratie. 50 microgram per m ³ als daggemiddelde concentratie (humaan; 24 uurgemiddelde dat 35 keer per jaar mag worden overschreden)

Uit de berekeningen die gemaakt zijn voor de huidige situatie en autonome ontwikkeling blijkt dat de concentraties benzeen en koolstofmonoxide onder grenswaarde blijven en laag zijn. Eventuele verbeteringen bij deze stoffen en opzichte van de autonome ontwikkeling zijn daarom niet beoordeeld. Stikstofdioxide en fijn stof zijn de mogelijke probleemstoffen. Daarom worden de effecten van de alternatieven op deze stoffen getoetst. Eerste toetsing hierbij is of bij de alternatieven deze grenswaarden worden overschreden. Dit wordt beschouwd als een negatief effect.

Daarnaast worden de concentraties van stikstofdioxide en fijn stof vergeleken met de concentraties in de autonome ontwikkeling. Wanneer gemiddeld een verbetering optreedt op de beschouwde locaties wordt dit beschouwd als een positief effect. Hierbij wordt de volgende waardering gehanteerd:

• verslechtering gemiddeld 11 tot 50 %	--
• verslechtering gemiddeld 2,6 tot 10 %	-
• verslechtering gemiddeld 0 tot 2,5 %	0
• verbetering gemiddeld 0 tot 2,5 %	0
• verbetering gemiddeld 2,6 tot 10 % +	
• verbetering gemiddeld 11 tot 50 %	++
• verbetering gemiddeld meer dan 50%	+++

5.5.3 Effectbeschrijving stikstofdioxide en fijn stof

Voor alle alternatieven zijn de concentraties stikstofdioxide op de beschouwde locaties berekend. De resultaten hiervan zijn weergegeven in bijlage Lucht van het MER.

Voor de ZWR geldt dat een verbetering (++) plaatsvindt ten behoeve van de concentratie stikstofdioxide.

Voor de ZWR geldt dat een verbetering (++) plaatsvindt ten behoeve van de concentratie fijn stof.

5.5.4 Samenvatting lucht.

Over de hele linie vindt bij de realisering van de ZWR een verbetering plaats van de luchtkwaliteit langs het binnenstedelijke deel van de huidige Veerstalroute. Dit wordt veroorzaakt door de afname van het autoverkeer.

Dit beeld geldt voor zowel stikstofdioxide als voor fijn stof.

Op de Gouderaksedijk zal eveneens een verbetering van de luchtkwaliteit optreden, omdat deze verkeersluw zal worden gemaakt.

5.6 Flora en fauna

De omvang van het studiegebied is bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten. Voor vogels strekt dit gebied zich uit tot circa 1 km van de tracéalternatieven, voor vegetatie is het studiegebied 100 m ten weerszijden van het tracé. Het ruimste studiegebied beslaat de Veerstalblokboezem en het noordelijk deel van de polder Veerstalblok. De tracés van de weg doorsnijden een klein hoekje van polder Middelblok. Aangezien het hier gaat om slechts een klein deel van de polder worden de effecten op dit gebied alleen beschreven indien dit anders is dan bij de polder Veerstalblok.

Bij de inventarisatie van de aanwezige natuurwaarden is gebruik gemaakt van de meest recente beschikbare gegevens van flora en fauna. Deze zijn voor een belangrijk deel opgenomen in het overzicht van aanwezige beschermde soorten polder Veerstalblok 2004, dat ZHL heeft laten opstellen door Bureau Waardenburg. Hierin is alle beschikbare informatie van het Zuid-Hollands Landschap (ZHL) en de provincie opgenomen betreffende flora, weidevogels, wintervogels en ad hoc gegevens van andere faunasoorten. In aanvulling op dit onderzoek zijn gegevens over amfibieën, vissen en zoogdieren van particuliere gegevensbeherende organisaties (PGO's) opgevraagd via het Natuurloket.

Naar dié soortengroepen, waarvan de beschikbare gegevens onvolledig of onvoldoende locatiespecifiek waren, is in het voorjaar van 2004 nader veldonderzoek uitgevoerd door specialisten van Grontmij/AquaSense. Dit betrof

inventarisaties van vissen, amfibieën en beschermde plantensoorten in de directe beïnvloedingszone van de tracés.

Volledige gegevens over het voorkomen van planten- en diersoorten zijn opgenomen in de bijlage Ecologie (MER). In de onderstaande tekst zijn die ten behoeve van de leesbaarheid niet opgenomen.

5.6.1 Huidige situatie en autonome situatie

Landschapsecologische structuur

Het studiegebied bestaat overwegend uit open cultuurgrasland met enkele bomenrijen en bosjes in de polder Veerstablok. De Veerstablokboezem is een enclave van moeras, hooiland en moerasbos.

Het gebied maakt deel uit van het internationaal belangrijke veenweidegebied Holland-Utrecht. De natuurwaarden hangen samen met de hoge grondwaterstand en het daarmee gepaard gaande relatief extensieve landbouwkundig grondgebruik.

Polder Veerstablok

Een deel van de polder is in het streekplan aangewezen als natuurgebied (bestaand en gepland) als onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Dit betekent dat deze gronden op termijn aan de landbouw worden onttrokken en ingericht als natuurgebied. Een aantal graslandpercelen in de polder is reeds in bezit van de Stichting het Zuid-Hollands Landschap en wordt extensief beheerd.

Botanisch waardevolle vegetaties komen met name langs de slootkanten voor. De meest waardevolle vegetaties liggen waar de cultuurdruk en het agrarisch grondgebruik het minst intensief is en in de sloten met betere waterkwaliteit. In de loop der jaren is het grondgebruik intensiever geworden. Daarnaast is de kwaliteit van het oppervlaktewater achteruitgegaan. Hierdoor is de flora in de loop der jaren minder soortenrijk geworden.

Het gebruik als grasland in combinatie met de openheid van het landschap maken het gebied bij uitstek geschikt als broed- en foerageergebied voor weidevogels en moeras- en watervogels. Daarnaast heeft het gebied een functie als voedsel- en rustgebied voor doortrekkende watervogels en steltlopers.

Polder Middelblok

De Polder Middelblok is relatief open en bestaat hoofdzakelijk uit cultuurgraslanden en sloten. In het deel ten zuiden van de Lange Tiendweg zijn enkele polderkaden aan te treffen.

Veerstablokboezem

De Veerstablokboezem is in eigendom en beheer van de Stichting het Zuid-Hollands Landschap.

Het terrein is door de lage maaiveldligging ten opzichte van de omgeving en een hoog oppervlaktewaterpeil nat. Het terrein ligt bijna helemaal in een inzigingsgebied, alleen achter de dijk van de Hollandse IJssel treedt enige kwel op.

Door retentie van water in het gebied ontstaan (zure) regenwaterlenzen. Om dit tegen te gaan, wordt baserijk oppervlaktewater het gebied ingelaten via een verlengde aanvoer in een randsloot. Hierdoor treedt er een natuurlijke zuivering van het oppervlaktewater op. Het water wordt door detailbegreeping verder het gebied in gelaten.

Door de aanwezigheid van schraallanden en veel microgradiënten in de grondwaterkwaliteit (grondwaterbalans kwel-, regen- en oppervlaktewater) en bodemkwaliteit (kleiveen), is het gebied zeer soortenrijk. De graslanden in

de omgeving zijn voedselrijker door het voorkomen van een kleidek en de bemesting.

De Veerstalblokboezem geldt als brongebied van waaruit bronpopulaties zich door het gebied verspreiden.

Flora en vegetatie

Polder Veerstalblok

De meest waardevolle vegetatie bevindt zich in en aan de oevers van de sloten. In enkele sloten, met name geconcentreerd rondom de Veerstalblokboezem, komen aaneengesloten krabbescheervegetaties voor. Verder worden de slootvegetaties gedomineerd door kroossoorten met Kikkerbeet en flab (een algenlaag) als vaste begeleider. De soortensamenstelling duidt op hoge voedselrijkdom en dikke sliblaag. Lokaal komt langs de slootranden en in ondiepe sloten Dotterbloem en Zwanebloem voor. De graslanden zelf zijn arm aan soorten.

Polder Middelblok

Door het intensieve agrarische gebruik zijn de natuurwaarden beperkt tot de slootranden en de kaden. De sloten zijn onder invloed van bemesting zeer voedselrijk en worden veelal gedomineerd door kroossoorten (met name Kroosvaren) en Krabbescheer in combinatie met Kikkerbeet. Krabbescheer komt overal in het noordelijk deel van de Krimpenerwaard veelvuldig voor. In minder sterk beïnvloede slootoevers en ondiepe sloten zijn Gulden boterbloem, Dotterbloem en Pijlkruid aan te treffen. De graslanden zelf zijn arm aan soorten.

Veerstalblokboezem

De vegetatie in de Veerstalblokboezem bestaat uit schraallanden, veenmosrietlanden, moerasbos en vennen. De boezem is vanaf 1980 door het Zuid-Hollands Landschap goed onderzocht. Hierbij zijn onder andere de Rietorchis en de Ronde zonnedaauw aangetroffen. De volledige lijst waargenomen beschermde plantensoorten en mossen zijn opgenomen in de bijlage Ecologie.

Het reservaat heeft de hoogste zeldzaamheidswaardering voor plantensoorten in de Krimpenerwaard. Aangezien de veenweidegebieden in Nederland de kernlocatie voor blauwgraslanden in Europa vormen is het reservaat hiermee tevens van groot nationaal en internationaal belang.

Vogels

Polder Veerstalblok

Het gebied ten zuiden van de Gouderakse Tiendweg is een waardevol weidevogelgebied. Hier wordt het (agrarische) beheer ook aangepast. Het gebied ten noorden van de Gouderakse Tiendweg is van beperkte betekenis voor broedvogels.

Op basis van de voorkomende broedvogels (zie bijlage Ecologie) kan het zuidelijk deel van de Polder Veerstalblok worden gewaardeerd als “goed” weidevogelgebied. Dit betekent dat minimaal twee weidevogelsoorten de normdichtheid overschrijden. De hogere dichtheden in vergelijking met het gebied ten noorden van de Gouderakse Tiendweg is vermoedelijk vooral het gevolg van meer openheid (geen opgaande begroeiingen), meer rust (meer afgelegen ligging) en het beheer.

De vogels broeden vooral in de centrale delen van de polder op minimaal 200 m van bebouwing en wegen inclusief Tiendweg.

De Krimpenerwaard is nationaal en internationaal van belang voor doortrekkende en overwinterende watervogels. In polder Veerstalblok zijn gedurende wintertellingen in de periode 1993-2003 meer dan 86 soorten vogels

geteld door de Natuur- en Vogelwacht Krimpenerwaard. Talrijke soorten zijn onder andere Kievit, Kokmeeuw, Meerkoet, Smient, Spreeuw en Wilde eend.

Middelblok

Ten noorden van de Lange Tiendweg komen vrijwel geen broedvogels voor. Opvallend is wel het voorkomen van enkele broedgevallen van Zwarte stern en Visdief, die in het gebied ten zuiden van de Lange Tiendweg juist niet broeden. Deze soorten zijn vooral gebonden aan meer open water.

Op basis van de voorkomende soorten (zie de bijlage Ecologie) kan het zuidelijk deel van de Polder Middelblok worden gewaardeerd als “vrij goed” weidevogelgebied. Dit betekent dat minimaal één van de weidevogelsoorten de normdichtheid overschrijdt.

De lagere dichtheden aan weidevogels in vergelijking met het zuidelijk deel van de Polder Veerstablok zijn vermoedelijk het gevolg van een intensiever agrarisch beheer in combinatie met een grotere drooglegging.

De vogels broeden in de centrale delen van de polder op minimaal 150 m van wegen, waaronder de Lange Tiendweg.

De Polder Middelblok heeft een beperkte betekenis als overwinteringsgebied voor vogels.

Veerstablokboezem

In het reservaat broeden minder algemene bos-broedvogelsoorten als de Ransuil en de Spotvogel (zie bijlage Ecologie). Daarnaast bevindt zich in het gebied een kleine broedkolonie Blauwe reigers. De reigers van deze kolonie foerageren voornamelijk in de Polder Veerstablok en in de Zuidplaspolder aan de andere kant van de Hollandse IJssel. Er bestaat een evenwichtsrelatie met andere kolonies in de omgeving (onder andere Middelblokboezem).

Vogels die niet broeden maar het gebied wel als deelleefgebied hebben zijn Watersnip, Houtsnip en Groene specht.

Zoogdieren

Polder Veerstablok en Middelblok

Via het Natuurloket zijn bij de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ) gegevens opgevraagd van voorkomende zoogdieren.

Waargenomen soorten zijn onder andere de Ruige dwergvleermuis en de Bunzing (zie bijlage Ecologie). Daarnaast zijn volgens de verspreidingsatlas soorten als Aardmuis, Konijn, Veldmuis, Bosmuis, Wezel en Hermelijn te verwachten.

Veerstablokboezem

Zoogdieren die in de Veerstablokboezem voorkomen zijn ook in de Veerstablok polder waargenomen. Daarnaast geeft VZZ aan dat soorten als de Waterspitsmuis en Dwergmuis in andere boezems in de omgeving (Gouderak) zijn waargenomen en dat het aannemelijk is dat deze soorten ook in de Veerstablokboezem voorkomen. Het voorkomen van de Noordse woelmuis is in het studiegebied uitgesloten (bron: VZZ).

Vissen

Polder Veerstablok en Middelblok

Volgens gegevens van het Natuurloket en een aanvullend veld inventarisatie komen de volgende soorten voor in de polder Veerstablok en Middelblok:

Kleine modderkruiper, Snoek, Vetje, Tiendoornige stekelbaars, Rietvoorn, Zeelt, Drie doornige stekelbaars, Blankvoorn, Ruisvoorn, Bittervoorn, Kolblei, Baars en Karper. Het merendeel van de gegevens dateert van 2002-2004.

Veerstalblokboezem

Naast de waargenomen vissen in polder Veerstalblok komen ook de Kroeskarper en Paling in de boezem voor.

Amfibieën en reptielen*Polder Veerstalblok*

Uit gegevens van het Natuurloket en de veldinventarisatie blijkt dat in het studie gebied vijf amfibieënsoorten zijn waargenomen (2002-2004), alle algemeen voorkomend (zie bijlage Ecologie). In de polder zijn door het Zuid-Hollands Landschap enkele waarnemingen gedaan van de Ringslang (1995-2003). De waarnemingen zijn met name geconcentreerd rondom de Veerstalblokboezem.

Veerstalblokboezem

In de Veerstalblokboezem is door het Zuid-Hollands Landschap een amfibieëninventarisatie uitgevoerd (2002). Soorten die waargenomen zijn Middelste groene kikker, Meerkikker, Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad. In de Veerstalblokboezem is de Ringslang waargenomen in de periode van 1995-2003.

Dagvlinders en libellen*Polder Veerstalblok*

Volgens het Natuurloket en het Zuid-Hollands Landschap komen in het studiegebied geen beschermde vlindersoorten voor. Het actuele soortenspectrum in de Krimpenerwaard geeft geen aanleiding om het voorkomen van beschermde vlindersoorten te verwachten. In de Veerstalblokpolder is alleen de Groene glazenmaker waargenomen. In de polder Middelblok is de landelijk zeldzame libel de Groene Glazenmaker wel aangetroffen. Deze is gebonden aan water- en oevervegetaties met vooral Krabbescheer.

Veerstalblokboezem

Volgens het Natuurloket en het Zuid-Hollands Landschap komen in het studiegebied geen beschermde vlindersoorten voor. Het actuele soortenspectrum in de Krimpenerwaard geeft geen aanleiding om het voorkomen van beschermde vlindersoorten te verwachten.

Wat betreft libellen heeft het Zuid-Hollands Landschap gegevens van een monitoringsroute door de Veerstalblokboezem (2003). Hier komen de Groene glazenmaker en Vroege glazenmaker voor. Op grond van de verspreidingsatlas libellen kunnen soorten als de Glassnijder, Gevlekte witsnuit en Bruine korenbout in het gebied verwacht worden. Van deze soorten zijn echter geen waarnemingen in de boezem bekend.

Overige ongewervelden

Van de overige ongewervelden zijn nauwelijks gegevens bekend. Het Zuid-Hollands Landschap heeft wel twee beschermde soorten in de Veerstalblokboezem waargenomen, de Veenmol en het Wekkertje.

Autonome ontwikkeling

De melkveehouderij is momenteel verreweg de belangrijkste tak van landbouw en van belangrijke invloed op de huidige natuurwaarden. In de autonome ontwikkeling wordt ervan uitgegaan dat het aantal hoofdberoeps melkveehouderijen zal afnemen. Mogelijk zullen agrariërs die met hun bedrijf gelegen zijn in het toekomstige reservaatgebied binnen Veerstablok ervoor kiezen hun bedrijf elders voort te zetten, waardoor de huidige natuurwaarden zich verder kunnen ontwikkelen.

Om tot realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur te komen voert de gemeente een actief aankoopbeleid. Dit draagt bij aan een versnelde invulling van ecologische waarden. Het Landinrichtingsplan gaat hier dieper op in.

In het noordelijk deel van de Polder Veerstablok zorgen stadsrandverschijnselen als de AWZI en het volkstuintencomplex ervoor dat de polder verdicht is. Dit heeft vooral consequenties voor de weidevogels die in dit gebied broeden. Door de verdichting zal het gebied ten noorden van de Gouderakse Tiendweg aanzienlijk minder aantrekkelijk worden als broedgebied voor weidevogels.

Ook de Gebiedsvisie voor de Krimpenerwaard (LNV, 1995) sluit hier in principe op aan. Openheid blijft gewenst, maar vooral om het lineaire boezemland herkenbaar te houden. Voor het overige gebied ten noorden van de Gouderakse Tiendweg, dat valt onder de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS), komt de ontwikkeling van zoet watergemeenschap en rietland en ruigte het meest in aanmerking, aansluitend op de kwaliteiten in de boezem. In het kader van de landinrichting ontstaat 2.500 ha natuurgebied, hierdoor zal de natuurwaarden in het gebied toenemen.

5.6.2 Toetsingscriteria

De effecten voor natuur bestaan uit mogelijke veranderingen in de diversiteit van soorten en ecosystemen. Deze effecten worden bepaald op basis van de af- of toename van plant- en diersoorten en ecosystemen in combinatie met de waardering van de betreffende planten- en diersoorten en ecosystemen op basis van zeldzaamheid, natuurlijkheid en vervangbaarheid.

De effecten worden geanalyseerd aan de hand van de toetsingscriteria:

- vernietiging;
- verdroging;
- verstoring;
- verontreiniging;
- versnippering.

5.6.3 Effectbeschrijving Vernietiging

In totaal kent de ZWR een ruimtebeslag van circa 5,7 ha. Hiervan ligt 5,4 hectare in het veenweidegebied, de polder Veerstablok. De aanleg van de weg in de polder Veerstablok gaat ten koste van sloot- en cultuurgrasland met een functie als leefgebied voor plant- en diersoorten (onder andere krabbescheer, groene glazenmaker, vetje, klein modderkruiper, amfibieën). Daarbij wordt de Veerstablokboezem in het uiterste noorden doorsneden door de weg. Dit gaat onder andere ten koste van circa 0,2 ha bijzondere vegetaties als dotterbloemhooiland, gemeenschap met veenmos en Pijpestrootje (*Molinia-Sphagnum palustre*) en moerasbos. De meest bijzondere natuurwaarden (vegetatie en libellen) bevinden zich in het midden en zuidelijk deel van de Veerstablokboezem en worden niet aangetast door het ruimtebeslag.

Op het criterium vernietiging wordt de ZWR beoordeeld als relatieve verslechtering.

5.6.4 Effectbeschrijving Verstoring

Het noordelijk deel van het studiegebied ligt al binnen een zone waar reeds sprake van een geluidbelasting van meer dan 47dBA (verstoringsgrens voor meeste weide- en bosvogelsoorten), door de het verkeer van de Gouderakse dijk en de Goudse weg. Bijna de helft van de Veerstalblokboezem (vooral bestaand uit bos) ligt binnen deze verstoringsgrens. Ook een deel van de weide-broedvogellocaties in de polder Veerstalblok ligt binnen de verstoringzone.

Door de aanleg van de ZWR zal de bovengenoemde verstoringsgrens 350 meter naar het zuiden opschuiven. De Veerstalblokboezem komt bij dit alternatief geheel binnen de verstoringzone te liggen. Deze verstoring zal naar verwachting met name leiden tot afname van broeddichtheden van de aanwezige vogels in het zuidelijk deel de boezem en het mogelijk verdwijnen van de meer kritische soorten onder andere ransuil, boomvalk en de blauwe reigerkolonie. In de polder Veerstalblok zal de verstoring leiden tot het verdwijnen van het grootste deel van de broedvogellocaties met name van meer gevoelige soorten als zwarte stern, grutto en tureluur.

Ook een deel van de polder ten zuiden van de Gouderakse Tiendweg valt binnen de verstoringzone. De grootste concentraties van weidevogels bevinden zich hier echter nog buiten de beïnvloedingszone. Dit geldt ook voor de Polder Middelblok.

Conform de methode van Reijnen bedraagt het verlies aan potentieel broedgebied voor vogels door verstoring binnen de EHS in dit alternatief circa 2,4 ha open veenweidegebied (weidevogels), circa 3,7 ha veenweidegebied met een bosfractie van < 0,3 (weidevogels) en circa 0,5 ha halfopen gebied met een bosfractie van 0,3-0,5 (bosvogels).

Ook op dit criterium wordt de aanleg van de ZWR beoordeeld als relatieve verslechtering.

5.6.5 Effectbeschrijving Versnippering

Het noordelijk deel van de Polder Veerstalblok wordt doorsneden. Hiermee wordt een deel van de polder ten noorden van de weg afgesneden. Voor weidevogels zijn er hier geen extra effecten te verwachten, aangezien deze hier reeds zullen verdwijnen door de effecten van ruimtebeslag en verstoring.

De effecten van barrièrevorming zullen gering zijn aangezien het gebied ten noorden van het tracé geen bijzondere faunistische waarden herbergt. Desondanks kan er wel sprake zijn van incidentele verkeersslachtoffers onder kleine zoogdieren die de weg toch proberen over te steken. De barrière-effecten op de aquatische natuurwaarden, waaronder waterplanten, amfibieën en vissen zullen beperkt zijn aangezien er via een ecoduiker een open verbinding zal zijn met het poldergebied ten zuiden van de weg.

Wel wordt verwacht dat langs de dijkzone een belangrijke migratieroute voor ringslangen wordt doorsneden (Bureau Waardenburg, 2004).

Voor de Veerstalblokboezem zijn er geen grote effecten van versnippering te verwachten, aangezien alleen het uiterst noordelijk deel wordt aangesneden. Hierbij is er geen sprake van afscheiding van deelleefgebieden.

De ontwikkeling van de ZWR wordt op het criterium versnippering beoordeeld als relatief beperkte verslechtering.

In het MER (en in de bijlage Ecologie) is uitvoeriger stil gestaan bij de effecten van de aanleg van de ZWR op de verschillende natuurwaarden. Uit het

MER blijkt o.m. dat het voorkeurstracé relatief gezien het minst schade toebrengt voor wat betreft vernietiging, verstoring en versnippering.

5.6.6 Mitigerende maatregelen

Om de effecten van de aanleg van de ZWR te beperken, kunnen mitigerende maatregelen worden getroffen. De effecten van ruimtebeslag kunnen niet worden gemitigeerd, alleen gecompenseerd door elders geschikt leefgebied te ontwikkelen. De intensiteit van het grondgebruik in de Krimpenerwaard is echter groot. In het verleden zijn afspraken gemaakt tussen onder andere de agrarische sector en het Zuid-Hollands Landschap voor de begrenzing van een reservaatgebied in het kader van de EHS. Dit heeft ertoe geleid dat nauwelijks of geen mogelijkheden meer zijn in de Krimpenerwaard voor het treffen van compenserende maatregelen. De landbouwpercelen aan de oostzijde van de boezem zullen worden doorsneden. Vanuit bedrijfseconomisch oogpunt is dit erg ongunstig. Wellicht zou een functieverandering voor zowel de bedrijven als de natuur (compensatiegebieden) een oplossing zijn. Door aansluiting te zoeken bij andere projecten, zoals de ontwikkeling van de blokboezems in de Krimpenerwaard, kan dit alternatief een bijdrage leveren aan een versnelde (autonome) ontwikkeling van de EHS in de Krimpenerwaard. Zo'n ontwikkeling kan weer bijdragen aan een kwalitatief hoogwaardiger EHS.

De effecten van verstoring kunnen worden beperkt door een halfverdiepte ligging van de weg, het aanbrengen van schermen of dichte beplanting. Het gedeeltelijk verdwijnen van krabbescheervelden die leefgebied zijn voor de Groene glazenmaker kan gemitigeerd worden door de bestaande krabbescheervelden uit te breiden. Op deze manier wordt het leefgebied van de soort op een geschikte locatie uitgebreid en zijn de effecten nihil.

Langs de dijkzone wordt een belangrijke migratieroute voor ringslangen doorsneden (Bureau Waardenburg, 2004). Deze barrièrevorming kan voor een belangrijk deel worden gemitigeerd door aanleg van een droge/natte duiker onder de weg of ecologische oevers.

Naast bovenstaande mitigerende maatregelen kan het plaatsen van geluidschermen de verstoring voor broedvogels aanzienlijk beperken (in een groene setting).

5.6.7 Toetsing effecten aan beleid, wet- en regelgeving

De mogelijke effecten van de aanleg van de Zuidwestelijke Randweg moeten worden getoetst aan de internationale en nationale natuurwetgeving. Het gaat hierbij om de *Vogel- en Habitatrichtlijn*, de *Natuurbeschermingswet* en de *Flora- en faunawet*. Voor EHS gebieden is de bescherming primair geregeld in het *Structuurschema Groene Ruimte* (SGR).

De toetsing voor *beschermde gebieden* volgens de Vogel- en Habitatrichtlijn, Natuurbeschermingswet en PEHS (Provinciale Ecologische Hoofdstructuur) vindt plaats volgens het “nee-tenzij”-principe, zoals dit is weergegeven in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Deze procedure zal worden geïmplementeerd in de nieuwe Natuurbeschermingswet (verwacht begin 2005). Dit toetsingskader houdt in dat aantasting van natuurwaarden in beschermde gebieden alleen wordt toegestaan indien er geen alternatieve locaties en er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang. Indien er sprake is van negatieve effecten dan dient compensatie van de verloren gegane natuurwaarden plaats te vinden, zowel in kwaliteit als kwantiteit. De compensatie

dient in principe in de directe omgeving van het plangebied plaats te vinden, maar buiten de PEHS, bij voorkeur aansluitend hierop⁴.

In de Flora- en faunawet is de *soortbescherming* geregeld. In het kader van deze wet zijn lijsten met beschermde planten- en diersoorten opgesteld. De beschermde soorten en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden verstoord of vernietigd. Indien dit onvermijdelijk is, dient ontheffing te worden aangevraagd. Vrijstelling of ontheffing kan slechts worden verleend “wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort”.

Gebiedsuitwerking verschillende richtlijnen

Vogel- en Habitatrichtlijn⁵

Het studiegebied maakt geen deel uit van een Speciale Beschermingszone (SBZ) in het kader van de Vogelrichtlijn. Het dichtstbijzijnde Vogelrichtlijn-gebied is polder Stein op circa 2 km afstand. Het studiegebied is eveneens niet gelegen in een SBZ van de Habitatrichtlijn. De dichtstbijzijnde Habitatrichtlijn-gebieden zijn de Broekvelden/Vettenbroek gelegen op circa 3 km afstand. Wat betreft de externe werking van de weg zijn geen effecten te verwachten op de natuurwaarden in deze gebieden. Nadere toetsing is daarom niet aan de orde.

De Habitatrichtlijn kent naast de gebiedsbescherming ook een beschermingskader voor individuele soorten. Het gaat hierbij om de betreffende soorten die zijn opgenomen in Bijlage II en IV van de Habitatrichtlijn. De in het studiegebied foeragerende vleermuizen en de Groene glazenmaker staan op bijlage IV. De Kleine modderkruiper en Bittervoorn staan op bijlage II. Toetsing van de effecten op deze soorten vindt plaats via de Flora- en faunawet (zie verder). De effecten van de weg op de vleermuizen en vissen zijn beperkt vanwege de grootte van het leefgebied van de soorten ten opzichte van het ruimtebeslag van de weg. De soorten komen algemeen voor in Zuid-Holland. Daarnaast zal het foerageergebied van de vleermuizen nauwelijks aangetast worden door de aanleg van de weg.

De effecten op de Groene glazenmaker, door het verdwijnen van gedeelten van krabbescheervelden, kunnen door mitigerende maatregelen beperkt worden.

Natuurbeschermingswet

Binnen de invloedssfeer van de weg ligt geen beschermd of staats natuurmonument. Het dichtstbijzijnde Natuurbeschermingswetgebied zijn de Boezems Kinderdijk op circa 15 kilometer afstand. Ook in dit geval geldt dat externe werking niet aan de orde is op de beschermde natuurwaarden en dat nadere toetsing niet van toepassing is.

Flora- en faunawet

⁴ Het is echter mogelijk in overleg met de Provincie en Zuid-Hollands Landschap te komen tot een compromis waarbij compensatie gevonden kan worden binnen de EHS dmv extra investeringen in bepaalde gebieden.

⁵ De Vogel- en Habitatrichtlijn is een Europese richtlijn waarin zowel soort- als gebiedsbescherming is vastgelegd. De Flora- en faunawet is een nationale richtlijn die gericht is op de soortenbescherming. Tezamen met de komende Natuurbeschermingswet (gebiedsbescherming) heeft dit eenzelfde dekking als de Vogel- en Habitatrichtlijn. Beide documenten vervangen deze richtlijn echter niet!

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moet voor een aantal schadelijke handelingen (verbodsbepalingen) ontheffing aangevraagd worden. Het gaat hierbij met name om het doden, verwonden en verontrusten van beschermde dieren en het vernielen, beschadigen en ontwortelen van planten. Daarnaast is het verboden om nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, vernielen of te verstoren. Indien dit onvermijdelijk is dient ontheffing te worden aangevraagd.

Soorten die in dit gebied beschermd zijn in het kader van de Flora- en faunawet en mogelijk worden verstoord of vernietigd zijn:

- Planten: Zwanebloem, Dotterbloem;
- Vogels: Scholekster, Kievit, Grutto, Tureluur, Wilde eend, Slobeend, Zomertaling, Kraakeend, Kuifeend, Meerkoet, Waterhoen, Fazant, Patrijs, Veldleeuwerik, Graspieper, Zwarte stern, Torenvalk, Boomvalk, Ransuil, Koekoek, Spotvogel, Tuinfluiter, Grauwe vliegenvanger, Rietzanger, Kleine karekiet, Blauwe reiger, Kokmeeuw, Smient, Spreeuw
- Vleermuizen: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger;
- Overige zoogdieren: Mol, Gewone bosspitsmuis, Haas, Bunzing, Woelrat, Egel, Aardmuis, Konijn, Veldmuis, Bosmuis, Wezel, Hermelijn;
- Amfibieën en reptielen: Kleine watersalamander, Gewone pad, Bruine kikker, Middelste groene kikker;
- Vissen: Kleine modderkruiper en Bittervoorn.
- Ongewervelden: Groene glazenmaker

Voor vogels kan geen ontheffing worden verleend, omdat de Flora- en faunawet niet voorziet in bescherming van leefgebieden. In dit verband dienen de werkzaamheden in ieder geval buiten het broedseizoen (half maart - half juli) plaats te vinden. Voor vleermuizen beperkt de bescherming zich tot vaste rust- of verblijfplaatsen. Deze zijn binnen het tracé niet aanwezig.

De meeste soorten, waarvoor ontheffing dient te worden aangevraagd betreft landelijk algemene soorten, waarvoor bij te verwachten effecten de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor de bittervoorn en kleine modderkruiper (bijlage II Habitatrichtlijn) en groene glazenmaker (bijlage IV Habitatrichtlijn) geldt een extra bescherming vanuit de Habitatrichtlijn. De effecten op deze soorten kunnen door het treffen van mitigerende maatregelen nagenoeg geheel worden voorkomen. Het verlenen van de ontheffing mag in dit geval aannemelijk worden geacht.

Provinciale uitwerking Structuurschema Groene Ruimte

Het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) bevat het beleid dat gericht is op een duurzame ontwikkeling en een verantwoord toekomstig grondgebruik in het landelijk gebied in onder andere de vorm van Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en is op provinciaal niveau uitgewerkt in het Ontwerpbesluit van 1997. In dit ontwerpbesluit zijn de gebiedscategorieën van het rijk overgenomen en aangevuld. Onder de compensatieplicht vallen:

- Begrensde (P)EHS gebieden (kern- en natuurontwikkelingsgebieden).
- Overige natuurgebieden die vallen onder streekplan of Natuurbeschermingswet.

- Biotopen van Rode Lijstsoorten en overige gebieden met (zeer) hoge natuurwaarden.

De initiatiefnemer van het plan, project of de handeling is verantwoordelijk voor het realiseren van de compensatie. De vergunningverlenende instantie is het bevoegd gezag, dat er op toeziet dat de initiatiefnemer daadwerkelijk compenseert. Aan de compensatie worden de volgende eisen gesteld:

- In beginsel geen netto verlies aan waarden, wat betreft areaal en kwaliteit.
- Compensatie nabij het gebied, onder voorwaarde, dat er een duurzame situatie ontstaat.
- Indien fysieke compensatie onmogelijk is, dan compensatie door de realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden.
- Indien dit laatste onmogelijk is, wordt financiële compensatie geboden.
- Het tijdstip van het besluit over de ingreep is ook het tijdstip waarop helderheid wordt gegeven over de aard, wijze en tijdstip van de compensatie.
- Het tijdstip van de daadwerkelijke compensatie is gerelateerd aan het tijdstip van ingreep.

Strikte bescherming is er voor natuurdoeltypen met een ontwikkelingsduur van meer dan 100 jaar of natuurdoeltypen, waarvoor de fysieke mogelijkheid voor compensatie ontbreekt.

Bij de toepassing van het compensatiebeginsel kiest de provincie voor flexibiliteit met het onderhandelingsmodel om naast behoud van areaal natuur ook een kwaliteitsimpuls van de (P)EHS mogelijk te maken. Hierbij wordt aan inbreng van de streek in het kader van het maatschappelijk draagvlak een groot belang toegekend. De provincie hecht daarnaast grote waarde het feit aan dat de compensatie interactief met alle betrokken partijen vanaf het begin dient te worden opgezet. Beoordeling/ toetsing van de compensatie-uitwerking vindt uiteindelijk plaats door de provincie. Compensatie in het kader van het SGR, Flora- en faunawet en Habitatrichtlijn kunnen worden gecombineerd, voorzover dit buiten de (P)EHS plaatsvindt.

Ook zijn biotopen van Rode lijstsoorten compensatieplichtig. In het studiegebied komen de volgende Rode lijstsoorten voor, die mogelijk worden beïnvloed: grutto, tureluur, visdief, zwarte stern, veldleeuwerik, patrijs, krabbescheer, bittervoorn, vetje, ringslang, ransuil, rietzanger, groene glazenmaker veenmol. Deze soorten vallen uitgezonderd de onderstreepte soorten reeds onder de bescherming van de Flora- en faunawet.

Compensatie in het kader van het SGR, Flora- en faunawet en Habitatrichtlijn kunnen worden gecombineerd, voorzover dit buiten de EHS plaatsvindt. De uitwerking van de compensatie vindt plaats in overleg met de provincie. De provincie staat hier het onderhandelingsmodel voor, waarbij zowel kwantitatieve als kwalitatieve compensatie mogelijk is.

Compensatie van kwaliteitsverlies houdt er rekening mee dat er een periode moet worden overbrugd waarin de waarden van het net ingerichte gebied zich kunnen ontwikkelen tot het kwaliteitsniveau dat verloren is gegaan. Het betreft hier een kwaliteitstoeslag die wordt doorberekend over de hectaren die hieronder in paragraaf 5.10 bepaald zijn. De hoogte van de kwaliteitstoeslag is afhankelijk van de vervangbaarheid van de verloren gegane kwaliteit en de kosten van het aanloopbeheer. Hierin kunnen 3 categorieën worden onderscheiden:

1. Snel vervangbare natuurkwaliteiten zijn binnen 25 jaar te vervangen. Er zijn hiervoor voldoende locaties met de passende fysieke omstandigheden beschikbaar. Voor deze categorie geldt een toeslag van 1/3 van de fysieke compensatie (in geld uitgedrukt).
2. Vervangbare natuurkwaliteiten zijn binnen een periode van 25 tot 100 jaar te vervangen. Er zijn hiervoor voldoende geschikte locaties voorhanden. Hier geldt een toeslag van 2/3 van de fysieke compensatie (in geld uitgedrukt).
3. Moeilijk respectievelijk niet vervangbaar zijn enerzijds de natuurkwaliteit waarvoor voldoende geschikte locaties te vinden zijn, maar die meer dan 100 jaar vergen om te worden vervangen en anderzijds natuurkwaliteiten waarvoor moeilijk andere locaties met de passende fysieke omstandigheden kunnen worden gevonden.

Bij de toepassing van het compensatiebeginsel kiest de provincie voor flexibiliteit met het onderhandelingsmodel om naast behoud van areaal natuur ook een kwaliteitsimpuls van de (P)EHS mogelijk te maken. Hierbij wordt aan inbreng van de streek in het kader van het maatschappelijk draagvlak een groot belang toegekend. De provincie hecht daarnaast grote waarde het feit aan dat de compensatie interactief met alle betrokken partijen vanaf het begin dient te worden opgezet. Beoordeling/ toetsing van de compensatie-uitwerking vindt uiteindelijk plaats door de provincie. Compensatie in het kader van het SGR, Flora- en faunawet en Habitatrichtlijn kunnen worden gecombineerd, voorzover dit buiten de (P)EHS plaatsvindt.

5.6.8 Compensatie en mitigatie

Mitigerende maatregelen

Om de effecten van de aanleg van de ZWR te beperken, kunnen mitigerende maatregelen worden getroffen. De effecten van ruimtebeslag kunnen niet worden gemitigeerd, alleen gecompenseerd door elders geschikt leefgebied te ontwikkelen.

De effecten van verstoring kunnen worden beperkt door een halfverdiepte ligging van de weg, het aanbrengen van schermen of dichte beplanting. Bovengrondse voorzieningen ter beperking van de verstoring kunnen echter weer leiden tot aantasting van de openheid, een ander belangrijke factor voor de weidevogels. Een halfverdiepte ligging kan echter leiden tot extra verdroging door de noodzakelijke bemaling.

Voor de vissen als bittervoorn en vetje zijn geen aanvullende compenserende maatregelen nodig omdat voldoende oppervlakte water zal terugkomen in de randsloten langs de weg.

Langs de dijkzone wordt een belangrijke migratieroute voor ringslangen doorsneden (Bureau Waardenburg, 2004). Deze barrièrevorming kan voor een belangrijk deel worden gemitigeerd door aanleg van een droge/natte duiker onder de weg of ecologische oevers.

Naast bovenstaande mitigerende maatregelen kan het plaatsen van geluidschermen de verstoring voor broedvogels aanzienlijk beperken (in een groene setting). Voor de zwarte stern kunnen kunstmatige nestvlotjes worden geplaatst om zo voldoende nestgelegenheden te garanderen.

Gebiedscompensatie

De gebiedscompensatie en soortcompensatie van Rode Lijstsoorten is geregeld in het SGR en uitgewerkt door de provincie. Voor compensatie van Habitatrichtlijnsoorten wordt in de Habitatrichtlijn voorwaarden genoemd. Vernietiging van EHS en biotopen van compensatieplichtige soorten dient voor 100 % gecompenseerd te worden. Verstoring van EHS en van verstoringsgevoelige compensatieplichtige soorten dient voor 35 % gecompenseerd te worden.

Soortcompensatie

Naast deze gebiedscompensatie van de EHS is ook de soortcompensatie aan de orde. Soortcompensatie is aan de orde bij Rode lijstsoorten en Habitatrichtlijnsoorten (bijlage IV). De aantasting van Flora- en faunawetsoorten zal hier automatisch van mee profiteren, deze zijn in principe niet compensatieplichtig. In het MER zijn alle beschermde soorten genoemd.

De soorten waarop geen effecten zijn te verwachten kunnen voldoende gemitigeerd worden (vissen), liggen buiten het ruimtebeslag van de weg en zijn niet verstoringsgevoelig (planten, mossen en waterspitsmuis) of foerageren incidenteel in het plangebied (vogels en ringslang). Daarnaast komen de meeste soorten vooral ten zuiden van de Tiendweg voor en worden incidenteel in het plangebied waargenomen (visief).

Deze compensatie is in het MER berekend in oppervlakte per natuurdoeltype. Voor nagenoeg alle soorten, waarvoor compensatie dient plaats te vinden kan deze worden gerealiseerd binnen de compensatie voor EHS. Dit is mogelijk, omdat voor de compensatie van EHS-gebied uit is gegaan van de totale oppervlakte aan potentieel (100%) geschikt leefgebied. Omdat in de werkelijkheid het verloren gebied niet 100% geschikt is en daardoor niet maximaal bezet door soorten, zal deze compensatie leiden tot een kwantitatieve overcompensatie voor de aanwezige soorten. Daarbij is de compensatie gericht op de soorten met de grootste ruimte-eisen. Met name compensatie van verstoring aan potentieel broedgebied van weidevogels leidt tot overcompensatie voor veel dier- en plantensoorten met een relatief klein leefgebied. De compensatie is daarbij ook kwalitatief passend, in de vorm van dezelfde biotooptypen, die verloren zullen gaan. Alleen voor de zwarte stern en krabbescheer zal de algemene compensatie van veenweidegebied niet zonder meer leiden tot volledige kwalitatieve compensatie. Hiervoor zijn extra aanvullende maatregelen gewenst. Voor de zwarte stern kan dit bestaan uit het aanbrengen van nestvlotjes in het veenweidegebied buiten de verstoringzone. Voor krabbescheer is nader onderzoek gewenst naar de meest gewenste maatregelen (onder andere beperken van de inlaat van gebiedsvreemd water uit de Hollandse IJssel).

Combineren van compensatie

Compensatie in het kader van het SGR (EHS en Rode Lijstsoorten), Flora- en faunawet en Habitatrichtlijn kunnen worden gecombineerd. Een voorwaarde is dat de kwaliteit van de compensatie wel voldoende is voor alle te compenseren gebieden en soorten. Daar moet de compensatie van de SGR buiten bestaande natuur- en reservaatgebieden plaatsvinden. Compensatie voor Habitatrichtlijnsoorten (groene glazenmaker) moet reeds gerealiseerd zijn en werken voordat met aantasting van de leefgebieden gestart mag worden.

De uitwerking van de compensatie vindt plaats in overleg met de provincie. De provincie staat hier het onderhandelingsmodel voor, waarbij zowel kwantitatieve als kwalitatieve compensatie mogelijk is.

Compensatiemogelijkheden

De intensiteit van het grondgebruik in de Krimpenerwaard is groot. In het verleden zijn afspraken gemaakt tussen onder andere de agrarische sector en het Zuid-Hollands Landschap voor de begrenzing van reservaatgebied in het kader van de EHS. Dit heeft ertoe geleid dat nauwelijks of geen mogelijkheden meer zijn in de Krimpenerwaard voor het treffen van compenserende maatregelen. Doordat aan weerszijden van de boezem landbouwpercelen worden doorsneden, wordt het vanuit bedrijfseconomisch oogpunt minder waarschijnlijk dat deze percelen aantrekkelijk blijven voor de landbouw. Mogelijk kan door aansluiting te zoeken bij andere projecten, zoals de ontwikkeling van de blokboezems in de Krimperwaard, dit alternatief een bijdrage leveren aan de versnelde ontwikkeling van de EHS in de Krimpenerwaard. De versnelde ontwikkeling kan weer bijdragen in een kwalitatief hoogwaardiger EHS. Compensatie is aan de orde bij aantasting van beschermde gebieden (EHS) en soorten (Rode Lijst en Habitatrichtlijn).

Voor het bepalen van de compenserende maatregelen wordt een compensatieplan opgesteld in nauw overleg met de landinrichtingscommissie Krimpenerwaard en het Zuid-Hollands Landschap. Er zal worden gezocht naar compenserende maatregelen zo dicht mogelijk bij de verstoringen die plaatsvinden. Een van de mogelijkheden die wordt onderzocht het mitigeren van de invloed van de huidige N207 waar deze langs het reservaat loopt.

Doelstelling is dan kwaliteitsverbetering van het reservaat. Hierbij kan worden gedacht aan het aanbrengen van walletjes langs de N207 die lichtverstoring tegengaan en vogels in vlucht omhoog drijven zodat het risico op aanrijding afneemt. Hierlangs kunnen plasoevers worden gecreëerd wat verrijking van de soortendiversiteit kan geven. Er kunnen stapstenen voor soorten migratie worden gecreëerd en rietputten buiten het verstoringgebied.

In het compensatieplan zal hier nadere uitwerking aan worden geven. Naast de compensatie zal uiteraard door een goede inpassing van de weg de verstoring worden beperkt.

5.7 Externe veiligheid

In het plangebied is sprake van vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg en over het water. Het vervoer over de weg is het vervoer van en naar Compaxo, Uniqema en de Krimpenerwaard over de Veerstralroute.

In het MER zijn geen berekeningen gedaan van risico's in termen van individueel risico en groepsrisico. Er wordt echter wel een kwalitatieve beschrijving gegeven van de veranderingen die optreden met betrekking tot het vervoer van gevaarlijke stoffen. In de huidige situatie vindt het (doorgaande) vervoer van gevaarlijke stoffen plaats door de stad Gouda. Met de realisatie van de ZWR zal in ieder geval het doorgaande vervoer van gevaarlijke stoffen verplaatst worden naar de randweg. Deze verplaatsing houdt een aanzienlijke verbetering in van de bestaande situatie. De risico's voor Gouda zullen t.o.v. de bestaande situatie aanzienlijk afnemen.

6 Uitvoerbaarheid

6.1 Het vervolg

In de afgelopen periode zijn verschillende studies uitgevoerd. Op dit moment moet een vervolgstap gezet worden om van de planvormingsfase richting uitvoering van de verschillende (deel)projecten te kunnen komen. De belangrijkste stappen worden hierna kort toegelicht.

Vervolgstappen

De komende tijd worden de aanvulling op het MER en het Intergemeentelijk Structuurplan gezamenlijk in procedure gebracht in de beide gemeenten. Zowel het bestuur als de burgers kunnen hun zienswijzen in dit traject kenbaar maken. Op- en aanmerkingen naar aanleiding van de inspraakrondes worden zo nodig aansluitend verwerkt in de verschillende documenten.

Naast het bestuurlijke traject worden de rapportages ook voorgelegd aan de Commissie MER. Zij beoordelen of er een integrale afweging van de verschillende alternatieven heeft plaatsgevonden.

De stuurgroep heeft daarnaast bepaald dat zij Gedeputeerde Staten in dit stadium over de voortgang te willen berichten en de documenten dan ook ter kennisgeving beschikbaar te zullen stellen.

Naar de projectuitvoering

Nadat de verschillende procedurestappen gezet zijn, komt de fase waarin de bestemmingsplannen herzien zullen worden. Op dat moment zullen ook de verschillende deelplannen uitgewerkt moeten zijn. Dat dit op een aantal punten nog tot nader onderzoek en visievorming leidt, moge duidelijk zijn.

De weg naar de uitvoering is dus nog niet volledig afgelegd, maar de eerste stappen zijn gezet.

6.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Om een stevig fundament te creëren voor de voorgestelde ontwikkeling is reeds met de start van dit project een klankbordgroep met belanghebbenden opgericht die nauw bij het tot stand komen van de ZWR is betrokken.

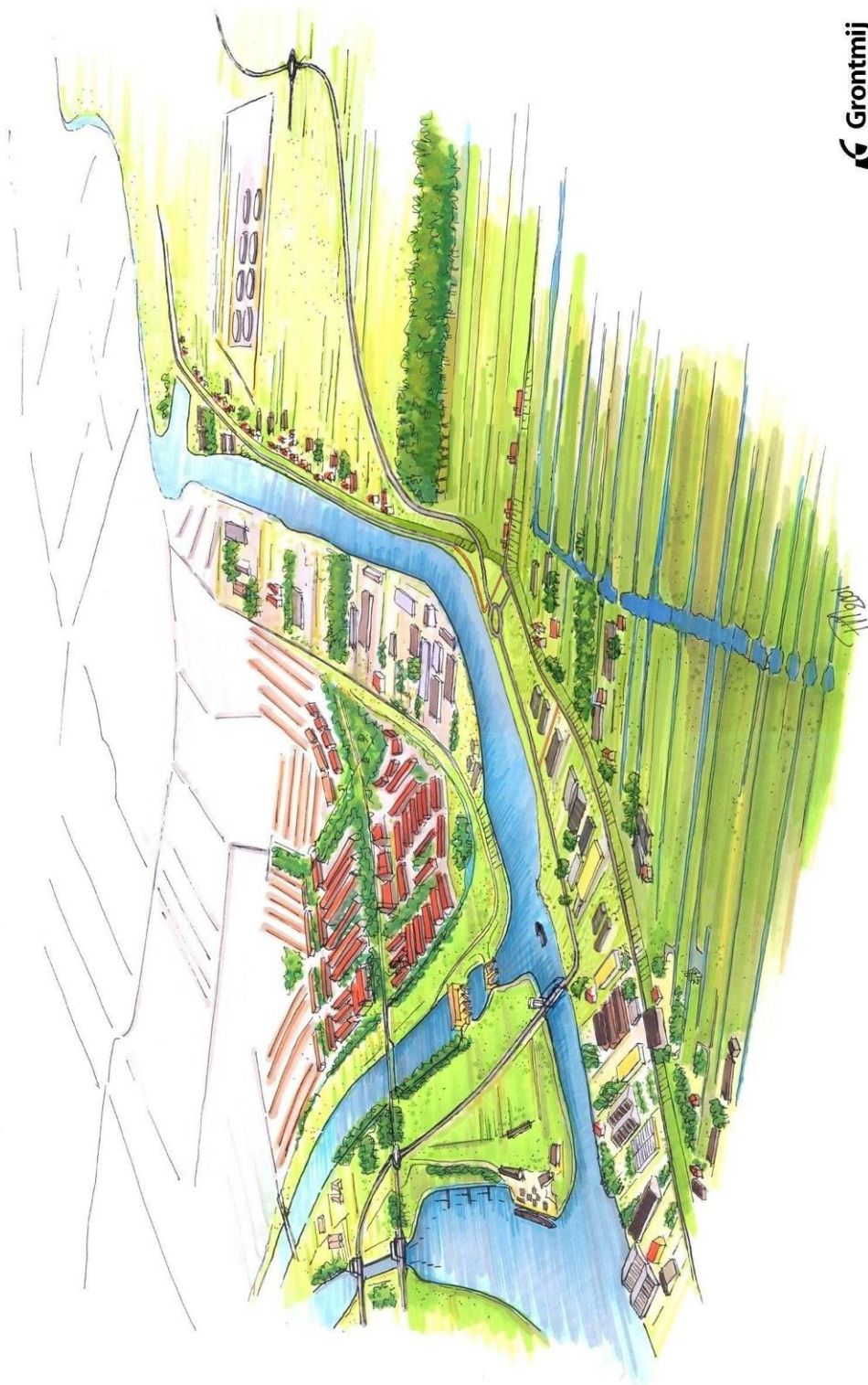
Bijlage 1

Vogelvluchtperspectief

Bijlage 1

Vogelvluchtperspectief

Zuidwestelijke Randweg Gouda

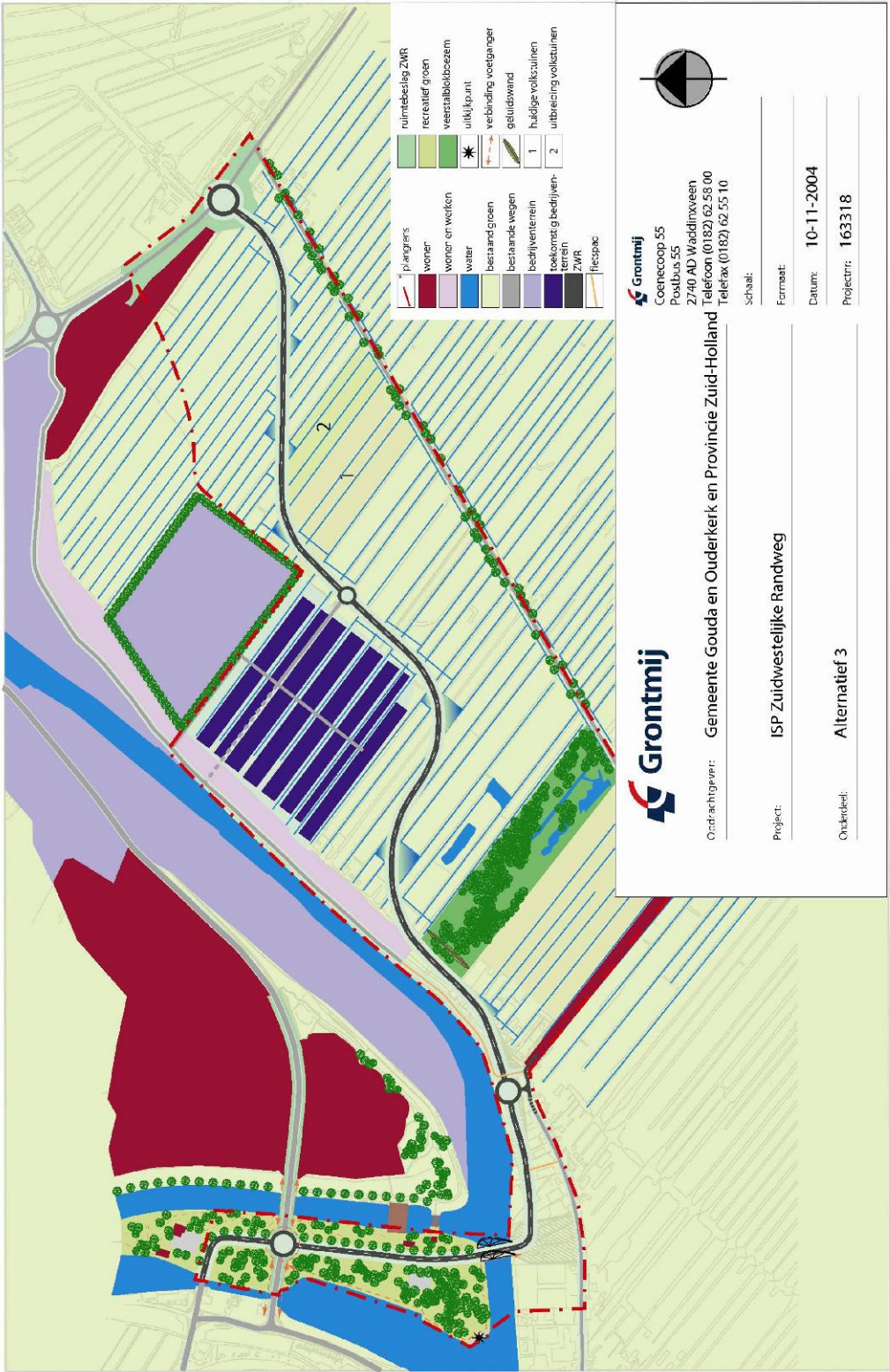

Bijlage 2

Plankaart

Bijlage 2

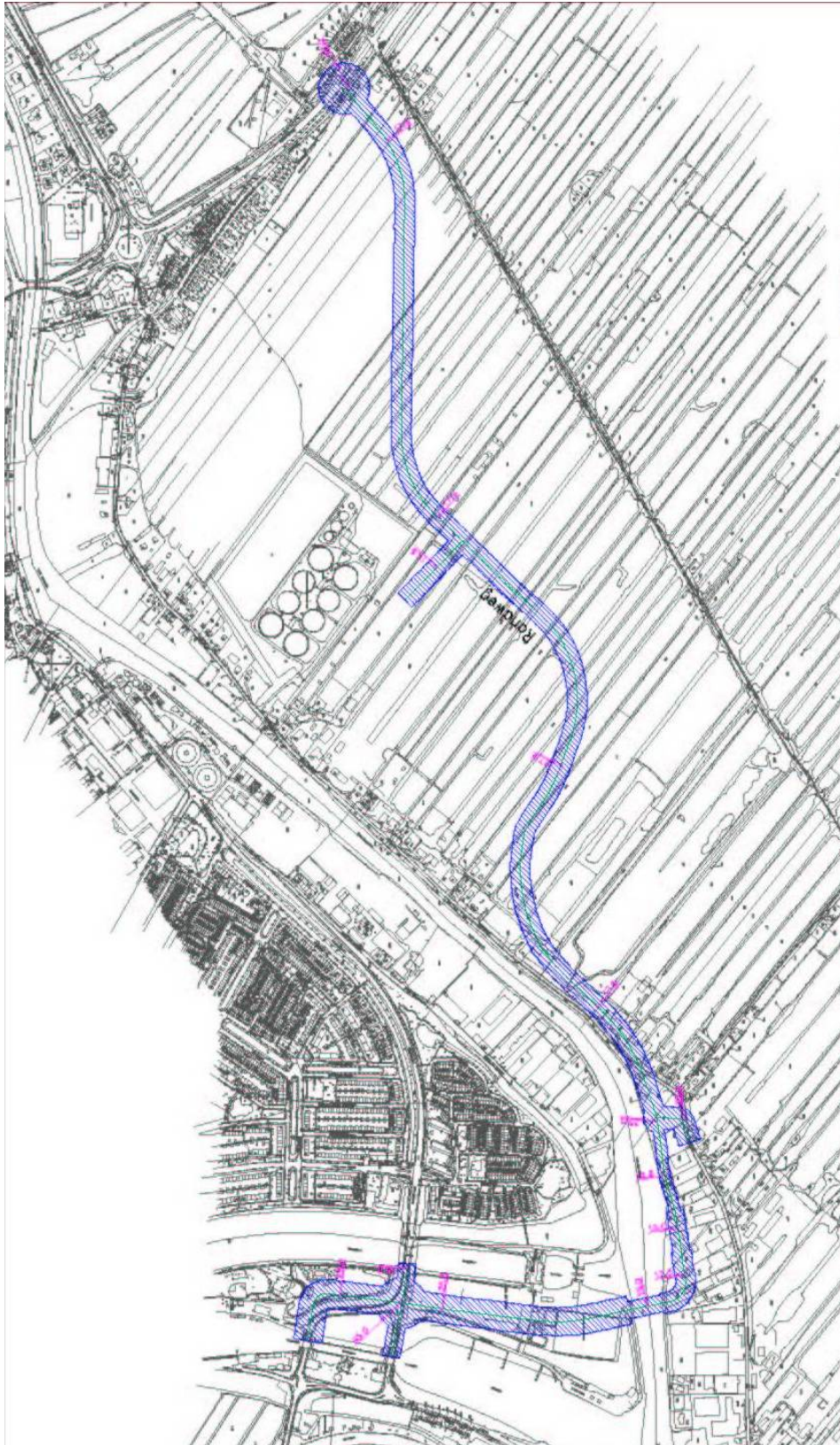
Plankaart

Bijlage 3

Ruimtebeslag

Bijlage 3 (vervolg 1)

Bijlage 4

Compensatieplan

Proces opstellen compensatieplan¹

Wanneer een activiteit in een bepaald gebied geprojecteerd is, wordt bepaald of de aantasting onontkoombaar is (maatschappelijk belang, alternatieve locaties e.d.). Wanneer de voorgenomen activiteit desondanks in dit gebied wordt gepland, moet bepaald worden of hiervoor de compensatieregeling geldt. In het geval van de aanleg van de Zuidwestelijke Randweg geldt zoals al eerder aangegeven is onverkort het compensatiebeginsel. Er moet dan ook op een gedegen wijze gekeken worden naar de mogelijkheden voor compensatie in dit gebied. Hiervoor kan een compensatieplan opgesteld worden. Hierna wordt aangegeven welke stappen genomen moeten worden om tot een dergelijk plan te komen en welke onderwerpen in een dergelijk plan aan de orde komen.

In het proces om te komen tot compensatie, kunnen de volgende stappen worden onderscheiden:

1. Vooroverleg met betrokkenen, in casu Zuid-Hollands Landschap over de uitgangspunten, wensen vanuit de terreineigenaar/ beheerder.
2. Vaststellen van de aangetaste natuurwaarden, kwantitatief en kwalitatief.
3. Eventuele actualisatie inventarisatie bestaande natuurwaarden.
4. Analyse van de eisen die deze natuurwaarden stellen aan de milieuomstandigheden.
5. Overleg over randvoorwaarden en mogelijkheden voor compensatie (vorm en plek) met de terreineigenaar en de provincie.
6. Uitwerking onderzoek naar realisatiemogelijkheden voor compensatie.
7. Opstellen van het concept-compensatieplan.
8. Bespreking concept-compensatieplan met provincie en Zuid-Hollands Landschap.
9. Aanpassing van het compensatieplan.
10. Goedkeuring van het compensatieplan door de provincie.

Na het opstellen van het compensatieplan moeten afspraken worden gemaakt over de termijnen waarop werkzaamheden worden uitgevoerd. Monitoring en evaluatie van de resultaten van de compenserende maatregelen moet met regelmaat plaats vinden.

Inhoud Natuurcompensatieplan

Het natuurcompensatieplan bestaat in principe uit de volgende onderdelen:

1. Beschrijving van de aard en zeldzaamheid van de aangetaste natuurwaarden.
2. Analyse van de aard van de effecten van de aanleg van de weg.
3. Specificatie van de aantasting in oppervlakte biotoop/ standplaats.

¹ Op basis van de door de Provincie gehanteerde procedureschema compensatie.

Bijlage 4 (vervolg 2)

4. Beschrijving van de specifieke milieueisen voor realisering van de te compenseren natuurtypen.
5. Analyse van mogelijkheden voor compensatie (aard en plek).
6. Voorstel voor de realisatie van de compensatie.
7. Beschrijving beheer en monitoring.
8. Globale raming voor de realisatie, beheer en monitoring.

